

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet

Statsråd: Ola Elvestuen

Ref.nr.:

Saksnr.: 15/1359

Dato: 15. juni 2018

Kongelig resolusjon om forskrift om innførsel, utførsel, besittelse mv. av truede arter av vill fauna og flora (CITES-forskriften)

1 Bakgrunn og hovedpunktene i forslaget til ny forskrift

Flere forhold gjør at det nå er behov for å vedta en ny CITES-forskrift. Blant annet gir naturmangfoldloven et bedre og mer moderne hjemmelsgrunnlag for forskriften enn lov om innførsle- og utførslerregulering, en rekke vedtak fra partsmøter under CITES-konvensjonen er ikke innarbeidet i forskriften, den juridiske statusen til suspensjonslister og regler om merking bør klargjøres og det må gjøres justeringer i forskriften av pedagogiske årsaker.

På denne bakgrunn er det utarbeidet forslag til ny forskrift om innførsel, utførsel, besittelse, mv. av truede arter av vill fauna og flora (CITES-forskriften).

De viktigste endringene som foreslås vedtatt i ny forskrift er:

- Nytt hjemmelsgrunnlag i naturmangfoldloven § 26.
- Forbudet mot handel med liste A-arter (arter som er så truet at enhver form for handel med ville eksemplarer vil sette artens overlevelsessevne i fare) endres ved at det kan gis tillatelse til ikke-kommersiell handel på strenge vilkår.
- Innførsel av arter på liste B (arter som kan bli truet av utryddelse hvis handel ikke reguleres for å sikre bærekraftig uttak) vil, i tillegg til utførselstillatelse, også kreve innførselstillatelse.
- Krav om eiersertifikat for innenlands besittelse av visse CITES-arter.
- Lister over stater med handelssuspensjoner og regler om merking tas inn som vedlegg til forskriften.
- Ilandføring fra det åpne hav foreslås regulert i henhold til de krav som stilles i konvensjonen og partsvedtak.
- Det åpnes for utstedelse av flerbrukstillatelser i visse tilfeller.
- Krav om merking av visse CITES-arter.
- Nye administrative reaksjoner, herunder administrativt beslag og inndragning. Strafferammen økes fra seks måneder til tre år.

Utryddelse av arter er en av de største trusler verden står overfor. Overutnyttelse og ukontrollert handel med truede arter av vill fauna og flora er et økende problem internasjonalt, og anses som en viktig årsak til at arter og bestander av arter forsvinner.

Handel med truede arter har blitt en av de mest lønnsomme kriminelle aktiviteter globalt sett og er av FN blitt kategorisert som "alvorlig organisert kriminalitet". Den illegale handelen med truede arter er omfattende, også i Norge. Regjeringen vil styrke arbeidet med miljøkriminalitet, herunder ulovlig handel med truede dyre- og plantearter.

Handel med truede arter reguleres av konvensjon om internasjonal handel med truede arter av vill fauna og flora (CITES). Konvensjonen skal regulere internasjonal handel med truede arter av fauna og flora, herunder bekjempe ulovlig handel og legge til rette for lovlig, bærekraftig og sporbar handel. I Norge er konvensjonen gjennomført ved forskrift 15. november 2002 nr. 1276 til gjennomføring av konvensjon 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES).

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfold, herunder ved utforming av forskrifter. Forskriftsutkastet bygger på eksisterende og tilgjengelig kunnskap om effektene på naturmangfold ved handel med truede arter.

Forskriftens vedlegg 1 består av artslistene vedtatt under CITES. Artslistene er dynamiske. Etter hvert som det kommer ny kunnskap om de internasjonalt truede artene, vil nye arter kunne føres opp eller fjernes fra listene. Listene vedtas på partsmøtene med 2/3 flertall. Ved vurderingen av forslag legger man til grunn best tilgjengelig kunnskap samt høring med utbredelsesland og andre. Før partsmøter gjennomføres nasjonal høring av listeforslagene. Forslagene vurderes også av norsk vitenskapelig myndighet under CITES, Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM). Kunnskap er også viktig ved vurderingen av suspensjoner (midlertidig forbud) av spesifikke arter fra én eller flere stater. En suspensjon fører til forbud mot handel med den listede arten fra den suspenderte staten.

Ved utstedelse av tillatelser etter forskriften, foretas det vurderinger av lovlig uttak, sporbarhet, bærekraftig uttak og lisensiering. Kunnskapsgrunnlaget kommer dermed til anvendelse også der.

Forskriften er et virkemiddel for å redusere de negative effektene handel kan ha på truede arter. Ved vurdering av listing av arter og ved vurdering av om tillatelse skal gis, ser man også hen til den samlede belastningen arten utsettes for.

Føre-var-prinsippet er ett av elementene som legges til grunn ved vurderingen av en eventuell listing av en art. En utførlig beskrivelse av bruken av føre-var-prinsippet ved listing av arter omtales i vedlegg 4 i resolusjon 9.24 (Rev. CoP16).

Prinsippet om at kostnader skal betales av tiltakshaver, følges opp i forskriftsutkastet ved at Miljødirektoratet kan pålegge eier, importør eller eksportør av eksemplaret å dekke utgifter i forbindelse med inndragning. Utgiftene vil blant annet kunne omfatte retur, identifikasjon, ivaretagelse eller avlivning av eksemplarer.

Ved utarbeidelsen av forskrift er det foretatt avveininger mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. naturmangfoldloven § 14. Avveiningene fremgår under omtalen av de enkelte bestemmelsene.

2 Høringen

Miljødirektoratet sendte 31. mars 2016 høringsnotat med forslag til forskrift på alminnelig høring til 109 høringsinstanser. Det kom inn 24 høringsuttalelser:

Helse- og omsorgsdepartementet (ingen merknader)
Justis- og beredskapsdepartementet (ingen merknader)
Landbruks- og matdepartementet (ingen merknader)
Utenriksdepartementet

Fiskeridirektoratet
Riksantikvaren
Statens legemiddelverk (ingen merknader)
Sysselmannen på Svalbard
Tolldirektoratet
ØKOKRIM

Advokatforeningen
Namsskogan Familiepark
Naturhistorisk museum, UiO
NOAH – for dyrs rettigheter
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Zoohandleres Bransjeforbund
Norsk Akvarieforbund
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (ingen merknader)
Norsk Ornitologisk Forening
Norsk Taxidermist Forbund
Norske Tropefuglforeningers Landsforbund
Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA)
Safari Club International/Nordic Safari Club Chapter
WWF-Norge

Miljødirektoratet oppsummerte at det overveiende flertall av høringsinstansene er positive til forskriftsforslaget og at forslaget i det store og hele har bred støtte både hos offentlige myndigheter, miljøorganisasjoner og øvrige organisasjoner.

Flesteparten av de statlige instansene har ingen kommentarer eller er positive, til forslaget. For de instanser som hadde innspill, gjaldt dette utvalgte deler av forskriftsforslaget, herunder forholdet til EU/WTO og ilandføring fra det åpne hav.

Miljøorganisasjonene er generelt positive til et mer helhetlig regelverk på området og imøteser blant annet en økning i strafferammen.

De øvrige organisasjonene er i det vesentlige positive til endringsforslaget, men i tillegg til et uttrykt ønske om et elektronisk søknads- og tillatelsessystem, var noen kritiske til en regulering ut over konvensjonens minimumskrav.

Organisasjoner tilknyttet jakt er generelt fornøyd med at det legges opp til bærekraftig og regulert jakt, men flere av disse organisasjonene uttrykker bekymring for et eventuelt forbud mot jakttrofeer.

Miljødirektoratet sammenfattet høringsuttalelsene og oversendte tilrådning til Klima- og miljødepartementet 28. februar 2017.

Forskriften har vært på EØS-høring. ESA hadde én innvending knyttet til krav om innførselstillatelse for liste B-arter. Innvendingen er fulgt opp, se punkt 5.2.2.

I samråd med Utenriksdepartementet, er det avklart at forskriften ikke medfører notifikeringsplikt etter WTO-avtalene.

3 Forskriftens tittel og hjemmelsgrunnlag

3.1 Tittel

Gjeldende forskrift har tittelen "Forskrift til gjennomføring av konvensjon 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES)".

Tolldirektoratet foreslo i høringen å endre begrepet "reutførsel" til "gjenutførsel" fordi Tolldirektoratets regelverk bruker "gjenutførsel" og begrepet dermed er innarbeidet og knyttet til tollprosedyrer og prosedyrekoder. Departementet slutter seg til Tolldirektoratets innspill og endrer "reutførsel" til "gjenutførsel" i forskriften.

I og med at forskriftens anvendelsesområde utvides til også å omfatte innenlands besittelse (og ikke bare grensekryssende handel), se punkt 5.6, mener departementet at forskriftens tittel bør endres for å reflektere dette. Dette gjøres ved at det tas inn en henvisning til besittelse og at tittelen ikke knyttes utelukkende til gjennomføring av CITES-konvensjonen.

Da forskriften regulerer mange ulike situasjoner og forskriftens tittel vanskelig kan reflektere alle disse, foreslår departementet at tittelen nevner de viktigste forholdene, supplert med "mv."

Departementet foreslår at forskriftens offisielle korttittel blir "CITES-forskriften".

3.2 Hjemmelsgrunnlag

Gjeldende forskrift er i hovedsak hjemlet i lov om innførsle- og utførslerregulering. Miljødirektoratet foreslo i høringen at naturmangfoldloven § 26 skal være ny hovedhjemmel for forskriften. Naturmangfoldloven § 26 lyder:

”For å gjennomføre konvensjon 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES) eller andre internasjonale forpliktelser, eller for øvrig for å bevare naturlig villevende arter, kan Kongen gi forskrift om inn- og utførsel, transport, omsetning og oppbevaring eller besittelse av levende eller døde eksemplarer eller deler av slike.”

Norsk Ornitologisk Forening og *Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA)* mener at endringen av hjemmelsgrunnlag styrker forslagene i høringsforslaget og gir flere gode utslag.

WWF-Norge påpeker at en økning i strafferammen vil være en positiv konsekvens av moderniseringen av regelverket.

Departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet. I tillegg til at § 26 er skreddersydd for gjennomføring av CITES-konvensjonen, er naturmangfoldloven en moderne lov, med utfyllende regler om kontroll, håndheving og sanksjoner. Bestemmelsen gir også hjemmel for å forskriftsfeste regulering av innenlands besittelse av eksemplarer og kommersiell fremvisning, se punktene 5.6 og 5.8.

Hovedhjemmel for å gi forskriften anvendelse på Svalbard og Jan Mayen vil fortsatt være svalbardmiljøloven § 26 annet ledd og lov om Jan Mayen § 2 tredje ledd. I tillegg følger det av naturmangfoldloven § 2 annet ledd annet punktum at Kongen kan bestemme at også andre bestemmelser i naturmangfoldloven (enn kapittel VII) gjelder for Svalbard og Jan Mayen. For å sikre tilstrekkelige bestemmelser om håndheving og sanksjoner på Jan Mayen, vedtas forskrift om bruk av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) på Jan Mayen i statsråd 15. juni 2018. Av denne forskriften vil det følge at naturmangfoldloven § 26 får anvendelse på Jan Mayen.

4 Kapittel 1. Formål og virkeområde

4.1 Formål - § 1

4.1.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

I gjeldende forskrift er formålet ”å begrense de skadevirkninger internasjonal handel kan ha for den fortsatte eksistens av dyre- og plantearter som er eller kan bli truet av utryddelse”.

Formålsparagrafen kan få betydning ved tolkning av bestemmelser i forskriften og ved utøvelse av fritt skjønn. Bestemmelsen kan særlig være relevant ved fastsettelse av vilkår knyttet til en tillatelse og ved vurderingen av om det skal gis dispensasjon.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å endre ordlyden til "Formålet med forskriften er å bevare naturlig villlevende arter som er eller kan bli truet av utryddelse som følge av handel", da det samsvarer bedre med ordlyden i naturmangfoldloven § 26.

4.1.2 Høringsinnspill

ØKOKRIM uttalte at formålet med forskriften bør være å beskytte alle arter som er omfattet av CITES-konvensjonen. Andre forsøk på avgrensning av formålet kan føre til unødig komplisering av etterforskning og bevisførsel i straffesaker.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) og *WWF-Norge* pekte på at formålsbestemmelsen ikke fullt ut reflekterer at også underarter og lokale bestander av arter kan trues av handel.

4.1.3 Departementets vurderinger

Departementet er enig med ØKOKRIM i at det vil være mer presist å knytte formålet med forskriften opp mot bevaring av artene som er omfattet av CITES-konvensjonen. I og med at CITES-konvensjonen er en minimumskonvensjon, kan det imidlertid bli aktuelt å inkludere arter i forskriften som ikke er omfattet av konvensjonen, jf. punkt 4.2.1. Departementet foreslår en omformulering som ivaretar begge hensyn.

Når det gjelder forholdet til underarter og lokale bestander av arter, peker departementet på at anbefalingene i Res. Conf. 9.24 (Rev. CoP16) er tydelige på at listevurderinger primært gjøres på artsnivå, men at hvis man ønsker å bevare enkeltbestander av arter med tanke på genetisk mangfold, skal det gjøres ved hjelp av geografiske avgrensninger på nasjonalt nivå. Ved henvisningen til CITES-konvensjonen i formålsbestemmelsen, mener departementet at man ivaretar de situasjoner der konvensjonen bevarer enkeltbestander av arter.

4.2 Saklig virkeområde - § 2

4.2.1 Innførsel, utførsel og gjenutførsel

Konvensjonens saklige virkeområde reguleres i konvensjonen artikkel II – V og artikkel VII.

Gjeldende forskrift regulerer innførsel, utførsel og reutførsel av dyre- og plantearter som er oppført på forskriften liste I, II og III.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å videreføre dette utgangspunktet, men å endre betegnelsen av "liste I, II og III" til "vedlegg 1", som består av listene A, B og C.

Vedlegg 1, liste A omfatter alle artene på konvensjonen liste I. Dette er arter som er så truet at enhver form for handel med ville eksemplarer vil sette artens overlevelsessevne i fare. Vedlegg 1, liste B inkluderer artene på konvensjonens liste II. Dette er arter som kan bli truet av utryddelse hvis handel ikke reguleres for å sikre bærekraftig uttak. Vedlegg 1, liste C omfatter arter som er regulert under konvensjonens liste III. Dette er arter som enkelte stater regulerer handel med fordi arten er sårbar i denne staten. Hvilke stater som har listet arten, står bak artsnavnet. Norge har ikke oppført noen arter på liste C.

I forslaget til forskrift er vedlegg 1, liste A, B og C identisk med konvensjonens liste I, II og III. Statene står imidlertid fritt til å innføre strengere regler enn det som følger av konvensjonen. Flere stater, herunder EU, USA og Australia, har skjerpet listenivået for enkelte arter. Ved å endre betegnelsen fra liste I, II og III til vedlegg 1, liste A, B og C, og dermed løsrive seg fra konvensjonens listebetegnelse, vil Norge også ha mulighet til å gjøre slike justeringer. Slike vurderinger vil eventuelt foretas av VKM og sendes på offentlig høring.

4.2.2 Innenlands besittelse og fremvisning

CITES er en minimumskonvensjon som regulerer grensekryssende handel, men åpner for at partene kan fastsette ytterligere nasjonale bestemmelser, jf. konvensjonens artikkel XIV nr. 1.

Gjeldende forskrift regulerer bare internasjonal handel. Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å utvide forskriftens saklige virkeområde ved gi forskriften anvendelse også på innenlands besittelse, overdragelse og kommersiell fremvisning av visse arter. Se nærmere om dette i punktene 5.6 til 5.8.

4.2.3 Ilandføring fra det åpne hav

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet at introduksjon fra det åpne hav skal omfattes av forskriftens virkeområde.

Tolldirektoratet uttalte i høringen at "introduksjon" fra det åpne hav burde erstattes av "ilandføring" fra det åpne hav.

Departementet har fulgt opp innspillet. For øvrig omtales ilandføring fra det åpne hav i punkt 5.4.

4.2.4 Levende og døde eksemplarer, deler av og produkter av eksemplarer samt jakttrofeer

Nåværende forskrift gjelder for både levende og døde eksemplarer. I tillegg til hele eksemplarer, gjelder den videre for deler og produkter av eksemplarer. Deler og produkter inkluderer råvare, hjelpestoff, halvfabrikat, jakttrofeer og ferdig vare som er fremstilt av eller deklarerert som fremstilt av arter som omfattes av forskriften vedlegg 1.

Miljødirektoratet foreslo ingen endringer i dette, utover en presisering i bestemmelsen av at jakttrofeer også anses som døde eksemplarer eller produkter etter forskriften. Tilføyelsen om jakttrofeer gjøres av pedagogiske årsaker og som informasjon til publikum, da en stor del av innførslene til Norge er jakttrofeer.

Departementet opprettholder forslaget.

4.2.5 Hybrider

Miljødirektoratet foreslo å presisere at reglene om innførsel, utførsel, reutførsel, besittelse og kommersiell fremvisning også gjelder for hybrider, samt å definere hva hybrider er.

Bestemmelsen er ny, men innebærer ingen realitetsendring. Tilføyelsen gjøres av pedagogiske årsaker og som informasjon til publikum, da handel med hybrider har et visst omfang.

Departementet opprettholder forslaget.

4.2.6 Vedlegg

Artslistene er tatt inn som vedlegg til forskriften. Av regeltekniske årsaker foreslo Miljødirektoratet å også ta inn vedlegg 2 (Stater med handelssuspensjoner) og vedlegg 3 (Merking) som del av forskriften.

Departementet opprettholder forslaget. Alle tre vedlegg vil da utgjøre en del av forskriften.

4.3 Geografisk virkeområde - § 3

4.3.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Gjeldende forskrift omfatter innførsel, utførsel og reutførsel mellom Norge, herunder Jan Mayen, og andre stater og mellom Svalbard og det norske fastland.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet i hovedsak å videreføre eksisterende virkeområde. Som en følge av utvidelsen av forskriftens saklige virkeområde, jf. punkt 4.2.2, foreslo direktoratet i tillegg å utvide forskriftens geografiske virkeområde til å omfatte norsk landterritorium, herunder Svalbard og Jan Mayen. Norsk landterritorium inkluderer også innsjøer og vassdrag.

Miljødirektoratet anbefalte å opprettholde reguleringen av innførsel, utførsel og reutførsel mellom Norges fastland og Svalbard, fordi Svalbard anses som tollmessig utland etter tolloven. En endring ville svekke Tolletatens kontroll med innførsel av CITES-varer og åpne for omgåelse av Tollvesenets kontrollregime ved å sende varer via Svalbard.

Direktoratet vurderte om forskriften burde gis anvendelse på sjøområdene innenfor norsk jurisdiksjon - territorialfarvannet, indre farvann, økonomisk sone, norsk kontinentalsokkel, Svalbards fiskevernsoner og/eller Jan Mayens fiskerisoner. Det er imidlertid slik at det skjer ikke og skal ikke skje grensekryssende handel til sjøs. Det gjelder forbud mot omlastning av fangst innenfor norsk fiskerijurisdiksjon. Innførsel til og utførsel og reutførsel fra Norge skjer dermed på det norske fastlandet. Tilsvarende i forhold til Svalbard og Jan Mayen. I og med at det ikke ville ha noen praktisk betydning å inkludere sjøområdene, anbefalte ikke direktoratet at de ble inkludert i forskriftens geografiske virkeområde.

Direktoratet vurderte også om forskriften burde gis anvendelse for Norges biland (Bouvet-øya, Dronning Mauds Land og Peter 1.s øy) og innførsel, utførsel og reutførsel mellom bilandene og fremmed stat. Bakgrunnen for at dette ble vurdert, er at områdene kan bli aktuelle ved fremtidige listeforslag vedrørende marine arter, for eksempel patagonisk tannfisk. Direktoratet kom imidlertid til at handel er svært upraktisk for disse områdene. Bilandene har ikke havner, ikke flyplasser og det er ingen bosetning der. Man kan derfor vanskelig tenke seg handel i eller med disse landene. Hvis dette skulle endre seg i fremtiden og det blir et behov for å regulere handel inn og ut av bilandene, må man vurdere spørsmålet på nytt.

4.3.2 Høringsinnspill

Det var ingen høringsinnspill til denne bestemmelsen.

4.3.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget.

5 Kapittel 2. Innførsel, utførsel, besittelse mv.

5.1 Generelt

ØKOKRIM pekte i høringen på at det er viktig at det fremgår klart av bestemmelsene i kapittel 2 at det kreves spesifikke CITES-tillatelser for hver forsendelse. Dette for å hindre at saksøkte frifinnes ved å vise til helt generelle dokumenter. Slike saker henlegges, fordi det er tvilsomt om man kan konstatere den nødvendige strafferettslige uaktsomhet.

Departementet følger opp innspillet ved å presisere i bestemmelsene at det kreves "CITES-innførselstillatelse", " CITES-utførselstillatelse" mv., samt at det presiseres i bestemmelsene at tillatelsene må gjelde de aktuelle eksemplarene.

5.2 Innførsel - § 4

5.2.1 Tillatelse til innførsel av liste A-arter på nærmere angitte vilkår

I henhold til konvensjonen artikkel III nr. 3 krever handel med eksemplarer på liste I innførselstillatelse og utførsels- eller reutførselstillatelse. Tillatelse kan bare gis på visse vilkår.

Etter gjeldende forskrift er innførsel av arter på liste I forbudt. Det kan imidlertid gjøres unntak etter forskriften, samt gis dispensasjon. Miljødirektoratet har utstedt et ikke ubetydelig antall tillatelser på dette grunnlaget.

Direktoratet foreslo i høringsbrevet å endre forbudet mot handel med liste I-arter (nå liste A-arter) til en regel der det kan gis tillatelse til ikke-kommersiell handel på strenge vilkår. Dette vil samsvare bedre med ordlyden i konvensjonen og med direktoratets praksis.

Direktoratet foreslo at innførselstillatelse for arter oppført i vedlegg 1, liste A kan gis når søker godtgjør at ett av unntakene i forskriften får anvendelse, at innførselen ikke er til skade for artens bevaringsstatus, at eksemplaret er lovlig ervervet og at eksemplaret ikke skal utnyttes kommersielt. Alle vilkårene må være oppfylt.

Vilkåret om at innførsel ikke må være til skade for artens bevaringsstatus, forutsetter en såkalt "non detriment finding" (NDF)-vurdering. Det nærmere innholdet i denne vurderingen, fremgår av ulike CITES-resolusjoner. CITES-sekretariatet har utarbeidet en beskrivelse av reglene og hva som kreves. NDF-er vil utarbeides av VKM, som er norsk vitenskapelig myndighet under CITES.

Kravet om at eksemplaret må være lovlig ervervet, innebærer at ervervet har skjedd i samsvar med nasjonale bestemmelser, inkludert for eksempel godkjente kvotefastsettelse som sikrer bærekraftig uttak.

Kravet om at eksemplaret ikke skal utnyttes kommersielt, medfører at tillatelse ikke kan gis hvis eksemplaret skal utnyttes ved noen form for salg, utlån, byttelån eller utveksling med henblikk på salg.

Personlig reisegods og ikke-kommersielle lån mv. kan innføres uten tillatelse.

ØKOKRIM viser til at det med fordel kan klargjøres om vilkårene er kumulative eller alternative. *Norges Zoohandlers Bransjeforening* uttalte at det må klargjøres at vilkåret om at eksemplaret ikke skal utnyttes kommersielt, ikke gjelder eksemplarer som innføres i henhold til unntakene i §§ 13 og 14.

NOAH – for dyrs rettigheter viser til at det er grunn til avslag på søknad hvis krav til mottaker av levende dyr ikke er oppfylt og at dette må fremgå av bestemmelsen.

Departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet.

Når det gjelder vilkårene for tillatelse, understreker departementet at alle vilkårene må være oppfylt: En eller flere av forskriftens unntaksbestemmelser må få anvendelse, innførselen må ikke være til skade for artens bevaringsstatus, eksemplaret må være lovlig ervervet og eksemplaret skal ikke utnyttes kommersielt. Departementet har foretatt en språklig endring for å imøtekomme ØKOKRIMs innspill om å klargjøre at bestemmelsen oppstiller kumulative vilkår.

Når det gjelder vilkåret knyttet til transport av levende dyr, hadde Miljødirektoratet i høringsbrevet foreslått at dette skulle fremgå av en egen bestemmelse. Departementet er imidlertid enig med *NOAH – for dyrs rettigheter* i at denne løsningen ikke nødvendigvis gjør utstedelse av tillatelse avhengig av å sikre at levende dyr blir forberedt og sendt på en måte som er i samsvar med konvensjonen. Departementet vil derfor ta dette inn som et eget vilkår i § 4 femte ledd (og også i § 5 fjerde ledd om utførsel). Det vil her også stilles krav om at mottaker av eksemplaret er egnet og utstyrt for å ta vare på det. Forslaget til egen bestemmelse om transport mv. av levende dyr, vil da utgå.

Forskriftens unntaksbestemmelser fremgår av forskriften kapittel 3, se punkt 6. Innførsel av eksemplarer som omfattes av unntakene i §§ 10 og 15, krever ikke tillatelse. Transitt etter § 16 anses ikke som innførsel og krever ikke tillatelse.

Hvis vilkårene i § 4 ikke er oppfylt, kan innførselstillatelse ikke gis. Før en eventuell innførselstillatelse utstedes, må det foreligge utførselstillatelse fra ansvarlig myndighet i utførselsstaten.

Hva gjelder innspillet fra *Norges Zoohandlers Bransjeforening*, viser departementet til at det følger av forskriften §§ 12 og 13 at dyrearter fra oppdrett og kunstig formerte planter oppført på liste A, på nærmere vilkår skal behandles som arter på liste B ved innførsel. Tillatelse gis da etter § 4 tredje ledd, og etter tredje ledd gjelder ikke noe krav om at eksemplaret ikke skal utnyttes kommersielt. Departementet mener dermed at dette fremgår av systemet i forskriften og ser ikke behov for å presisere dette nærmere.

5.2.2 Krav om innførselstillatelse ved innførsel av liste B-arter

Ved innførsel av liste II-arter, stiller konvensjonen bare krav om utførsels- eller reutførselstillatelse fra ansvarlig CITES-myndighet i utførselsstaten.

Gjeldende forskrift gjennomfører konvensjonens minimumskrav og stiller samme krav.

Når det ikke stilles krav til innførselstillatelse ved innførsel av eksemplarer av arter på liste B, har Miljødirektoratet ingen oversikt over eller kontroll med innførsel av slike arter. Det medfører at direktoratet ikke har mulighet til å foreta en egen vurdering av artens bevaringsstatus ("non-detriment finding") og eventuelt stanse innførsel av slike arter.

I og med at flere konvensjonsstater, herunder EU, krever innførselstillatelse i tillegg til utførselsdokumentasjon ved innførsel av liste B-arter, er det også en risiko for at Norge blir et smutthull for videre forsendelse til andre stater. Det har vært tilfeller der eksemplarer av arter har blitt avvist av EU, og i stedet utført til Norge, som etter eksisterende forskrift ikke har samme mulighet til å vurdere og eventuelt avslå innførselssøknader for liste B-arter.

Miljødirektoratet foreslo på denne bakgrunn at ny forskrift stiller krav om både innførsels- og utførselstillatelse ved innførsel av liste B-arter.

Det vil ikke være noen automatikk i utstedelse av innførselstillatelse selv om det foreligger utførselstillatelse fra utførselsstaten. Hvis det er tvil om for eksempel lovligheten av utførselstillatelsen og Miljødirektoratet har kontaktet ansvarlig myndighet i utførselsstaten uten å få betryggende informasjon, kan søknad om innførselstillatelse avslås.

En rekke høringsinstanser er positive til forslaget, herunder *NOAH – for dyrs rettigheter*, *Norsk Ornitologisk Forening (NOF)*, *WWF-Norge* og *Samarbeidsutvalget for biologisk mangfold (SABIMA)*.

Safari Club International/Nordic Safari Club Chapter ønsker ikke krav om importtillatelse for liste B-arter.

Norges Zoohandlers Bransjeforening (NZB) forutsetter en forenklet saksgang for å forhindre at en eventuell ventetid medfører at eksemplarene i mellomtiden blir solgt til et land med mindre byråkrati. For å motvirke dette mener NZB at Miljødirektoratet bør utstede flerbrukstillatelser også for innførsel av liste B-arter til kjente, registrerte importører for eksempel når det gjelder definerte arter av kjent opprinnelse (fra spesifiserte eksportører). Subsidiært mener organisasjonen det bør spesifiseres en maksimal behandlingstid for utstedte innførselstillatelser på to-tre arbeidsdager.

Departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet, med én modifikasjon. Som følge av EØS-avtalen, er det problematisk å kreve innførselstillatelse for eksemplarer av arter som tidligere er innført i EU. Vilåårene for en slik tillatelse, herunder "non-detriment finding" vil da være vurdert der. Departementet foreslår derfor å gjøre et unntak fra kravet om innførselstillatelse for liste B-arter når eksemplaret tidligere er innført i EU og det foreligger utførselstillatelse fra slik stat. Tilsvarende for EØS-stater som stiller krav om innførselstillatelse for liste B-arter. Dette gjelder Island og Liechtenstein.

Når det gjelder innspillet fra Norges Zoohandlers Bransjeforening (NZB) om flerbrukstillatelser, bemerker departementet at den foreslåtte bestemmelsen om flerbrukstillatelser er begrenset til spesielle tilfeller, særlig i forbindelse med reise. Flerbrukstillatelsene er i all hovedsak knyttet til bestemte eksemplarer og bygger på resolusjoner under konvensjonen. Det er ikke grunnlag for en mer generell adgang til å utstede flerbrukstillatelser.

Departementet viser også til at Miljødirektoratet har etablert et elektronisk søknadssystem og forbereder opprettelsen av et elektronisk tillatelsessystem. Til tross for dette, vil det alltid være saker som av ulike grunner tar lengre tid. Det er derfor ikke mulig å fastsette en maksimal saksbehandlingstid på to-tre arbeidsdager. Når det gjelder argumentet om at eksemplarer vil kunne selges til stater med mindre byråkrati, viser departementet til at EU har en tilsvarende regulering av innførsel av liste B-arter.

5.2.3 Videreføring av krav om utførselstillatelse fra den staten som har ført opp en art på liste C

Ved innførsel av eksemplarer oppført i vedlegg 1, liste C, foreslo Miljødirektoratet i høringsbrevet å videreføre kravet om utførselstillatelse fra den staten som har ført opp arten på liste C. Ved innførsel fra stater som ikke har listet arten, kan opprinnelsesbevis eller opprinnessertifikat erstatte utførselstillatelse. Dette kan for eksempel være offisiell dokumentasjon fra utførselsstaten som bekrefter lovlig opprinnelse. Dette er i samsvar med gjeldende forskrift.

Departementet opprettholder forslaget.

5.3 Utførsel og gjenutførsel - § 5

5.3.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Konvensjonen regulerer utførsel og reutførsel av eksemplarer av arter i artikkel III nr. 2 og 4, artikkel IV nr. 2 og 5, samt artikkel V nr. 2.

Nåværende forskrift oppstiller forbud mot utførsel og reutførsel av eksemplarer av arter oppført på liste I. I praksis gir Miljødirektoratet imidlertid en del tillatelser til utførsel og reutførsel av slike arter.

Som for innførsel, foreslo Miljødirektoratet på den bakgrunn å endre reguleringen fra en forbudsbestemmelse til en tillatelsesbestemmelse på strenge vilkår. Vilkårene for utførsel og reutførsel skal være de samme som for innførsel.

Eksisterende forskrift krever ikke tillatelse ved utførsel eller reutførsel av eksemplarer på liste III. Miljødirektoratet anbefalte i høringen å tydeliggjøre dokumentasjonskravet ved en standardisering av søknadsprosessen for liste C-arter. Norge har per dags dato ikke oppført noen arter på liste C.

Direktoratet foreslo derfor at utførsel og reutførsel av arter oppført i vedlegg 1, både liste B og C skal kreve utførsels- eller reutførselstillatelse. Tillatelse kan gis om utførselen eller reutførselen ikke er til skade for artens bevaringsstatus og eksemplaret er lovlig ervervet.

I og med at reglene for utførsel og reutførsel blir de samme, foreslo Miljødirektoratet også å samle reglene om utførsel og reutførsel i én bestemmelse.

Personlig reisegods og ikke-kommersielle lån mv. kan utføres og reutføres uten tillatelser.

5.3.2 Høringsinnspill

Samarbeidsutvalget for biologisk mangfold (SABIMA) er positive til de foreslåtte endringene om utførselstillatelser.

Advokatforeningen viser til at Norge for enkelte arter har tatt reservasjoner, og mener bestemmelsen burde angi om kravet til tillatelse vil gjelde i slike tilfeller, eventuelt om tillatelse kan påregnes gitt når det foreligger en reservasjon.

5.3.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget fra høringsbrevet.

Det stilles dermed krav om tillatelse for utførsel og gjenutførsel av alle eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1. Det nevnes for ordens skyld at innførselsstaten kan kreve CITES-innførselstillatelse utstedt av denne stats CITES-myndighet og at slikt krav eventuelt vil komme i tillegg til utførsels- eller gjenutførselstillatelse utstedt av Miljødirektoratet.

Utførsel eller gjenutførsel av eksemplarer som omfattes av unntakene i forskriften §§ 10 og 15, krever ikke tillatelse. Transitt etter § 16 anses ikke som utførsel eller gjenutførsel og krever ikke tillatelse.

Når det foreligger norsk reservasjon, vil utførsel av eksemplarer av arter på liste A, vurderes etter vilkårene for liste B-arter når utførsel skjer til stater med samme reservasjon og stater som ikke er part i CITES. På bakgrunn av Advokatforeningens innspill, har departementet presisert dette i forskriften. Departementet har også tydeliggjort reglene for utførsel av hval. Reglene for utførsel av hval fraviker noe fra krav til utførsel av øvrige arter, og det bør fremgå klart hva som utgjør en lovlig utførsel.

5.4 Ilandføring fra det åpne hav - § 6

5.4.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Introduksjon fra det åpne hav reguleres i konvensjonen artikkel III nr. 5 og artikkel IV nr. 6. Introduksjon fra det åpne hav defineres her som "transportation into a State of specimens of any species which were taken in the marine environment not under the jurisdiction of any State".

Det var lenge vanskelig for partene å bli enige hvordan konvensjonen skal forstås. Først ved resolusjon 14.6 (rev. CoP16) («Introduction from the sea») ble det vedtatt nærmere retningslinjer og veiledning for samarbeid og deling av ansvar mellom partene om introduksjon fra det åpne hav.

Introduksjon fra det åpne hav reguleres ikke i nåværende forskrift. For å oppfylle krav etter konvensjonen og partsvedtak, foreslo Miljødirektoratet i høringsbrevet å regulere introduksjon fra det åpne hav.

Partsvedtaket avgjør hvilken stat eksemplarer høstet på det åpne hav skal anses som innført til og utført fra. Vedtaket tar utgangspunkt i prinsippet om flaggstaten.

Flaggstatprinsippet innebærer at når norskregistrert fartøy høster eksemplarer av arter i åpent hav og ilandfører eksemplarene i fremmed stat, anses dette som en utførsel fra Norge. Det krever følgelig CITES-utførselstillatelse utstedt av Miljødirektoratet.

Når utenlandsregistrert fartøy høster eksemplarer i åpent hav og ilandfører disse i Norge, anses dette som en utførsel fra fartøyets flaggstat og en innførsel i Norge. Det kreves derfor CITES-utførselstillatelse fra flaggstaten og CITES-innførselstillatelse utstedt av Miljødirektoratet.

Disse avklaringene medfører ikke ekstra plikter i forbindelse med innførsel og utførsel, men avklarer hvilke tillatelser som skal foreligge fra hvilke stater.

I tillegg følger det av partsvedtaket at når et norskregistrert fartøy høster eksemplarer i det åpne hav og ilandfører eksemplarene i Norge, krever dette et særskilt sertifikat for ilandføring fra det åpne hav utstedt av norske CITES-myndigheter. Når norske fartøyer høster i norsk jurisdiksjon og omsetter eksemplarene i Norge, kreves ikke tillatelse etter gjeldende forskrift. I og med at det åpne hav ikke er underlagt noen stats jurisdiksjon, anses handel med eksemplarer høstet på det åpne hav heller ikke som innførsel etter dagens regelverk. Bestemmelsen innebærer dermed en strengere regulering enn det som gjelder ved omsetning i Norge av fangst høstet av norske fartøy i norsk jurisdiksjon.

For eksemplarer som fanges i farvann som ikke er under jurisdiksjon av noen stat, anbefales det at flaggstaten forut for en eventuell utstedelse av tillatelse utfører en vitenskapelig vurdering (jf. non-detriment finding), herunder vurderer om eksemplarene er anskaffet på en måte som følger internasjonal lov for forvaltning av marine ressurser eller er anskaffet via ulovlig, ikke-rapportert eller uregulert fiske (IUU).

Det foregår per dags dato ikke regulært fiske etter liste A- eller B-arter på det åpne hav. Ilandføring av og handel med slik fangst, knytter seg dermed til bifangst (utilsiktet fangst). Innenfor norsk fiskerijurisdiksjon er det utkastforbud, det vil si at all bifangt må føres i havn. Den delen av bifangsten som har en økonomisk verdi, vil omsettes i Norge eller ved salg til utlandet.

For å ha en mest mulig effektiv ordning, foreslo Miljødirektoratet å åpne for at det kan utstedes flerbrukstillatelser ved handel i Norge med eksemplarer høstet i det åpne hav av norskregistrerte fartøy. Tillatelsene utstedes til fiskesalgslagene etter søknad. Tillatelsene kan gis for et gitt volum og/eller antall for en periode på inntil ett år. Miljødirektoratet vil foreta en vurdering av hvor mye handel som kan foretas per år før det blir til skade for de ulike artenes bevaringsstatus og gi flerbrukstillatelser basert på det. Dette vil innebære en form for kvotesystem, men kvotene vil regulere adgangen til salg av bifangsten og ikke adgangen til å høste eller ilandføre den.

Ved utførsel (salg av bifangst til utlandet) av eksemplarer i vedlegg 1, liste A og B, kreves i tillegg utførselstillatelse fra Miljødirektoratet. Dette gjelder allerede etter eksisterende forskrift.

5.4.2 Høringsinnspill

Tolldirektoratet påpeker at i de tilfeller norskregistrerte fartøy høster eksemplarer i internasjonalt farvann og disse ilandføres i utlandet, har de ingen kontrollmyndighet.

Fiskeridirektoratet savner en redegjørelse for hvem som kan søke innførselstillatelse, hvem det kan utstedes til, samt bruk av agenter i forbindelse med kontakt med myndighetene. *Fiskeridirektoratet* mener dette bør tydeliggjøres enten i forskriften eller på annen lett tilgjengelig måte.

Fiskeridirektoratet viser videre til at det fremkommer i høringsnotatet at *Miljødirektoratet* vil sette kvoter for hvor mye av listede arter som kan omsettes hvert år, og påpeker i den forbindelse at *Miljødirektoratet* ikke har et forvaltningsansvar for de marine ressursene som kan gi grunnlag for å sette slike kvoter. *Fiskeridirektoratet* fremhever at da det er snakk om utilsiktet bifangst av disse artene vil det ikke gi noen mening å ha en egen kvote. Hvis det innføres en kvote, må det gjøres klart hvordan kvoten skal fastsettes.

Fiskeridirektoratet mener videre at forbindelsen mellom et handelssertifikat for innenlands handel og utførselssertifikat for samme vare er uklar. De påpeker at det aller meste av fisken som landes i Norge eksporteres, og at dette må hensyntas i forslag til forskrift.

Fiskeridirektoratet viser til at det heller ikke fremgår av bestemmelsen hvordan sertifikatet skal fungere i handelskjeden, foruten at det utstedes til fiskesalgslagene. Det påpekes at fiskesalgslagene ikke er en aktør i handelen, med unntak av Skagerakfisk som mottar fisken under mottaksgarantien som kun finnes i dette området. *Fiskeridirektoratet* mener det således må klargjøres hvordan dokumentet skal fungere, hvem skal ha det, formidle det, være ansvarlig for å kunne legge det frem ved kontroll osv.

I e-post 27. oktober 2016 påpeker *Fiskeridirektoratet* at landing av fisk foregår 24/7/365. Ved landing av fisk i norsk havn er alle rapporteringsplikter knyttet til anløp av havn og landing av fisk tilpasset dette, for eksempel ved at melding om anløp og landing som hovedregel skal sendes 2 timer før landing. For landing fra utenlandske båter er det en noe lengre frist, blant annet EU-fartøy som har en frist på 4 timer.

Fiskeridirektoratet viser videre til at all omsetning av fisk i Norge, skjer direkte ved landingen. Omsetningen avsluttes når landingen er ferdig og sluttseddel er skrevet ut. *Direktoratet* påpeker at omsetningen skjer mellom fisker og kjøper og fremhever at fiskesalgslagene ikke er part i denne transaksjonen og man således ikke kan bygge på at dokumentasjon må foreligge før fisk selges fra fiskesalgslagene.

Det fremheves videre av *Fiskeridirektoratet* at dokumentasjonen ifm. revidert forslag (se endelig forslag til bestemmelse) må foreligge senest før omsetning er ferdig, dvs. før sluttseddel er skrevet og skipper/båten forlater stedet. *Fiskeridirektoratet* påpeker at tilgjengelighet mht. saksbehandling må samsvare med at forsendelser kommer inn 24/7/365. *Fiskeridirektoratet* ser store utfordringer med foreslått regelverk og viser i den sammenheng særlig til deres egen bemanning 24/7/365. Det påpekes at det til tider vil forekomme landinger av håbrann, men at de fleste tas opp i norsk økonomisk sone (NØS). *Direktoratet* viser til at det i en handelskjede, og dermed for fiskere og kjøpere, ikke vil være lett å forstå at den ene skal og den andre ikke skal ha dokument.

NOAH – for dyrs rettigheter påpeker at det i henhold til konvensjonen kreves at mottaker av et levende individ er passende utstyrt for å huse og ta vare på eksemplaret før tillatelse gis, og ønsker at nevnte forutsetninger uttrykkelig inkluderes for utstedelse av tillatelser.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF), Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) og WWF-Norge støtter forslaget om regulering av ilandføring fra åpent hav.

5.4.3 Departementets vurderinger

Departementet bemerker at kontroll med norskregistrerte fartøy som ilandfører eksemplarer av arter fanget på det åpne hav, vil gjennomføres av innførselsstatens grensekontroll. Dette samsvarer med CITES' formål om at kontrollen som utgangspunkt skal skje ved grensekontroll i innførselsstaten.

Sertifikat for ilandføring fra det åpne hav skal utstedes til den som skal omsette fangsten eller eksemplaret første gang. Miljødirektoratet la i høringsbrevet til grunn at første omsetning skjedde gjennom fiskesalgslagene. Direktoratet foreslo derfor at fiskesalgslagene skulle søke om sertifikat og at det skulle utstedes til dem. Løsningen ble valgt fordi dette ville være minst byrdefullt for det enkelte fiskefartøy. Av høringsinnspillet fra Fiskeridirektoratet fremgår det imidlertid at fiskesalgslagene ikke er en aktør i handelen med landet bifangst. Departementet foreslår derfor at det fremgår av forskriften at sertifikat for ilandføring fra det åpne hav utstedes forut for første gangs omsetning i Norge til den som skal selge eksemplaret eller fangsten. Sertifikatet vil følge eksemplaret eller fangsten.

For å ha en mest mulig effektiv ordning og for å hensynta at handelen gjelder ferskvarer, foreslo direktoratet at det kan utstedes flerbrukstillatelser ved handel i Norge med eksemplarer høstet i det åpne hav av norskregistrerte fartøy. Selv om det etter forskriften kan utstedes sertifikater i forbindelse med enkeltsalg, ble det lagt opp til at handelen først og fremst skal skje ved bruk av slike flerbrukstillatelser. Det var foreslått at flerbrukstillatelser kunne gis for et gitt volum eller et gitt antall eksemplarer for en periode på inntil ett år.

På bakgrunn av innspillene fra Fiskeridirektoratet og tatt i betraktning reglene om utkastforbud for bifangst, endrer departementet bestemmelsen om flerbrukstillatelser slik at tillatelsen ikke angir volum eller antall eksemplarer, men bare angir varigheten av tillatelsen. Volum eller antall eksemplarer vil da bli sammenfallende med de rammene fiskerimyndighetene har satt for bifangst. Hvis det senere skulle bli aktuelt med regulær høsting av CITES-arter i åpent hav, må denne bestemmelsen vurderes på nytt.

Når det gjelder forholdet mellom sertifikat for ilandføring fra det åpne hav og eiersertifikat, bemerker departementet at det ikke vil være krav om eiersertifikat i tillegg til sertifikat for ilandføring fra det åpne hav. Dette presiseres i § 8.

Departementet foreslår også at det ikke stilles krav om sertifikat for ilandføring fra det åpne hav hvis første gangs omsetning av fangsten skjer til utlandet. Fiskeridirektoratet skrev i høringsinnspillet at det meste av fisken som landes i Norge, eksporteres. I slike tilfeller gjelder de vanlige reglene om utførsel i § 5.

Departementet foreslår ikke krav til transport og oppbevaring av levende dyr i denne bestemmelsen, da dette ikke er aktuelt ved ilandføring fra det åpne hav. Hvis det i fremtiden skulle listes marine arter som aktualiserer dette, må man vurdere spørsmålet på nytt.

Når det gjelder Fiskeridirektoratets spørsmål om utenlandskregistrerte skips bruk av agenter, bemerker departementet at innførselstillatelse til Norge bare kan utstedes til den som har fått utførselstillatelse fra ansvarlig CITES-myndighet i utførselsstaten. Bruk av agenter ved kommunikasjon med norske myndigheter kan være hensiktsmessig for å lette kommunikasjonen mellom søker og Miljødirektoratet, men en agent kan ikke tre inn i søkers sted ved søknad om innførselstillatelse.

5.5 Innførsel fra og utførsel og gjenutførsel til stater som ikke er part i konvensjonen - § 7

5.5.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Innførsel fra og utførsel og reutførsel til ikke-konvensjonsstater reguleres i konvensjonen artikkel X. Grensekryssende handel med slike stater krever dokumentasjon tilsvarende en CITES-tillatelse og dokumentasjon må være utstedt av en instans godkjent av CITES-sekretariatet.

Etter gjeldende forskrift § 9 er det tilstrekkelig å fremlegge «betryggende dokumentasjon» fra ikke-konvensjonsstater. Det fremgår av kommentarene til forskriften at det ikke stilles like strenge krav til dokumentasjon for slike stater som for partsstatene. Miljødirektoratet vurderer om dokumentasjonen er god nok.

Miljødirektoratet anså gjeldende rett å være svakere enn kravet i konvensjonen. I høringsbrevet ble det derfor foreslått en endring av bestemmelsen. Direktoratet foreslo krav om dokumentasjon tilsvarende CITES-utførselstillatelse ved innførsel fra stater som ikke er part i CITES-konvensjonen. Dokumentasjonen må være i henhold til konvensjonens bestemmelser og utstedt av en instans godkjent av CITES-sekretariatet. Fremleggelse av «betryggende dokumentasjon» vil dermed ikke lenger vil være tilstrekkelig.

Innførsel av oppdrettede eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1, liste A fra ikke-konvensjonsstater kan bare tillates etter anbefaling fra CITES-sekretariatet. Grunnen er at man ikke alltid har tilstrekkelig kunnskap om oppdrett av arter, samt eventuell forvaltning av ville bestander av disse artene, i ikke-konvensjonsstater. Forholdet til oppdrettede arter reguleres ikke i nåværende forskrift. For å sikre samsvar med partsvedtaket under konvensjonen og enhetlig praksis, anbefalte direktoratet å regulere dette.

5.5.2 Høringsinnspill

Tolldirektoratet viser til at faglige vurderinger knyttet til anbefalinger og tolkninger av konvensjonen i tilknytning til stater som ikke er part i konvensjonen ligger utenfor Tolletatens kompetanseområde og må forvaltes av Miljødirektoratet.

5.5.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet.

5.6 *Innenlands besittelse - § 8*

5.6.1 *Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet*

Konvensjonen regulerer ikke innenlands besittelse av eksemplarer av arter. Det er heller ikke regulert i gjeldende forskrift.

Kontroll med grensekryssende handel fanger ikke opp all innførsel. Mange eksemplarer av CITES-arter innføres dermed til Norge uten å bli kontrollert og det er grunn til å anta at det befinner seg mange ulovlig innførte eksemplarer i landet. Disse eksemplarene omfattes ikke av gjeldende forskrift og man kan i dag fritt eie, kjøpe og selge slike eksemplarer. Gjeldende forskrift gir heller ikke grunnlag for å ha kontroll med oppdrett av CITES-listede arter i Norge.

Gjeldende forskrifts avgrensning til grensekryssende handel åpner altså for en omgåelse av regelverket ved at det kan eksistere et nasjonalt marked med potensielt ulovlig innførte CITES-listede eksemplarer.

Det kan oppstå situasjoner der for eksempel Mattilsynet eller politiet finner eksemplarer av CITES-listede arter, for eksempel reptiler, i forbindelse med kontroller etter annet regelverk. Så lenge eksemplaret befinner seg i Norge, vil man etter gjeldende forskrift ikke ha grunnlag for å følge opp dette etter CITES-regelverket.

Nytt hjemmelsgrunnlag i naturmangfoldloven § 26 åpner for regulering av innenlands besittelse, og ikke bare grensekryssende handel. En slik regulering vil bidra til en mer effektiv etterlevelse av forpliktelsene i konvensjonen og intensjonene bak konvensjonen. Samtidig som innsatsen mot ulovlig handel med truede arter styrkes, vil man også få et mer helhetlig nasjonalt regelverk på området.

På denne bakgrunn foreslo Miljødirektoratet å regulere innenlands besittelse av visse CITES-arter. Direktoratet foreslo i høringsbrevet at innenlands besittelse av eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1, liste A samt utvalgte eksemplarer av arter i vedlegg 1, liste B som spesifisert i vedlegg 3 bare er tillatt hvis det kan fremlegges særskilt CITES-eiersertifikat utstedt av Miljødirektoratet.

For ikke å gjøre kravet om eiersertifikat unødvendig omfattende, foreslo direktoratet å begrense kravet om eiersertifikat til arter med høy omsetningsverdi og som det er stor etterspørsel etter i et illegalt marked. Kravet gjelder derfor ikke ved besittelse av øvrige liste B-arter eller arter på liste C.

Avgrensningen i vedlegg 3 innebærer også at bare noen typer ikke-levende eksemplarer av de utvalgte liste B-artene omfattes av krav til eiersertifikat. Det gjelder for eksempel hele utstoppede eksemplarer, ubearbeidede støttenner fra elefant og hele eller vesentlig deler av skinn. Pyntegjenstander som inneholder elementer av elfenben eller biter av skinn, vil for eksempel ikke omfattes.

Kravet til eiersertifikat innebærer at alle som er i besittelse av et eksemplar som angitt i bestemmelsen, plikter å ha et eiersertifikat for eksemplaret. Dette gjelder uavhengig av hvordan man har kommet i besittelse av eksemplaret - om man har arvet det, kjøpt det i Norge, fått det i gave, innført det fra utlandet eller annet. Kravet gjelder også eksemplarer som befinner seg i Norge når forskriften trer i kraft. For slike eksemplarer blir det anledning til å få utstedt eiersertifikat i løpet av en overgangsperiode på to år.

Vilkårene for å få eiersertifikat tilsvarer vilkårene for å få innførselstillatelse. For liste A-arter må søker dermed godtgjøre at ett eller flere av unntakene i forskriften er oppfylt samt at oppbevaring av eksemplaret ikke er til skade for artens bevaringsstatus, eksemplaret er lovlig ervervet og eksemplaret ikke skal utnyttes kommersielt. For eksemplarer av utvalgte liste B-arter stilles det ikke vilkår om at ett eller flere av unntakene i forskriften er oppfylt eller at eksemplaret ikke skal utnyttes kommersielt .

Hvis vilkår for eiersertifikat ikke er oppfylt kan eksemplaret beslaglegges og inndras.

5.6.2 Høringsinnspill

Norges Zoohandlers Bransjeforbund støtter forslaget om registrering av eksemplarer av liste A-arter. For liste B-arter mener organisasjonen at det bør foreligge svært tungtveiende grunner for innføringen av et slikt krav, blant annet på grunn av de praktiske og økonomiske kostnadene, og fordi disse individene allerede er å anse som bærekraftig gjennom utstedelsen av CITES-utførselstillatelse fra utførselsstaten.

Det vises også til at henvisningen om at liste I-arter ikke skal utnyttes kommersielt, jf. § 4 annet ledd, er forvirrende. Organisasjonen kan ikke se at det foreligger noen vernemessig gevinst ved å gjøre et slikt krav gjeldende for oppdrettede og kunstig formerte eksemplarer. De mener dessuten dette ikke er i samsvar med konvensjonens intensjon eller bestemmelsene i de foreslåtte §§ 13 og 14.

Fiskeridirektoratet stiller spørsmål ved om eiersertifikat også skal omfatte fisk som det er utstedt sertifikat for.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) mener at innenlands regulering av artene omfattet av CITES er et betydelig skritt i riktig retning sammenlignet med gjeldende forskrift, og at reguleringen vil ha preventiv effekt både på innførsel og oppbevaring uten gyldige tillatelser og merking for arter der dette er påkrevd. At Norge her går ut over konvensjonens minimumskrav er nødvendig for en god oppfølging av intensjonene i konvensjonen.

Foreningen mener videre det er naturlig at særlig sårbare og truede arter krever eiersertifikat, og påpeker mulighetene for forfalskning. NOF viser til at liste B må være fleksibel, og gjennomgå med jevne mellomrom. NOF anser det som en fordel at sertifikatet også inkluderer bilde, samt at det stilles krav om fornyelse av sertifikatet ved salg eller overdragelse.

Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) er positive til reglene om eiersertifikater. *WWF-Norge* mener forslaget om et system med eiersertifikat for å dokumentere lovlighet, samt merkekrav er svært positivt. Organisasjonen viser til at det er sterkt ønskelig at dagens

ordning, der et objekt i praksis blir lovlig" om man klarer å unndra det kontroll, opphører.

Safari Club International/Nordic Safari Club Chapter mener at dagens CITES-regelverk er tilstrekkelig og at Norge ikke bør vedta bestemmelser som går ut over konvensjonens minstekrav. De reagerer på kravet om eiersertifikat for en rekke viltarter på liste B for trofeer som allerede befinner seg innenlands, samt at det må søkes/meldes om nytt eiersertifikat ved overdragelse (arv) og ved flytting.

5.6.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget om å regulere innenlands besittelse med krav om eiersertifikat. Det vises også til at en rekke stater i CITES i de siste årene har regulert sine nasjonale markeder og forbudt handel med enkelte eksemplarer av arter, særlig elfenben.

I og med at et krav om eiersertifikat berører privatpersoner som eier CITES-eksemplarer, støtter departementet Miljødirektoratets forslag om avgrensning til liste A-arter og utvalgte liste B-arter. Behovet for en regulering av innenlands besittelse er størst i forhold til arter på liste A (som er de artene som er mest truet av handel) og de liste B-artene som har høy verdi og som det er etterspørsel etter i et ulovlig marked (ulv, kattedyr, bjørner inkludert isbjørn, neshorn, aper, elefant, dagrovfugler, brokadehane, ugler, landskilpadde og havskilpadde).

Departementet støtter også avgrensningen til angitte eksemplarer av disse artene i vedlegg 3. Departementet har omstrukturert vedlegg 3 noe, for å gjøre det mer tilgjengelig. Det er også gjort noen mindre materielle endringer, blant annet er liste A-artene begrenset til "virveldyr". Dette har sammenheng med hvilke dyr det er mulig og praktisk å merke. Hvilke eksemplarer av hvilke arter som krever eiersertifikat, fremgår nå av vedlegg 3 nr. 1.

Som ved innførsel, utførsel og gjenutførsel, kreves ikke eiersertifikat ved besittelse av eksemplarer som omfattes av unntakene om personlig reisegods eller ikke-kommersielle lån mv.. Unntaket for personlig reisegods er i forhold til innenlands besittelse imidlertid begrenset til § 10 annet og fjerde ledd. Det innebærer at eksemplarer som er innført av personer folkeregistrert i Norge etter § 10 tredje ledd, krever eiersertifikat.

Eiersertifikat er bare gyldig i Norge.

Når det foreligger CITES-sertifikat for ilandføring fra det åpne hav, kreves ikke eiersertifikat. Departementet foreslår at dette fremgår av bestemmelsen.

Vilkåret om at liste A-arter ikke skal utnyttes kommersielt, vil ikke få betydning for oppdrettede eksemplarer eller kunstig formerte planter som omfattes av unntakene i §§ 12 og 13. De behandles som liste B-arter, der det ikke stilles et slikt krav.

Krav om at eier må være egnet og utstyrt for å ta vare på eksemplaret, følger av konvensjonen. I og med at innenlands besittelse ikke er regulert av konvensjonen, er det imidlertid ikke noen plikt til å ha dette som et vilkår for å få eiersertifikat. Som det fremgår under punkt 5.7, ønsker ikke departementet å stille krav om at ny eier ved overdragelse må ha nytt eiersertifikat. Det innebærer at eiersertifikat vil bli utstedt én gang og at sertifikatet deretter følger eksemplaret. Med en slik

løsning, vil ikke et eventuelt krav om at eier må være egnet og utstyrt for å ta vare på eksemplaret, kunne følges opp ved overdragelse av eksemplaret. Departementet peker også på at krav til dyrevelferd ivaretas av dyrevelferdsloven med forskrifter, som administreres av Mattilsynet. Mattilsynet og Miljødirektoratet samarbeider tett om oppfølging av forhold som omhandler CITES og grensedragningen mot dyrevelferd.

Eiersertifikat kreves også når det foreligger innførselstillatelse. Men vilkårene for eiersertifikat og innførselstillatelse er i all hovedsak de samme, så ved innførsel utstedes eiersertifikat samtidig med innførselstillatelse. Dermed vil kravet til eiersertifikat ikke medføre noen ekstra ulempe eller administrativ kostnad i slike tilfeller.

Når det gjelder overgangsregler for eksemplarer som befinner seg i Norge på ikrafttredelsestidspunktet, må eier dokumentere at eksemplaret er anskaffet i henhold til gjeldende bestemmelser på anskaffelsestidspunktet. Hvis eksemplaret allerede er registrert i Miljødirektoratets fallviltbase, er det tilstrekkelig dokumentasjon på lovlig erverv. Etter overgangsperioden på to år, vil besittelse uten eiersertifikat være i strid med forskriftens bestemmelser.

Den som besitter eksemplarer angitt i bestemmelsen, plikter å merke eksemplarene i henhold til forskriftens vedlegg 3. Merkenummer vil fremgå av eiersertifikatet og gjøre det enklere å føre kontroll med forskriften.

5.7 Overdragelse og avkom

5.7.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

I høringsbrevet foreslo Miljødirektoratet at innenlands omsetning eller annen overdragelse av eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1, liste A og utvalgte arter i vedlegg 1, liste B som spesifisert i vedlegg 3, krever nytt eiersertifikat utstedt av Miljødirektoratet. Ved eksklusiv bruksrett uten eierskifte, som nok utgjør et svært begrenset antall tilfeller, skulle det ikke kreves nytt sertifikat.

Ny eier må søke innen én måned etter overdragelse av eksemplaret og oppfylle vilkårene for å få utstedt eiersertifikat. Original av tidligere eiersertifikat legges ved søknaden.

Videre foreslo direktoratet at når eksemplarer av slike arter får avkom, må søknad om eiersertifikat sendes Miljødirektoratet innen to uker etter nedkomst. Søknad skal følges av dokumentasjon på avl utstedt av offentlig godkjent veterinær eller den Miljødirektoratet bemyndiger.

5.7.2 Høringsinnspill

Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB) mener eiersertifikatet bør følge individet og overdras til ny eier ved salg. Organisasjonen kan forstå og akseptere nytten av detaljert byråkrati for omsetningen av viltfangede eksemplarer av liste A-arter, som heller ikke fra konvensjonens side kan inngå i kommersiell handel, men for oppdrettede eller kunstig formerte individer av dyr

og planter, for lovlig eksporterte eksemplarer av liste B-arter fremstår de foreslåtte rutine som en unødvendig byråkratisk og direkte handelshindrende barriere uten vernemessig gevinst.

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) er kritiske til forslaget om at eiersertifikat må fornyes ved flytting og overdragelse, og fremhever at dette er en omfattende byråkratisering som ikke oppleves nødvendig. NJFF ber derfor om at dette kravet tas bort fra forskriften.

Norsk Taxidermist Forbund (NTF) mener meldeplikten for adresseendring ved flytting med krav om utstedelse av nytt eiersertifikat ikke bør innføres og kravet bør frafalles, blant annet fordi dette vil utgjøre en inngripen i folks privatliv.

Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL) mener at toukersfristen for søknad etter nedkomst er for kort. En slik frist vil ikke være hensiktsmessig når det gjelder fugler, der en eventuell registrering bør skje etter at ungene er trygt ute av redekasse/reir. Godkjenning fra offentlig godkjent veterinær er lite hensiktsmessig da bruk av veterinær er uforholdsmessig kostbart. Organisasjonen mener en sømløs ring vil i seg selv være det beste beviset på oppdrett, men det understrekes at den kun kan påføres av oppdretter før ungen er ferdig utvokst.

Norske Tropefuglforeningers Landsforbund påpeker videre at det ikke fremgår hva som skjer hvis ny eier ikke får godkjent sitt eiersertifikat. Handelssituasjonene må gjøres klarere og at et elektronisk register vil løse mye.

Norsk Akvarieforbund oppfatter betegnelsen "avkom" til å gjelde vanlige dyr, og ikke planter, herunder koraller da de mener dette er mer som en plante. Det fremheves at merking av koraller ikke er mulig. Forbundet mener derfor det bør tas inn et tydelig unntak for steinkoraller i bestemmelsen.

5.7.3 Departementets vurderinger

Departementet har etter en nærmere vurdering og basert på innspill i høringen, kommet til at det ikke er ønskelig å videreføre forslaget om krav om nytt eiersertifikat ved overdragelse. Departementet viser til at begrunnelsen for å regulere innenlands besittelse og handel, er å sikre en bedre etterlevelse av konvensjonen ved å motvirke at det oppstår et marked i Norge med eksemplarer som er ulovlig innført i landet. Dette hensynet ivaretas imidlertid i all hovedsak ved krav om eiersertifikat ved besittelse av eksemplarer av slike arter. Nytt eiersertifikat ved eierskifte eller annen overdragelse er dermed ikke nødvendig for å ivareta dette hensynet og er etter departementets mening uforholdsmessig tyngende. Det foreslås at eiersertifikat utstedes én gang og at sertifikatet følger eksemplaret ved eventuelle overdragelser.

Departementet opprettholder forslaget om eiersertifikat for avkom. Dette reguleres i bestemmelsen om innenlands besittelse, jf. § 8 sjette ledd. På bakgrunn av høringsinnspill, endres fristen til innen fire uker etter nedkomst.

Kravet om at avlsdokument må utstedes av offentlig godkjent veterinær, er etter departementets mening ikke urimelig. Godkjenningen vil kunne skje i forbindelse med gjennomføring av andre veterinære krav og ved salg vil godkjenningen også kunne brukes som dokumentasjon på at eksemplaret er lovlig oppdrettet.

Som det følger av punkt 5.6, foreslår departementet å avgrense liste A-artene i vedlegg 3 nr. 1 til "virveldyr". Dette innebærer at koraller faller utenfor.

5.8 *Kommersiell fremvisning - § 9*

5.8.1 *Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet*

I høringsbrevet foreslo Miljødirektoratet at kommersiell fremvisning av eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1, liste A og utvalgte arter i vedlegg 1, liste B spesifisert i vedlegg 3, bare skulle være tillatt hvis det kan fremlegges tillatelse til fremvisning utstedt av Miljødirektoratet.

Tillatelse til kommersiell fremvisning etter første ledd kan gis når søker godtgjør at fremvisning av eksemplaret bidrar til artens bevaringsstatus.

Med fremvisning forstås enhver fremvisning av dyr, herunder hold eller bruk av dyr i forbindelse med fremvisningen.

Med kommersiell fremvisning forstås enhver visning av eksemplarer mot betaling. Det sentrale er ikke virksomhetens karakter, men om ett av formålene med fremvisningen er å skape fortjeneste, direkte eller indirekte. Indirekte fortjeneste omfatter for eksempel tilfeller der formålet med fremvisningen ikke er den økonomiske gevinsten av fremvisningen i seg selv, men avledede følger av fremvisningen, som ved utstilling av jakttrofeer i jakt- og fiskeutstyrbutikker eller på reisemesser. Kravet til tillatelse gjelder for alle som fremviser dyr kommersielt.

I tillatelsen vil det blant annet kunne stilles vilkår om at fremvisning ikke kan skje som ledd i markedsføring, herunder i utstillingsvindu eller butikkvindu. Dette for å unngå at fremviste eksemplarer fører til økt etterspørsel.

En regulering av fremvisning vil ha berøringspunkter mot Mattilsynets forskrift 27. mars 2012 om fremvisning av dyr. I henhold til Mattilsynets forskrift vedlegg 1 vil blant annet fisk og alle fuglearter det er lovlig å holde som husdyr eller hobby-/selskapsdyr inkluderes. For fisk er det overlapp mellom Mattilsynets regelverk og forslag til ny CITES-forskrift for et svært begrenset antall fiskearter, for eksempel alle arter stør (*Acipenser* spp.), arowana (*Scleropages formosus*), napoleonfisk (*Cheilinus undulatus*). Fremvisning av dyr i dyreparker eller sirkus omfattes ikke av Mattilsynets forskrift.

5.8.2 *Høringsinnspill*

Namsskogan Familiepark forstår bestemmelsen slik at det også i fremtiden vil være mulig å ta inn og fremvise liste A-arter i dyrepark født gjennom avlsprogram. Noe de mener er positivt for videreutvikling av dyreparkenes fokus på truede arter og bevaring av disse.

NOAH – for dyrs rettigheter ønsker ikke kommersiell fremvisning av verken levende liste A- eller B-arter, og fremhever at dette ikke bidrar til styrking av bevaringsstatus for truede dyr.

Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB) mener bestemmelsen fremstår som handelshindrende og ser ingen gevinst ved å forby fremvisning av eksemplarer som er lovlig

innført i henhold til §§ 13 og 14 eller oppdrettet/formert her i landet. NZB påpeker at dette vil stride mot prinsippet om bærekraftig handel samt bidra til å undergrave respekten for CITES som et legitimt verktøy for kontroll med handelen. Organisasjonen kan imidlertid støtte at viltfangede eksemplarer av liste A-arter ikke skal utnyttes kommersielt.

Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL) mener det er uklart hva som anses som en kommersiell fremvisning av eksemplarer av arter, men legger til grunn at selv om det tas inngangspenger, vil utstilling ikke være kommersiell når en ideell organisasjon står som arrangør. NTL påpeker viktigheten av at organisasjonen fortsatt kan avholde utstillinger, herunder utstillinger med bedømming, og mener derfor at det kan gå tydelig frem i forskriften at slike utstillinger fortsatt kan gjennomføres, også med CITES-artene.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) viser til at, for å lette kontrollen, bør dokumentasjon for merkede fugler alltid følge fuglen. Det vises for øvrig NOFs kommentar til bestemmelsen om merking.

Norsk Taxidermist Forbund (NTF) påpeker at fortolkningen av kommersiell fremvisning er altomfattende. Forbundet mener vilkår om at fremvisning ikke kan skje i utstillingsvindu eller butikkvindu ikke synes fornuftig og viser til at tilsvarende ikke synes å gjelde for museer og andre informasjonsentre. NTF mener at eiersertifikat utstedt av Miljødirektoratet bør være tilstrekkelig også for kommersielt bruk.

5.8.3 Departementets vurderinger

Mange høringsinstanser hadde innspill til bestemmelsen. De fleste av innspillene er skrevet med tanke på fremvisning av levende eksemplarer. Departementet ser at skillet mellom levende og ikke-levende eksemplarer ikke kom frem i høringsbrevet, men bemerker at bestemmelsen bare skal omfatte ikke-levende eksemplarer, for eksempel fremvisning av en utstoppet isbjørn eller en støttann fra en elefant. Mattilsynets regelverk dekker levende eksemplarer.

Formålet med bestemmelsen er å redusere bruk av eksemplarer av truede arter som en del av kommersiell virksomhet, da dette øker etterspørselen etter disse artene, blant annet på det illegale markedet.

Miljødirektoratet foreslo en tillatelsesbestemmelse. Det skulle imidlertid ikke være kurant å få slik tillatelse. For å forenkle bestemmelsen, redusere de administrative konsekvensene ved en slik bestemmelse og speile realiteten bedre, foreslår departementet å endre bestemmelsen fra en tillatelsesbestemmelse til en forbudsbestemmelse. I særlig tilfeller kan det gis dispensasjon etter § 17, for eksempel hvis det kan godtgjøres at fremvisning kan bidra til artens bevaringsstatus. Men adgangen til å dispensere skal være snever.

Et forbud kan virke strengt, men departementet bemerker at forbudet vil omfatte svært få eksemplarer. Det omfatter bare døde eksemplarer og bare eksemplarer angitt i vedlegg 3 nr. 1. Det vil si de artene og deler av artene med særlig høy verdi og som det er særlig etterspørsel etter i det illegale markedet. EU har et lignende forbud.

Som i forslaget fra Miljødirektoratet, vil reguleringen være knyttet til kommersiell fremvisning. Det vil dermed ikke bli forbudt å stille ut slike gjenstander hjemme og heller ikke på museer, skoler, sykehus, andre offentlige organer mv. Eksempler på kommersiell fremvisning er butikkvinduer og messer.

Forbudet rammer både direkte og indirekte økonomisk fortjeneste. Det innebærer at så lenge fremvisningen har til hensikt å øke fortjenesten, trenger det ikke å være en direkte sammenheng mellom fremvisningen og salget for å omfattes av forbudet. Hvis man fremviser en gjenstand i en kommersiell sammenheng, vil det ha formodningen for seg at dette gjøres for å øke fortjenesten på en eller annen måte.

Hvis et eksemplar angitt i vedlegg 3 nr. 1 helt unntaksvis skulle være til salgs i en butikk eller lignende, er det selvfølgelig tillatt å ha gjenstanden stående fremme i butikken. Men det vil være i strid med forbudet å stille ut gjenstanden i for eksempel butikkvindu.

Bilde av gjenstander i avisannonse eller annonse på internett anses ikke som fremvisning.

6 Kapittel 3. Unntak fra kapittel 2

6.1 Personlig reisegods - § 10

6.1.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Konvensjonen artikkel VII nr. 3 gjør unntak for "personlige effekter eller husholdningseffekter".

Nåværende forskrift § 12 gjør unntak for nærmere angitte "personlige effekter". "Personlige effekter" defineres ikke i forskriften, men kommentarene til forskriften viser til Finansdepartementets beskrivelse av "utstyr til bruk under reise og midlertidig opphold", som blant annet lister opp klær, sengetøy og andre bestemte gjenstander til personlig bruk (ur, smykker, toalettartikler o.l.), annet vanlig reiseutstyr (kikkert, fotografiapparat, musikkinstrumenter), sportsutstyr (jaktvåpen, fiskestenger etc.), samt barnevogn eller sykevogn (rullestol).

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å endre "personlige effekter" til "personlig reisegods" fordi bestemmelsen bare er ment å omfatte slike ting og dette er lettere å forstå språklig sett.

I gjeldende forskrift begrenses unntaket for personer bosatt utenfor Norge til eksemplarer av arter "som er anskaffet i vedkommendes hjemland". Miljødirektoratet anbefalte ikke å videreføre denne begrensningen da det er veldig vanskelig og ressurskrevende å etterprøve dette vilkåret. I forslag til ny bestemmelse vil det være tilstrekkelig at eksemplaret er en del av en persons reisegods. Dette innebærer blant annet at personer på korte opphold i landet også kan innføre personlig reisegods som etter oppholdet her skal tas med til hjemlandet.

Hva som anses som "personlig reisegods" vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sak, men som hovedregel vil eiendeler som befinner seg på vedkommende (eksempelvis klesplagg eller smykke) eller i personlig bagasje (eksempelvis medisin til eget bruk og musikkinstrument), anses omfattet av unntaket. Et moment som kan være avgjørende er om vedkommende vil ha behov for

eiendelen under reisen. En viss veiledning vil også Toll- og avgiftsetatens fortolkning av reglene om tollfrihet for reisegods kunne gi.

I eksisterende forskrift gjelder unntaket for personer som "er fast bosatt utenfor Norge". Kommentarene til forskriften viser til turister, men det gis ingen tidsbegrensning for hvor lenge man kan være i Norge. Direktoratet foreslår at unntaket i ny forskrift gjelder for utenlandske statsborgere på korte opphold i Norge, det vil si under tre måneder. Dette vil dekke typisk turisme, herunder kortere ferieturer og cruisebåtstopp. Personer med studieopphold eller jobbengasjementer i Norge lenger enn tre måneder, vil ikke kunne påberope seg unntaket. Adgangen til å innføre "personlig reisegods" etter første ledd gjelder ikke for norske statsborgere.

Eksemplarer av arter som faller inn under unntaket om personlige reisegods, kan innføres, utføres og gjenutføres uten tillatelse og oppbevares uten eiersertifikat for den perioden vedkommende oppholder seg i Norge. I og med at eiendelen må gjenutføres ved oppholdets slutt, kan ikke eksemplaret omsettes eller overdras i Norge. Eiendelen vil dermed ikke kunne selges, stilles ut med tanke på salg eller transporteres med henblikk på omsetning. Den kan heller ikke på annen måte overdras. Foreligger det gjenstander i et antall som sannsynliggjør salgsformål, kan disse ikke karakteriseres som personlig reisegods.

Unntaksbestemmelsen gjelder produkter av eksemplarer av arter og ikke hele eksemplarer av en art. Utstoppede dyr eller råvarer som skinn, ubearbeidet treverk mv vil således ikke kunne innføres etter denne bestemmelsen. Unntaket gjelder heller ikke levende dyre- og plantearter. Dette samsvarer med nåværende bestemmelse.

Norske statsborgere gis adgang til å innføre spesifikke produkter oppført i vedlegg 1, liste B, når angitt mengde faller inn under unntaket. Unntakene omfattes ikke av gjeldende forskriftsbestemmelse, men er tatt inn som unntak i sjekklisten. For å sikre et tydelig regelverk, anbefaler Miljødirektoratet at unntakene tas inn i forskriften. Unntakene for de nevnte produktene er absolutt, og gjelder ikke andre produkter enn de som er listet eller større kvantum enn angitt. Hvilke produkter som omfattes følger av partsvedtak. Listen er dermed dynamisk, og andre produkter vil kunne listes i fremtiden.

Unntaket omfatter bare eksemplarer som innføres som personlig reisegods og ikke ved annen innførsel, slik som forsendelse i postpakke eller lignende. Flyttegods omfattes ikke, men det kan i særlige tilfeller gis dispensasjon.

Det er den reisende som må sannsynliggjøre at vilkårene etter bestemmelsen er oppfylt.

6.1.2 Høringsinnspill

Tolldirektoratet viser til at det i forslaget legges opp til at reisende på visse vilkår kan medbringe personlig reisegods uten fremleggelse av dokumentasjon/tillatelse og bemerker at de ikke har noen mulighet til å kontrollere riktigheten av opplysningene. Det påpekes videre at Tolletaten ikke fører register med tidspunkt for innførsel, hva som blir innført eller varigheten av et opphold i Norge. Tolletaten vil i slike tilfeller ikke kunne stanse eller holde tilbake eksemplarer, noe som vil kunne medføre at bestemmelsen kan åpne for omgåelse av regelverket samt at det i praksis

ikke vil være mulig å kontrollere etterlevelsen dersom det ikke fastsettes for eksempel tilhørende dokumentasjonskrav.

WWF-Norge viser til at det i tredje ledd bør vurderes om det er hensiktsmessig å legge til "inntil" for å klargjøre at dette er øvre grense for de nevnte taksonene, slik at ordlyden blir "...for inntil følgende angitte mengder eller antall per person...". Videre viser organisasjonen til bestemmelsen tredje ledd, bokstav h, hvor de mener det er uklart om begrensningen er på til sammen 25 stilker orkideer fra disse slektene, eller om det for eksempel gjelder 25 stilker per art eller slekt. WWF mener dette bør spesifiseres nærmere i forskriften.

6.1.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder i det vesentlige forslaget fra høringsbrevet.

Departementet foreslår imidlertid å avgrense unntaket til liste B-arter, da konvensjonen ikke gir grunnlag for å unnta liste A-arter på dette grunnlag. Dette innebærer en innskjerping i forhold til gjeldende rett for personer som ikke er folkeregistrert i Norge.

Departementet foreslår også å utvide unntaket noe, ved å åpne for at personer folkeregistrert i Norge kan innføre og utføre personlig reisegods på nærmere angitte vilkår. En slik adgang følger ikke av gjeldende rett, men praksis har vist at det er behov for en slik avgrenset unntaksadgang, for eksempel for musikkinstrumenter, herunder gitarer, som tas med på reise. Kravet om at eksemplaret ikke må innføres fra stater som har slik art i vill tilstand, innebærer at unntaket er begrenset til gjenutførselstilfellene, altså der et eksemplar er ført inn i en stat og vedkommende fører det ut derfra igjen som del av sitt personlige reisegods. Denne begrensningen følger av konvensjonen. Hvis antallet eksemplarer ikke samsvarer med det vedkommende vil kunne ha behov for på reisen kan det tyde på at vedkommende har som formål å omsette eksemplarene. Da kan unntaket i § 10 ikke brukes. Miljødirektoratet vurderer dette i det konkrete tilfellet.

Adgangen for personer folkeregistrert i Norge til å innføre personlig reisegods som beskrevet i forrige avsnitt, medfører ikke fritak fra krav om eiersertifikat for innenlands besittelse.

Departementet har vurdert om det bør gjøres et særlig unntak for eksemplarer av arter som har stor betydning for urfolks sosiale og kulturelle identitet, skikker og tradisjoner, jf. ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter. Man kan tenke seg urfolk som har slike eksemplarer i sitt hushold og som ønsker å ha det med seg ved flytting inn eller ut av Norge. Et slikt unntak vil imidlertid bli såpass skjønnsmessig at det ikke egner seg i en bestemmelse som gir unntak fra krav om tillatelse. Departementet mener derfor at slike tilfeller bør håndteres etter dispensasjonsbestemmelsen.

Når det gjelder tollmyndighetenes kontroll med reisende som ikke er folkeregistrert i Norge, viser departementet til at disse kan følges opp med kontrollspørsmål om pass og returbillett. Omfanget av dette er etter departementets erfaring begrenset.

Departementet støtter WWFs innspill om å tilføye "inntil". Nåværende bestemmelse bokstav h foreslås ikke videreført da unntaket mangler forankring i konvensjonen.

6.2 Tidligere ervervede eksemplarer (pre-konvensjon) - § 11

6.2.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Pre-konvensjon reguleres av konvensjonen artikkel VII nr. 2 og partsvedtak, jf. Res. Conf. 13.6 (Rev. CoP16).

I gjeldende forskrift er dyrkede planter, dyr født i fangenskap og eksemplarer som er pre-konvensjon regulert i § 7. Unntak for pre-konvensjon følger av § 7 første ledd nr. 3.

I høringsbrevet foreslo Miljødirektoratet å splitte § 7 i tre ulike bestemmelser for å gjøre regelverket mer oversiktlig og for å kunne regulere unntakene nærmere.

Direktoratet foreslo å videreføre regelen om det kan gis tillatelse til innførsel, utførsel og reutførsel av eksemplarer av arter som er lovlig ervervet og befinner seg i Norge før konvensjonens ikrafttredelse eller før listing av arten under konvensjonen trådte i kraft.

For arter som ikke er listet under konvensjonen, men i fremtiden kan tenkes omfattet av forskriftens vedlegg 1, foreslo direktoratet at et tilsvarende unntak bør gjelde for eksemplarer som er lovlig ervervet før oppføringen av arten i vedlegg 1 trådte i kraft.

Søker må dokumentere eller på annen måte sannsynliggjøre at eksemplaret er lovlig ervervet før listing av arten. Dokumentasjon kan for eksempel skje ved kvittering, testamente, fotografi eller lignende. Ved manglende dokumentasjon på eller sannsynliggjøring av at vilkårene er oppfylt, kan direktoratet ikke gi tillatelse på grunnlag av dette unntaket.

Direktoratet tilrådte i høringen at unntaket for pre-konvensjon eksemplarer ikke kommer til anvendelse når eksemplaret er blitt helt eller delvis bearbeidet etter at oppføringen trådte i kraft. Endringen er ment å forhindre at tidligere ervervede eksemplarer bearbeides for å utnyttes kommersielt. Eksempler på pre-konvensjons eksemplarer som er helt eller delvis bearbeidet, er slangeskinnsjakker og produkter laget av elfenbensstøttenner.

6.2.2 Høringsinnspill

Norges Zoohandleres Bransjeforbund (NZB) uttalte i høringen at paragrafen ikke sier noe om de tilfeller hvor eksemplarer er blitt oppdrettet i Norge i årene mellom listingen av den/de aktuelle arten(e) og ikrafttredelsen av forskriften. NZB mener det er grunn til å tro at det kan være et betydelig antall av for eksempel papegøyefugler som også må registreres. Det vises også til at tilsvarende problem vil oppstå når nye arter i fremtiden vedtas ført på liste I.

6.2.3 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget, men foreslår at samme skjæringstidspunkt skal gjelde for eksemplarer av arter som er listet under konvensjonen og eksemplarer av arter som oppføres på vedlegg 1 uten å være listet under konvensjonen. Det bemerkes at det per i dag ikke er oppført noen arter i forskriften vedlegg 1 som ikke er listet under konvensjonen.

Skjæringstidspunktet vil i begge tilfeller være gjennomføring i norsk rett. Gjennomføring i norsk rett skjer ved ikrafttredelse av oppføring av arten i vedlegg 1. Den foreslåtte endringen vil forenkle bestemmelsen og departementet mener også at det er materielt riktigere å knytte skjæringstidspunktet til gjennomføringen i norsk rett enn til listing under en konvensjon som ikke har direkte rettsvirkninger for norske borgere.

Adgangen til "på annen måte sannsynliggjøre", innebærer en liten endring i forhold til gjeldende forskrift. Departementet viser til at det for gjenstander som er ervervet pre-konvensjon, i noen tilfeller kan være umulig å dokumentere ervervet på ordinær måte. Opprinnelig eier og andre som kan ha hatt befatning med ervervet, kan ha vært død i lengre tid. I slike, helt spesielle tilfeller, åpner endringen for at man kan sannsynliggjøre ervervet ved for eksempel skriftlige erklæringer fra familiemedlemmer eller andre på at eksemplaret var i besteforeldres eie eller dokumentasjon på at besteforeldre bodde utenlands i en gitt periode før ikrafttredelse og at eksemplaret er hentet fra det stedet. Miljødirektoratet må vurdere om slik informasjon er troverdig og om lovlig erverv anses sannsynliggjort.

Til høringsuttalelsen fra Norges Zoohandleres Bransjeforbund, bemerker departementet at ikrafttredelsen av denne forskriften ikke vil være skjæringstidspunkt for noen arter i forhold til unntaket om pre-konvensjon. Det er tidspunktet artene ble oppført i vedlegg 1 (eller tidligere CITES-sjekkliste) som vil være avgjørende. Ikrafttredelsestidspunktet for denne forskriften har bare betydning i forhold til utstedelse av eiersertifikat, da det gis en overgangsperiode på to år for eksemplarer som befinner seg innenfor forskriftens geografiske virkeområde ved forskriftens ikrafttredelse, se punkt 5.6.

6.3 Eksemplarer av arter fra oppdrett - § 12

6.3.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Unntak for eksemplarer av vedlegg 1, liste A-arter fra oppdrett følger av konvensjonen artikkel VII nr. 4, jf. Res. Conf. 10.6.

I gjeldende forskrift er dyrkede planter, dyr født i fangenskap og eksemplarer som er pre-konvensjon regulert i § 7. Unntak for dyr født i fangenskap følger av § 7 første ledd nr. 1 og annet ledd. I høringsbrevet foreslo Miljødirektoratet å splitte § 7 i tre ulike bestemmelser for å gjøre regelverket mer oversiktlig og for å kunne regulere unntakene nærmere.

Miljødirektoratet tilrådte i høringsbrevet å videreføre regelen om at eksemplarer av arter oppført i forskriften vedlegg 1, liste A skal behandles som arter oppført i vedlegg 1, liste B hvis de er født og oppdrettet i fangenskap. Det betyr at innførsel, utførsel og reutførsel, samt innenlands besittelse av oppdrettede eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1, liste A, vurderes etter reglene for liste B-arter. Dette innebærer også at gjeldende praksis på området i all hovedsak videreføres.

Det ble foreslått å presisere i bestemmelsen at begge foreldre også må være født i fangenskap. Dette er i tråd med definisjonen i konvensjonen.

Hvis det er mistanke om forfalskning eller søker ikke kan dokumentere oppdrett, gjelder ikke unntaket. Bevisbyrden vil påligge søker.

Definisjonene i konvensjonen gir detaljert informasjon om de ulike formene for oppdrett og bakgrunn for eksemplarene. Denne informasjonen legges til grunn ved vurderinger etter bestemmelsen.

For oppdrettere som er registrert hos Miljødirektoratet, gjelder bestemmelsen når oppdretteren følger forskriftens krav til registrering.

6.3.2 Høringsinnspill

Namsskogan familiepark viser til at de har eksemplarer av arter hvor det ut over foto, chipnummer og stambok kan være vanskelig å dokumentere at de er født i parken og ønsker å vite om dette vil være tilstrekkelig.

NOAH – for dyrs rettigheter oppfordret sterkt til ikke å tillate innførsel av døde eller deler av dyr oppført i vedlegg I, herunder heller ikke dyr avlet i fangenskap i avlsanlegg som har en eller annen form for godkjennelse. *NOAH* viser i den sammenheng til forbud i ulike vestlige land hva gjelder trofejakt av løver samt FNs resolusjon (juni 2016) om styrking av innsatsen mot krypskyting og ulovlig handel med truede dyrearter. *NOAH* ønsker at tilsvarende forbud mot import av alle jakttrofeer fra individer av CITES-beskyttede arter inkluderes i forskriften.

6.3.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet.

Til *Namsskogan familiepark* bemerker departementet at bestemmelsen i all hovedsak er en videreføring av gjeldende regler og at praksis etter bestemmelsen derfor videreføres.

Hva gjelder troféjakt, foreslår ikke departementet et generelt forbud mot innførsel av jakttroféer. CITES-konvensjonen åpner for lovlig handel med liste B-arter og oppdrettede eksemplarer av liste A-arter.

I Miljødirektoratets forslag var det en egen bestemmelse om registreringsplikt. Departementet viderefører ikke denne, men inkluderer regler om registrering i de bestemmelser der det er relevant. I § 12 tilføyes dermed at bestemmelsen bare kommer til anvendelse for oppdrettere som er registrert hos Miljødirektoratet og fører avlsregister. Avlsregister skal på forespørsel fremlegges for Miljødirektoratet.

6.4 Kunstig formerte planter - § 13

6.4.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Kunstig formerte planter reguleres i konvensjonen artikkel VII nr. 4. Kravene utdypes i partsvedtak, jf. Res. Conf. 11.11 (Rev. CoP16).

I gjeldende forskrift er dyrkede planter, dyr født i fangenskap og eksemplarer som er pre-konvensjon regulert i § 7. Unntak for planter som er dyrket frem følger av § 7 første ledd nr. 2 og annet ledd. I høringsbrevet foreslo Miljødirektoratet å splitte § 7 i tre ulike bestemmelser for å gjøre regelverket mer oversiktlig og for å kunne regulere unntakene nærmere.

Utkastet bygger i hovedsak på gjeldende forskrift, men inkluderer også deler av partsvedtak om kunstig formerte planter.

Direktoratet foreslo i høringen å videreføre gjeldende regel om at eksemplarer av kunstig formerte planter av arter oppført i vedlegg 1, liste A ved søknad skal behandles som eksemplarer av tilsvarende ville arter oppført i vedlegg 1, liste B når søker kan dokumentere at plantene er kunstig dyrket.

CITES-sjekkliste inneholder en adgang til å godkjenne plantesunnhetssertifikat fra spesifikke stater. Listen må anses som utdatert da partsvedtak under CITES gir en generell adgang til å godkjenne plantesunnhetssertifikat fra andre staters offisielle planteinspeksjonstjeneste. Tilsvarende adgang gis blant annet i forskrift 1. desember 2000 nr. 1333 om plantehelse. Det foreslås derfor å utvide adgangen til bruk av plantesunnhetssertifikat til å gjelde alle stater. Det forutsettes at nevnte sertifikat utstedes av ansvarlig myndighet for utstedelse av plantesunnhetssertifikat i eksportstaten med de forutsetninger forskriftsbestemmelsen oppstiller, jf. den internasjonale plantetraktaten (IPPC).

Miljødirektoratet anbefalte å åpne for bruk av plantesunnhetssertifikat for kunstig formerte planter oppført i vedlegg 1, liste B og C hvis sertifikatet er utstedt av utførselsstatens offisielle planteinspeksjonstjeneste. Foreligger gyldig plantesunnhetssertifikat for kunstig formerte planter på liste B og C, kreves verken tillatelse eller eiersertifikat. For liste A-arter vil plantesunnhetssertifikat ikke kunne benyttes i stedet for utførselstillatelse fra ansvarlig CITES-myndighet i utførselsstaten.

Plantesunnhetssertifikatet er gyldig når artens vitenskapelige navn og antall eksemplarer fremgår, samt at det gis en bekreftelse fra utførselsstatens offisielle planteinspeksjonstjeneste om at «eksemplaret er kunstig formert som definert av CITES». Mangler slik bekreftelse vil plantesunnhetssertifikatet ikke oppfylle kravene som stilles i forskriften og eksemplarene vil ikke lovlig kunne innføres. Søker og den som innfører, utfører mv. må sørge for at kravene til plantesunnhetssertifikat er oppfylt.

Bestemmelsen definerer «kunstig formerte planter». Definisjonen bygger på partsvedtak.

6.4.2 Høringsinnspill

Det var ingen høringsinnspill til bestemmelsen.

6.4.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget og bemerker at for tømmer begrenses utstedelsen av plantesunnhetssertifikat til tilfeller omfattet av lov 1. desember 2000 nr. 1333 om planter og tiltak mot planteskadegjørere vedlegg 5A punkt 8. Begrensningen tas inn i forskriften.

6.5 Eksemplarer av arter til vitenskapelige og biomedisinske formål - § 14

6.5.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Adgangen til å gjøre unntak for de nevnte formål følger av partsvedtak Res. Conf. 5.10 (Rev. CoP15).

Etter gjeldende forskrift er det ingen unntaksadgang for eksemplarer av arter til vitenskapelige og biomedisinske formål. Tillatelser er blitt gitt med hjemmel i den generelle dispensasjonsbestemmelsen. Dispensasjonsbestemmelsen angir ikke i hvilke tilfeller tillatelse kan gis på dette grunnlaget. Den nye bestemmelsen vil gi større grad av forutsigbarhet for søker.

Unntaket omfatter levende eller døde eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1, liste A når eksemplarene er nødvendige av hensyn til viktige vitenskapelige eller biomedisinske formål, inkludert artens overlevelse.

Formålet må være vitenskapelig eller biomedisinsk. Formålet må videre være ”viktig”. Det må foretas en skjønnsmessig vurdering i den enkelte sak av dette kriteriet. Endelig må eksemplaret være ”nødvendig”. Kravet er oppfylt når den aktuelle arten er den eneste arten som er egnet til formålet, det ikke finnes tilsvarende eksemplarer født og oppdrettet i fangenskap eller kunstig dyrket frem, eller det av andre årsaker er særlig byrdefullt å skaffe andre eksemplarer. Søker må sannsynliggjøre at vilkårene er oppfylt.

Direktoratet foreslo at unntaket også skal omfatte eksemplarer oppført i vedlegg 1, liste B til forsknings- og undervisningsformål når dette vil være til fordel for artens beskyttelse eller bevaringsstatus. For eksempel kan innførsel og avl av truede arter for senere støtteutsetting eller reetablering være aktuelt, jf. utførsel av norsk havørn for utsetting i Irland og Skottland. Om unntaket får anvendelse, vil avhenge av hvilken art som omsøkes og til hvilket formål.

Når vilkårene i bestemmelsen er oppfylt, kan det utstedes tillatelse eller eiersertifikat.

Tillatelse eller eiersertifikat i henhold til dette unntaket kan bare utstedes til registrerte vitenskapelige institusjoner iht. forskriften § 28 eller vitenskapelige institusjoner godkjent etter enkeltsøknad til Miljødirektoratet.

Dette vil først og fremst omfatte offentlige universiteter, høyskoler eller forskningsinstitusjoner, samt andre institusjoner med dokumentert behov godkjent av CITES-myndighet. Kriterier for å anses som en vitenskapelig institusjon vil, utover registreringsplikten, kunne være at institusjonen har relevant master- eller doktorgradsprogram som relaterer seg til vitenskapelig, herunder biomedisinsk forskning.

Eksempler på andre relevante institusjoner kan være Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Havforskningsinstituttet. Disse institusjonene driver forskning som innebærer uttak av arter regulert også under annet nasjonalt lovverk administrert blant annet av Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet. Godkjenning av vitenskapelige institusjoner vil skje etter vurdering av relevant dokumentasjon vedlagt søknad om CITES-tillatelse til Miljødirektoratet.

Dokumentasjonsbyrden vil her være mindre ved gjentatte søknader om CITES-tillatelse assosiert med samme prosjekt.

Unntaket gjelder ikke for enkeltforskere.

6.5.2 *Høringsinnspill*

Naturhistorisk museum, UiO er positive til unntak for forskningsformål, men påpeker at grensedragningen opp mot forskning til "bevaring av arten" eller vurderinger om arten er "viktig" eller eksemplaret er "nødvendig" kan slå tilfeldig ut. De mener CITES-godkjente vitenskapelige institusjoner bør avgjøre om utvekslingen skal iverksettes.

6.5.3 *Departementets vurderinger*

Departementet viderefører ikke forslag til annet ledd om liste B-arter. For eksemplarer av slike arter kan det gis tillatelse eller eiersertifikat hvis søker godtgjør at innførsel, utførsel, gjenutførsel eller besittelse ikke er til skade for artens bevaringsstatus og eksemplaret er lovlig ervervet. Et eget unntaksgrunnlag i § 14 på andre vilkår vil da være både overflødig og forvirrende.

Departementet opprettholder for øvrig forslaget og bemerker at søknader om innførsel til forskningsformål behandles av Miljødirektoratet i samarbeid med de vitenskapelige- og administrative CITES-myndigheter i utførselsstaten. Ved utførsel av arter på liste A, vil Miljødirektoratet være i kontakt med relevant vitenskapelig institusjon som bidrar ved nasjonal forvaltning av de enkelte artene.

6.6 *Ikke-kommersielle lån, gaver, bytte og lignende av museums- og herbariemateriale, samt levende plantemateriale, mellom registrerte vitenskapelig institusjoner - § 15*

6.6.1 *Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet*

Konvensjonen regulerer slike lån, bytter o.l. i artikkel VII nr. 6, jf. også Res. Conf. 11.15 (Rev. CoP12).

Unntaksadgangen er regulert i gjeldende forskrift § 11. Miljødirektoratet foreslo i hovedsak å videreføre denne bestemmelsen.

Ved innførsel, utførsel, reutførsel, innenlands overdragelse og besittelse i form av ikke-kommersielle lån, gaver, bytte og lignende av konserverte, tørkede eller innkapslede eksemplarer og herbariemateriale, samt levende plantemateriale oppført i vedlegg 1 mellom registrerte vitenskapelige institusjoner i Norge eller andre stater, vil det da ikke kreves tillatelse eller eiersertifikat etter forskriften.

Adgangen til å benytte seg av ikke-kommersielle lån, gaver, bytte og lignende av museums- og herbariemateriale, samt levende plantemateriale, er utbredt blant vitenskapelige institusjoner.

Etter gjeldende forskrift omfatter unntaket også levende dyremateriale. Miljødirektoratet anbefalte å ikke videreføre dette unntaket, da konvensjonen ikke gir adgang for unntak for slikt materiale.

Når det gjelder såkalt ferskt vitenskapelig materiale, f.eks. vevsprøver, vil ikke slike automatisk omfattes av unntaket fordi prøvene av ulike årsaker ikke alltid kan innlemmes i en vitenskapelig samling. Om slike prøver omfattes, vil avhenge av en konkret vurdering i den enkelte sak. Hvis de ikke omfattes av unntaket, må det søkes om CITES-tillatelse på vanlig måte.

Bestemmelsen får bare anvendelse på institusjoner og gjelder primært vitenskapelig materiale registrert og oppbevart i statlige eller andre offentlig tilgjengelige vitenskapelige samlinger. Disse institusjonene har allerede etablert internasjonalt gjeldende rutiner for registrering av samlingene og utlån av materiale der institusjonen, og ikke forskeren, står ansvarlig. Det er følgelig hensiktsmessig at institusjonen også har ansvaret under CITES. Tilsvarende kan utlån av levende plantemateriale skje mellom registrerte botaniske universitetshager.

Unntaket gjelder bare norske og utenlandske vitenskapelige institusjoner som er godkjent og registrert hos CITES-sekretariatet. I dag er ni norske vitenskapelige institusjoner registrert etter gjeldende bestemmelse. Ved ny forskrift, må institusjonene søke på nytt for å få status som registrert vitenskapelig institusjon.

For å sikre kontroll med at reglene overholdes, skal kopier av fastsatte etiketter som anvendes ved forsendelser, sendes Miljødirektoratet innen utgangen av hvert år slik at dette kan inkluderes i den årlige rapporten til CITES-sekretariatet. Dette er en videreføring av gjeldende praksis.

I henhold til dagens bestemmelse skal det fastsettes forskrift om rapportering ved forsendelser av eksemplarer til vitenskapelige institusjoner. Slike regler er ikke fastsatt, men i praksis oversendes årlig rapport fra institusjonene om bruken. Miljødirektoratet foreslo å fastsette rapporteringskrav i ny forskrift. Dette for å gi Miljødirektoratet en mulighet til å føre kontroll med utvekslingen mellom de registrerte institusjoner med de registrerte arter som faller inn under den forenklete behandling, samt i forbindelse med nasjonal obligatorisk årsrapportering. Tilsvarende rapporteringskrav vil gjelde for føring av avlsregister.

Institusjoner registrert i forbindelse med oppdrett av levende eksemplarer, jf. § 28, er ikke dekket av dette unntaket, og innførsel og utførsel skal følges med CITES tillatelse, jf. §§ 4 og 5.

6.6.2 Høringsinnspill

Naturhistorisk museum, UiO (NHM) påpekte at det er svært viktig at unntaket for naturhistoriske samlinger opprettholdes, da arbeidet med dokumentasjon og forskning på sårbare arter ellers ville blitt svært vanskelig. NHM er positive til at vevsprøver tas med i forskriften da dette er et felt som kommer til å øke i omfang i årene som kommer. NHM mener at det er viktig at vevsprøver o.l. er registrert i en samling ved et museum for at en forenklet prosedyre skal kunne benyttes.

6.6.3 Departementets vurderinger

Departementet bemerker at høringsinnspillet fra Naturhistorisk Museum indikerer at unntaket kan oppfattes å favne videre enn det som var meningen. CITES vedtak Res. Conf. 11.15 (Rev. CoP12) dekker bare vevsprøver som er del av registrerte museumseksemplarer og departementet mener man ikke bør gjøre unntak fra bestemmelsene utover hva som er bestemt i partsvedtak. For å klargjøre dette, foreslås det en liten tilføyelse i ordlyden ved "innkapslede museumseksemplarer".

For øvrig opprettholdes forslaget i høringsbrevet.

6.7 *Transitt - § 16*

6.7.1 *Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet*

Transitt av CITES-arter reguleres i konvensjonen artikkel VII, nr. 1.

Etter nåværende forskrift § 10 gjelder ikke bestemmelsene i kapittel II varer som i direkte transitt er under tollmyndighetens kontroll. Adressat og bestemmelsesstat må være uendret i forhold til hva som er oppgitt ved utklarering av varene fra utførselsstaten.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å videreføre, men klargjøre gjeldende rett. Direktoratet foreslo at det skal fremgå av bestemmelsen at det ved transitt er tilstrekkelig med gyldig utførselsdokumentasjon. Altså at krav til innførselstillatelse ikke gjelder eksemplarer i transitt. Kravet om at adressat og bestemmelsesstat må være uendret i forhold til hva som er oppgitt ved utklarering av varene fra utførselsstaten, opprettholdes.

Direktoratet foreslo også at transitt skal defineres som transport mellom to fremmede stater der transporten går gjennom Norge. Forsendelsen skal adresseres til eier hjemmehørende i bestemmelsesstaten. Sendinger lagret på tollager eller frisone anses å være i transitt. Transitt omfatter i tillegg omlasting mellom transportmidler. En slik definisjon finnes ikke i nåværende forskrift og ble foreslått for å tydeliggjøre hvilke tilfeller som faller utenfor og innenfor unntaket.

Det gjelder egne regler for transitt av eksemplarer av arter ilandført fra det åpne hav. En henvisning til § 6 ble foreslått tatt inn for oversiktens skyld.

6.7.2 *Høringsinnspill*

Tolldirektoratet hadde en rekke språklige innspill til bestemmelsen.

Når det gjelder vare på tollager (eller frisone, hvilket per i dag ikke finnes i Norge) anses denne, ifølge Tolldirektoratet, å være i transitt dersom det av transportdokumenter og andre relevante dokumenter (faktura, CITES-dokumentasjon osv.) fremgår at avsender og mottaker er hjemmehørende utenfor Norge og at varen som sådan aldri er tenkt for innførsel til Norge. Varen vil da være under tollmyndighetenes kontroll. Det påpekes at lagring på tollager kan være påkrevd for eksempel i forbindelse med omlasting.

6.7.3 *Departementets vurderinger*

Departementet slutter seg til innspillene fra Tolldirektoratet og endrer bestemmelsen i henhold til disse. Departementet mener videre at det er ryddigere å behandle spørsmålet om kontroll sammen med de øvrige bestemmelsene om kontroll i forskriften § 25 og tar det derfor ut av transittbestemmelsen. Forslaget om en egen regulering av transitt og ilandføring fra det åpne hav, videreføres ikke, da departementet ikke kan se at den er relevant. For øvrig opprettholdes forslaget.

6.8 Dispensasjon - § 17

6.8.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Direktoratet foreslo i høringsbrevet at det "i særlige tilfeller" kan dispenseres fra bestemmelsene i forskriften kapittel 2 og 3 såfremt dispensasjonen ikke strider mot Norges forpliktelser under konvensjonen. Bestemmelsen er hovedsakelig en videreføring av gjeldende forskrift § 13.

Paragrafen er ment å være en "sikkerhetsventil" og således en unntaksbestemmelse for helt spesielle situasjoner som det i forskriften eventuelt ikke er tatt høyde for. Mange situasjoner som etter gjeldende forskrift har blitt behandlet etter dispensasjonsbestemmelsen, skal nå vurderes etter de ordinære unntaksbestemmelsene.

Dispensasjon kan eksempelvis gis i forbindelse med tilfeller som ikke dekkes av forskriftens bestemmelser.

Det må foretas en konkret vurdering av de faktiske forhold i saken. Det vil være opp til søker å informere om de bakenforliggende årsakene.

Dispensasjon kan ikke gis hvis hensynet bak bestemmelsen det dispenseres fra blir vesentlig tilsidesatt. Det må foretas en interesseavveining der fordelene ved dispensasjonen må vurderes opp mot ulempene, og det må være en klar overvekt av hensyn som taler for dispensasjon. Det vil normalt ikke kunne gis dispensasjon hvis hensynet bak bestemmelsen det søkes dispensasjon fra fortsatt gjør seg gjeldende.

Dispensasjon vil, til forskjell fra nåværende bestemmelse, bare kunne gis der årsaken til manglende tillatelse ikke kan tilskrives (re-)eksportør eller importør. Importøren/(re-)eksportørens påstand om at vedkommende ikke kjente kravene til tillatelse/sertifikat vil ikke være tilstrekkelig.

I de tilfeller det er aktuelt, bør delvis eller midlertidig dispensasjon kunne gis.

Det kan stilles vilkår i dispensasjonen som anses nødvendige for å gjennomføre forskriftens formål.

Vedtak om avslag på dispensasjon kan påklages.

6.8.2 Høringsinnspill

Det var ingen høringsinnspill til denne bestemmelsen.

6.8.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder i hovedsak forslaget. Departementet kan imidlertid ikke identifisere noe behov for å dispensere fra bestemmelsene i kapittel 3, så dispensasjonsadgangen begrenses til bestemmelsene i kapittel 2. Utformingen av bestemmelsen er også forenklet, ved at vilkårene i høringsutkastets annet ledd er tatt ut. Disse forholdene vil imidlertid være relevante ved vurderingen av om det foreligger "særlige tilfeller".

7 Kapittel 4. Søknad, tillatelse, eiersertifikat mv.

7.1 Søknad - § 18

7.1.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Miljødirektoratet har på sine hjemmesider lagt ut søknadsskjema for grensekryssende handel, samt en forklaring på hvordan skjemaet skal fylles ut.

For å sikre en ensartet fremgangsmåte, foreslo direktoratet i høringsbrevet å regulere søknadsbehandlingen i forskriften. Forslaget innebærer krav om å bruke fastsatt søknadsskjema, som sendes utfylt til Miljødirektoratet, enten elektronisk eller på papir. Siden 2016 har Miljødirektoratets søknadssystem vært i bruk for søknader om innførsel, utførsel og gjenutførsel. De fleste søknadene sendes nå elektronisk. Direktoratet opplever likevel ofte at søknad sendes uten at skjemaet benyttes, at skjemaet fylles ut feil og at det er behov for å spesifisere påkrevd informasjon og dokumentasjon til søker.

Krav til søknadens utforming og dens innhold samsvarer med kravene fastsatt under konvensjonen samt forskriftens bestemmelser om utstedelse av tillatelser og sertifikater.

Søknad om tillatelse eller eiersertifikat må inneholde de opplysninger som er nødvendige for å behandle søknaden, herunder opplysninger om hvilke arter det gjelder, bilde når det er praktisk mulig, volum eller vekt av eller antall eksemplarer, hvilken opprinnelse eksemplaret har, samt navn og adresse til eksportør og importør eller eier.

7.1.2 Høringsinnspill

Fiskeridirektoratet viser til at for salgslag som i henhold til § 6 skal søke om flerbrukstillatelser, er det en rekke opplysninger som nevnt i bestemmelsen som ikke er tilgjengelig på søknadstidspunktet. Det vises også til at det i bestemmelsen om flerbrukstillatelser heller ikke er gitt noen regler som løser dette.

WWF-Norge påpeker at det med "artens navn" bør klargjøres at dette gjelder latinsk navn, slik nevnt i høringsnotatet. I tillegg bør det kreves navnsetting til underart eller annet lavere taksonnivå der dette er hensiktsmessig, for eksempel når bare bestemte underarter er oppført i liste A, B eller C.

7.1.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder hovedtrekkene i forslaget.

I stedet for å ramse opp hvilke opplysninger søknader om tillatelser og sertifikater må inneholde, mener departementet imidlertid at det er mer hensiktsmessig å kreve at søknad skrives på fastsatt skjema og at alle obligatoriske felt må fylles ut. Det vil gjøre forskriften enklere og være en mer fleksibel ordning hvis det viser seg nødvendig å foreta små justeringer i hvilke opplysninger man krever ved behandling av søknader.

For tillatelser må man for eksempel fylle ut opplysninger om hvilke arter forsendelsen gjelder med vitenskapelig navn, volum eller vekt av eller antall eksemplarer, hvilken opprinnelse eksemplaret har, samt navn og adresse til eksportør og importør.

Søknad om eiersertifikat for innenlands besittelse skal inneholde de opplysninger som er nødvendige for å behandle søknaden, herunder opplysninger om artens vitenskapelige navn, hvilket eksemplar søknaden gjelder, navn og adresse på eier samt dokumentasjon på lovlig opprinnelse eller erverv.

Søknad om sertifikat for ilandføring fra det åpne hav skal angi hvor fangsten ble landet, hvilke arter fangsten omfatter med vitenskapelig navn, volum, vekt eller antall eksemplarer samt en henvisning til fartøyets registrering i Fiskeridirektoratets fartøyregister.

Departementet viderefører ikke krav til bilde i søknad om eiersertifikat. Dette har sammenheng utforming av eiersertifikat, se punkt 7.5.

Ved søknad om dispensasjon etter § 17, må søknaden også inneholde begrunnelse for og dokumentasjon på at det foreligger et særlig tilfelle. Hvis slike opplysninger ikke foreligger, vil søknaden ikke behandles som en søknad om dispensasjon.

7.2 CITES-tillatelse - § 19

7.2.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Utstedelse av tillatelser reguleres av konvensjonen artikkel VI. Bestemmelsen utdypes i partsvedtak, jf. Res. Conf. 12.3 (Rev. CoP16). I vedlegg 2 til partsvedtaket er det utformet et standard CITES-formular for tillatelser. Formularet benyttes ved utstedelse av dagens tillatelser.

Forslag til ny bestemmelse samsvarer i hovedsak med gjeldende forskrift § 8.

Miljødirektoratet foreslo at tillatelser etter forskriften utstedes av Miljødirektoratet, slik praksis er i dag.

Bestemmelsen om at tillatelse bare kan utstedes når vilkårene er oppfylt, ble også foreslått videreført. I tillegg vil søknader om innførsel av arter regulert på liste B, og arter fra stater som faller inn under suspensjonslisten i forskriftens vedlegg 2, kunne avslås.

Direktoratet foreslo å videreføre krav om tillatelse for hver forsendelse. Det kan kreves tillatelse for hvert eksemplar av en forsendelse med flere eksemplarer.

Tillatelsers gyldighetsperiode reguleres ikke i nåværende forskrift. Dokumentfalsk er en av de mest utbredte metodene for ulovlig handel med truede arter. Ved å begrense tillatelsenes gyldighetsperiode begrenses også adgangen til dokumentfalsk.

Miljødirektoratet foreslo derfor i høringsbrevet at innførselstillatelser utstedes for maksimum ett år, mens utførsels- og reutførselstillatelser utstedes for maksimum seks måneder. Innførselstillatelser gis lenger gyldighet idet det stilles krav om forutgående utførselstillatelse fra

utførselsstaten. Det gis adgang til å fravike hovedregelen om tillatelsers gyldighetsperiode, jf. «dersom ikke annet er bestemt». Tillatelser vil kunne utstedes for en lengre periode ved utstedelse av flerbrukstillatelser. Alle transaksjoner (utførsel og innførsel) må skje innen tillatelsens gyldighetsperiode. Utløpte tillatelser er ugyldige.

Adgangen til å stille vilkår til tillatelsen ble foreslått videreført. Vilklårene må bidra til å fremme det formål som kravet om tillatelse etter forskriften skal ivareta og være “nødvendig” for å gjennomføre forskriftens formål. Dette vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sak. Eksempler på vilkår vil kunne være tids- eller stedsavgrensning, avgrensning i forhold til bruk samt fortsatt tilstedeværelse av forhold av betydning for utstedelsen.

7.2.2 Høringsinnspill

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF), Norsk Taxidermist Forbund og Safari Club International/Nordic Safari Club Chapter er kritiske til at gyldighetstiden for innførselstillatelse begrenses til ett år, og ber om en forlengelse til to år, alternativt at det er mulig å søke om forlenget frist tilpasset de behov som blir fremmet i slike søknader. Organisasjonene mener dette vil medføre at man må søke før man reiser på jakt. I tillegg vises det til at blant annet transport og preparering tar tid og at det således vil ta mer enn 12 måneder fra et dyr er felt til det kommer til Norge.

7.2.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder i hovedsak forslaget i høringsbrevet.

Bestemmelsen om avslag på søknader om innførsel, utførsel og gjenutførsel av eksemplarer oppført i vedlegg 2, blir flyttet til §§ 4 og 5, da dette anses som materielle vilkår for å få tillatelse. For eksemplarer som er oppført i vedlegg 2, er det ikke aktuelt å gi tillatelse. Dette klargjøres i bestemmelsene. Vurderingstemaene om mangelfull forvaltning eller mangelfullt kunnskapsgrunnlag, var rettet mot eksemplarer som ikke var omfattet av vedlegg 2, men som hadde likhetstrekk med eksemplarer i vedlegget. Eksempelvis eksemplarer på EUs suspensjonsliste, som ikke står på konvensjonens liste. Departementet mener at kravene i §§ 4 og 5 til at søker skal godtgjøre at handel ikke er til skade for artens bevaringsstatus og at eksemplaret er lovlig ervervet, er tilstrekkelig for å sikre at momentene om mangelfull forvaltning eller mangelfullt kunnskapsgrunnlag blir vurdert og ser ingen grunn til å nevne dette særskilt, slik det var gjort i direktoratets forslag.

Det bemerkes at fristene på seks måneder for utførselstillatelse og tolv måneder for innførselstillatelse samsvarer med partenes vedtatte standard som i dag brukes globalt. Departementet er kjent med de problemer som organisasjonene peker på, og mener dette kan løses ved at importører avventer ferdigstilling av trofé før søknad rettes til direktoratet.

7.3 CITES-eiersertifikat og CITES-sertifikat for ilandføring fra det åpne hav - § 20

7.3.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Bestemmelsen er ny og innføres som ledd i reguleringen av innenlands besittelse.

Eiersertifikat utstedes av Miljødirektoratet og kan bare utstede hvis vilkårene i § 8 er oppfylt.

Sertifikatet vil bare kunne brukes innad i Norge, herunder Svalbard og Jan Mayen, for de forhold og på de vilkår som er fastsatt i eiersertifikatet. Sertifikat kan gis for flere eksemplarer og ulike arter.

Det kan gis avslag på søknad om eiersertifikat hvis vilkårene ikke er oppfylt. Eiersertifikat må fornyes ved flytting eller overdragelse og på de vilkår som er fastsatt i eiersertifikatet.

7.3.2 Høringsinnspill

Norske Tropheuglforeningers Landsforbund (NTL) anbefaler at det opprettes en nettbasert registreringsside hvor selger av fugl kan gå inn og endre eierforholdet slik som ringmerking.no og viser til at de vil kunne være hjelpelig med å teste slik side under utvikling, og drive internopplæring i fuglemiljøet om hvordan denne skal brukes. NTL antar det mest naturlige vil være å opprette slikt dataregister som kan brukes for alle CITES-arter av dyr. NTL mener videre at bruk av et offentlig nettbasert register vil, for innrapportering av dødsfall av fugler, gjøre det enklere å avregistrere fuglen.

ØKOKRIM og *Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB)* ber om at utstedelsen av digitaliserte sertifikat vurderes utviklet for å forhindre misbruk og forfalskning. ØKOKRIM fremhever at en slik ordning vil kunne åpne mulighet for at kontrollmyndigheter har online lesetilgang til dokumentutsteders ajourførte register. NZB mener eventuelle elektroniske sertifikater må knyttes til organisasjons- eller personnummer samt at systemet må ha enkle og praktiske løsninger hva gjelder overføring av eiersertifikater til ny eier i forbindelse med handel. Systemet bør også kunne gjøre det mulig å sjekke at individet er lovlig innført til eller oppdrettet/formert i Norge. I motsatt fall mener organisasjonen at Miljødirektoratet må opprette egen telefonservice for å besvare henvendelser om gyldighet av eiersertifikater.

Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) påpeker viktigheten av at listen over arter som krever eiersertifikat er fleksibel og gjennomgått ofte. Organisasjonen mener krav om eiersertifikat må inkludere merking med chip og fotring samt fotodokumentasjon av eksemplaret. Eiersertifikatet må også fornyes ved overdragelse til ny eier. SABIMA mener DNA-profil er et nyttig og forholdsmessig rimelig verktøy for å kontrollere lovlig opprinnelse.

7.3.3 Departementets vurderinger

Departementet foreslår ikke å videreføre krav om nytt eiersertifikat ved overdragelse, jf. punkt 5.7. Departementet foreslår at eiersertifikatet utstedes bare én gang og følger eksemplaret. Dermed videreføres heller ikke bestemmelsen om at sertifikat kan gis for flere eksemplarer. Eiersertifikat kreves for hvert eksemplar og knyttes til merkenummeret. Hvis eksemplaret deles opp, kan Miljødirektoratet utstede eiersertifikat for hver enkelt del.

Det fulgte av Miljødirektoratets forslag at eiersertifikat ikke var nødvendig hvis eksemplaret var merkepliktig etter fallviltforskriften. Departementet bemerker at det uansett vil være krav om eiersertifikat etter forskriften, men at vilkårene for eiersertifikat gjennomgående vil være oppfylt hvis eksemplaret er merket i henhold til denne forskriften, så lovlig erverv kan dokumenteres.

Når det gjelder innspill om digitaliserte sertifikater, bemerker departementet at Miljødirektoratet arbeider med å utvikle et elektronisk tillatelses- og sertifikatsystem.

Bestemmelsen omfatter etter departementets forslag også CITES-sertifikat for ilandføring fra det åpne hav.

7.4 CITES-flerbrukstillatelser - § 21

7.4.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Konvensjonens partsvedtak åpner for utstedelse av flerbrukstillatelser i spesifikke tilfeller, jf. blant annet Res. Conf. 12.3 (Rev. CoP16) om tillatelser, Res. Conf. 16.8 (musikkinstrumenter) og Res. Conf. 10.20 (levende eksemplarer). CITES-sekretariatet har i den forbindelse blant annet utarbeidet standard CITES-formular for flerbrukstillatelse for planteutstillinger.

Gjeldende forskrift har ingen bestemmelse om flerbrukstillatelser.

Praksis har vist at det er behov for flerbrukstillatelser, særlig for privatpersoner som ønsker å ta med kjæledyr over grensen uten å måtte fremlegge ny tillatelse ved hver grensepassering og for musikere som har behov for å reise med musikkinstrumenter. Slike tillatelser vil også være praktisk for blant annet sirkus og i forbindelse med planteutstillinger.

På denne bakgrunn og som oppfølging av konvensjonens partsvedtak foreslo Miljødirektoratet derfor en avgrenset adgang til utstedelse av flerbrukstillatelser.

Direktoratet foreslo at flerbrukstillatelse kan utstedes i følgende tilfeller:

- for innførsel, utførsel og reutførsel av bestemte eksemplarer av levende arter innenfor en angitt periode oppad begrenset til tre år
- for innførsel, utførsel og reutførsel av bestemte musikkinstrumenter innenfor en angitt periode oppad begrenset til tre år. Ved innførsel til Norge godkjennes pass for musikkinstrumenter utstedt av ansvarlig utførselsmyndighet som flerbrukstillatelse.
- for vareprøver av døde eksemplarer av liste B- og C-arter samt liste A-arter omfattet av §§ 12 til 14 innenfor en angitt periode oppad begrenset til ett år
- til kommersiell fremvisning av døde eksemplarer av arter innenfor et angitt tidsrom oppad begrenset til tre år
- for ilandføring av eksemplarer av arter etter § 6 for norskregistrerte fartøy når fangsten skal landes i Norge innenfor en angitt periode oppad begrenset til ett år.

Tidsavgrensningen for flerbrukstillatelser følger av partsvedtak, med unntak av de to siste strekpunktene.

Flerbrukstillatelse kan bare utstedes når øvrige vilkår for innførsel, utførsel, reutførsel, fremvisning eller ilandføring er oppfylt.

Flerbrukstillatelser for vareprøver av døde eksemplarer av liste B- og C-arter samt liste A-arter omfattet av §§ 12 til 14, vil bare være gyldig sammen med et gyldig utstedt ATA-carnet. ATA-carnet (Admission Temporaire/Temporary Admission) – konvensjon 6. desember 1961 om ATA-

carnet for midlertidig innførsel av varer. ATA-carnet er et internasjonalt tolldokument. ATA-carnet kan utstedes av det regionale handelskammer. Systemet med ATA-carnet er et operativt internasjonalt system som allerede fungerer på andre områder.

Når det gjelder musikkinstrumenter, åpner konvensjonen for utstedelse av egne pass for musikkinstrumenter. Av kostnadsgrunner foreslo ikke direktoratet å innføre dette i Norge. Pass utstedt av annen stats CITES-myndighet vil imidlertid kunne brukes ved innførsel til og utførsel fra Norge.

7.4.2 Høringsinnspill

NOAH – for dyrs rettigheter påpeker at fordelene ved flerbrukssertifikat ikke har blitt veid mot eventuelle skadelige effekter på bevaring og dyrs velferd og mener således at flerbrukstillatelser ikke er i samsvar med konvensjonen. Risikoen er ifølge organisasjonen for stor for at flerbrukstillatelser blir brukt på innførsel av arter under vedlegg I til kommersielle formål.

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) støtter forslaget om utstedelse av flerbrukstillatelser for musikkinstrumenter som inneholder CITES-listede deler. Dette vil være en forenkling for musikere, ensembler og orkestre som turnerer internasjonalt, og forslaget vil være en hensiktsmessig tilpasning til EU-sertifikatet for musikkinstrumenter.

Norske Trefuglforeningers Landsforbund (NTL) mener det vil være ønskelig om flerbrukstillatelse kan inngå i eiersertifikat for reise til de nordiske landene, og påpeker at dette vil være mest aktuelt for ferie eller grensegjengere som pendler til hjemlandet.

7.4.3 Departementets vurderinger

Departementet mener at fordelene med flerbrukstillatelser er store, spesielt for innførsel og utførsel av musikkinstrumenter og kjæledyr. Etter departementets oppfatning vil risikoen for misbruk av flerbrukstillatelser være begrenset i og med at tillatelsene knyttes opp mot det enkelte eksemplar. Det bør legges opp til en beskrivelse av særlige kjennetegn ved det enkelte eksemplar. Kravene til dyrevelferd ivaretas primært av Mattilsynet.

Departementet påpeker at eiersertifikatet bare gjelder i Norge og at det ikke kan brukes ved innførsel eller utførsel.

Utkastets nest siste strekpunkt videreføres ikke, da departementet har endret bestemmelsen om kommersiell fremvisning, se punkt 5.8.

For øvrig opprettholder departementet forslaget i høringsbrevet.

7.5 Utforming av tillatelser og sertifikater - § 22

7.5.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Kravet til utforming av tillatelser samsvarer med konvensjonen artikkel VI.

Forfalskning av dokumenter er en av de vanligste fremgangsmåtene ved ulovlig handel med CITES-arter. For å forhindre dette setter konvensjonen tydelige krav til utformingen av tillatelser og sertifikat. Standard format for tillatelser er utformet av CITES-sekretariatet for å sikre at tillatelsene i hovedsak er likt utformet i partsstatens, jf. Res. Conf. 12.3 (Rev. CoP16) vedlegg 2.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å videreføre gjeldende krav om at det i tillatelsen skal fremgå hvilke arter forsendelsen gjelder for, hvilke lister den enkelte art er oppført på, volum av eller antall eksemplarer av hver art og hvilken opprinnelse eksemplaret har, samt navn og adresse til eksportør og importør. I tillegg kreves at tillatelse utstedes med eksemplarets merkenummer, eventuelt microchip-nummer og eventuelt bilder (fotografi), jf. forskriften vedlegg 3.

Miljødirektoratet foreslo også å videreføre konvensjonens krav om at tillatelser som et minimum skal inneholde tittelen på konvensjonen, navnet på, stempel og signatur til Miljødirektoratet, et kontrollnummer gitt av forvaltningsorganet, samt gyldighetsperiode. Tillatelsen skal være signert av en bemyndiget tjenestemann hos Miljødirektoratet. Krav om at tillatelser skal inneholde tittelen på konvensjonen gjelder ikke for dokumentasjon fra ikke-konvensjonsstater.

Kopi av tillatelse eller eiersertifikat skal tydelig merkes som kopi og kan ikke brukes i stedet for originalen ved handlinger etter forskriften.

Bestemmelsen om eiersertifikatets utforming er ny og en konsekvens av reguleringen av innenlands handel. Eiersertifikat utstedes med merkenummer, eventuelt microchip-nummer, bilde (fotografi), artens vitenskapelige navn, samt navn og adresse på eier.

7.5.2 Høringsinnspill

Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB) mener kopier av tillatelser og eiersertifikater i henhold til femte ledd ikke vil være et problem ved elektronisk utstedelse av eiersertifikat.

Norske Trophefuglforeningers Landsforbund (NTL) mener melding om eierskifte som registreres i et databasert register i Norge bør være tilstrekkelig. Dette for å unngå problemer med originaler og kopier. I tillegg vil løsningen medføre redusert byråkrati.

Norsk Taxidermist Forbund (NTF) viser til høringsnotatets behandling av bruk av bildeidentifikasjon i forbindelse med utstedelse av eiersertifikat. NTF er usikre på om dette kun skal tjene som dokumentasjon på levende individer eller også for døde eksemplarer, om bildet skal utgjøre en integrert del av eiersertifikatet, om dette skal være et bildekartotek for direktoratet samt hvem som bærer kostnadene. Organisasjonen mener videre det må presiseres hva som skal dokumenteres, for eksempel bilde av et skinn eller horn, eller en fugl i rå tilstand, eller et saltet skinn eller er det et montert individ, eller en del av et motiv. Forbundet savner en vurdering av bildeidentifikasjon opp mot det merarbeidet som bruk av bilde vil medføre, og mener at eiersertifikat inneholder tilstrekkelige opplysninger uten bilde.

NTF viser videre til bestemmelsen om kopier av tillatelser og eiersertifikat. Forbundet mener det synes urimelig at en stemplet rett kopi ikke skal kunne benyttes som dokumentasjon på eiersertifikat. Forbundet viser til at originaler kan gå tapt og stiller spørsmålsteget ved hvorfor

kopi da ikke kan brukes. NTF mener forskriften må omtale hvordan nye dokumenter kan framskaffes ved tap eller så må bruk av rett kopi aksepteres.

7.5.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder i all hovedsak forslaget i høringsbrevet.

Som nevnt i punkt 7.3.3 arbeider Miljødirektoratet med å utvikle et elektronisk tillatelses- og sertifikatsystem. Når dette er på plass, vil det også redusere eventuelle utfordringer knyttet til kopier.

Departementet bemerker at bildeidentifikasjon kan være av stor nytte for toll og andre kontrollmyndigheter. Samtidig utgjør merke eller chip en god kobling mellom eksemplar og tillatelse eller eiersertifikat. Departementet viderefører ikke krav om bilde i eiersertifikat nå, men det vil foretas en ny vurdering av bruk av bilde i tillatelse og eiersertifikat når de tekniske løsningene har blitt mer utviklet.

Krav om at tillatelsen skal inneholde merkenummer, gjelder naturligvis bare eksemplarer som er merket. Dette er nå presisert i bestemmelsen. For eiersertifikat vil det være sammenfall mellom de eksemplarer som er merkepliktig og de eksemplarer som krever eiersertifikat. Derfor følger det av bestemmelsen at eiersertifikat skal utstedes med merkenummer, eventuelt microchip-nummer.

Bestemmelsen omfatter også utforming av flerbrukstillatelser og utforming av sertifikat for ilandføring fra det åpne hav.

7.6 Etterfølgende utstedelse av dokumentasjon - § 23

7.6.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Adgangen til å regulere etterfølgende utstedelse av dokumentasjon, det vil si utstedelse av tillatelse etter grensepassering, følger av partsvedtak Res. Conf. 12.3 (Rev. CoP16).

Gjeldende forskrift inneholder ingen begrensninger i adgangen til å utstede etterfølgende tillatelser, noe som har ført til omfattende bruk av slike utstedelser.

Lovligheten av en utførsel kan være vanskelig å fastslå i ettertid. Flere stater, inklusive EU, har derfor valgt å begrense adgangen til slik utstedelse. Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å begrense adgangen til å gi etterfølgende tillatelse.

Muligheten til utstedelse av etterfølgende dokumentasjon er etter forslaget ment å være snever, jf. «særlige tilfeller», dvs. ikke for kommersielle transaksjoner. Det forlanges også at søker godtgjør at ikke-rettidig søknad skyldes forhold utenfor søkers kontroll, at søker ikke kunne forutse forholdet og heller ikke med rimelighet kunne ha unngått eller overvunnet hindringen og dens konsekvenser. Manglende kunnskap om krav til tillatelse vil ikke være tilstrekkelig.

Ved vurderingen av om etterfølgende utstedelse vil kunne gis, vil Miljødirektoratet kommunisere med utførselsstatens myndigheter. En generell erklæring fra utførselsstatens myndigheter om lovligheten av utførselen/reutførselen vil ikke være tilfredsstillende. Tilsvarende gjelder for erklæringer om gyldigheten av dokumenter som ikke oppfyller kravene i forskriften og/eller konvensjonen.

Etterfølgende tillatelse vil bare kunne utstedes for eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1, liste B og C. Etterfølgende dokumentasjon for liste A-arter utstedes ikke.

I den etterfølgende tillatelsen skal det, i tillegg til begrunnelsen for utstedelsen, nevnes at tillatelsen er utstedt etter grensepassering.

7.6.2 Høringsinnspill

ØKOKRIM mener det er svært positivt at det fremgår av forslaget at nødvendige dokumenter skal fremvises ved innførsel. ØKOKRIM påpeker at det kan presiseres at ved postforsendelser, innebærer dette kravet at papirene må følge med selve forsendelsen.

7.6.3 Departementets vurderinger

Enhver forsendelse med CITES-eksemplarer skal følges av gyldig CITES-dokumentasjon. Dette gjelder også postforsendelser. Det er imidlertid et problem at nødvendig CITES-dokumentasjon ikke følger forsendelsen, noe som fører til at eksemplarer blir beslaglagt og inndratt. Antallet saker har økt betraktelig i takt med økt netthandel. Departementet følger derfor opp innspillet fra ØKOKRIM om å presisere at det ved postforsendelser kreves at CITES-dokumentasjon følger med forsendelsen. Presiseringen gjøres i § 19, da den naturlig hører hjemme der.

Av hensyn til klarhet og tydelighet, presiserer departementet også i bestemmelsen at etterfølgende tillatelse ikke kan gis for liste A-arter og at en eventuell etterfølgende utstedelse bare kan skje hvis slik dokumentasjon godtas av utførselsstatens CITES-myndigheter. Departementet understreker at etterfølgende dokumentasjon ikke utstedes til kommersielle aktører.

Departementet tar bort kravet til "særlige tilfeller" da departementet ikke kan se at dette har noen tilleggsverdi utover vilkårene som listes opp i bestemmelsen.

Høringsbrevet kunne etterlate noe tvil om hvilke situasjoner bestemmelsen om etterfølgende utstedelse skal omfatte. Departementet bemerker at bestemmelsen er ment å gjelde ved innførsel, utførsel, gjenutførsel og ilandføring fra det åpne hav.

Utover dette opprettholdes forslaget i høringsbrevet.

7.7 Endring og tilbakekall av tillatelse, eiersertifikat og flerbrukstillatelse - § 24

7.7.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Bestemmelsen er ny. Naturmangfoldloven § 67, svalbardmiljølovens § 63 og lov om Jan Mayen § 2 tredje ledd åpner for at tillatelser og eiersertifikat kan endres eller tilbakekalles.

Hvis det fremkommer nye opplysninger og disse har innvirkning på de vilkår som tillatelsen eller eiersertifikatet omfatter, vil vilkårene kunne endres eller nye vilkår stilles for at tillatelsen eller eiersertifikatet skal være i tråd med de krav forskriften stiller.

Er vilkårene i tillatelsen eller eiersertifikatet vesentlig misligholdt eller på annen måte misbrukt, vil tillatelsen eller eiersertifikatet kunne tilbakekalles. Tilsvarende gjelder hvis det fremkommer nye opplysninger, og disse opplysningene vesentlig endrer grunnlaget for tillatelsen eller eiersertifikatet og dersom opplysningene var kjent ville medført at tillatelse ikke ble gitt.

En eventuell endring eller tilbakekallelse av tillatelse eller eiersertifikat kan gjøres tidsbegrenset. En tillatelse eller eiersertifikat vil i alle tilfeller kunne tilbakekalles eller endres når det er gått ti år etter at tillatelsen eller eiersertifikatet ble gitt.

Omgjøring av en tillatelse må baseres på en skjønnsmessig helhetsvurdering der fordelene med omgjøringen veies mot hensynet til brukeren. En tillatelse eller eiersertifikat vil kunne omgjøres i henhold til det som for øvrig følger av gjeldende omgjøringsregler.

7.7.2 Høringsinnspill

Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB) og Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL) mener paragrafen er et sterkt argument for bruk av elektroniske tillatelser, noe som blant annet vil kunne redusere faren for misbruk av ugyldige sertifikater eller kopier av slike. NTL mener innlogging til registeret bør kunne gjøres på samme måte som Altinn.

NOAH – for dyrs rettigheter påpeker at det bør det være hjemmel til å tilbakekalle tillatelse og nekte adgang til landet/eksport fra landet eller å forby fremvisning av dyr i de tilfeller eksemplarer ikke er tilstrekkelig ivaretatt eller misbrukt.

7.7.3 Departementets vurderinger

Departementet viser til tidligere omtale av opprettelse av elektroniske tillatelsessystem. Innlogging i Altinn krever norsk personnummer og bruken av denne løsningen vil dermed være begrenset.

Departementet viderefører ikke forslaget om å presisere i forskriften at endring eller tilbakekall kan gjøres tidsbegrenset, da dette ikke har stor praktisk betydning og uansett vil følge implisitt av bestemmelsen.

Departementet viderefører heller ikke bestemmelsen om endring eller tilbakekall ti år etter utstedelse. Tillatelser og flerbrukstillatelser har uansett ikke så lang gyldighet som ti år og departementet kan heller ikke se behovet for å tilbakekalle et eiersertifikat på dette grunnlaget, med mindre noen av de andre alternative vilkårene for endring eller tilbakekall foreligger.

Når det gjelder adgangen til å tilbakekalle flerbrukstillatelser, gjelder de samme reglene som ved alminnelige tillatelser. For å klargjøre at adgangen til å endre og tilbakekalle tillatelser, også gjelder flerbrukstillatelser, presiseres dette i bestemmelsen.

8 Kapittel 5. Kontroll, merking mv.

8.1 Kontroll - § 25

8.1.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Miljødirektoratet anbefalte i høringsbrevet at gjeldende kontrollbestemmelse i all hovedsak videreføres.

I dag er kontrollmyndigheten ved grensepassering i Norge toll- og avgiftsetaten. Sysselmannen har kontrollmyndighet for passeringer inn og ut av Svalbard. Passeringer inn og ut av Jan Mayen kontrolleres av Politimesteren i Salten eller den han bemyndiger. Da Salten politidistrikt fra og med 1. januar 2016 er en del av Nordland politidistrikt endres dette tilsvarende i forskriften. For Sysselmannen og Nordland politidistrikt tilrås kontrollmyndigheten utvidet til også å gjelde i de områdene som kontrolleres, det vil si på Svalbard og på Jan Mayen.

Fiskeridirektoratet forespørres om tilsvarende for kontroll ved ilandføring fra det åpne hav.

Direktoratet foreslo videre at ansvarlig kontrollmyndighet gis myndighet til å begrense antallet tollsteder, slik det gis adgang til i henhold til konvensjonen artikkel VIII, nr. 3. Det vil kunne være behov for å spisse adgangen for innførsel og utførsel til og fra de tollsteder med mest erfaring, eksempelvis ved innførsel av levende eksemplarer. I EU er antallet tollsteder begrenset. I Sverige må slik grensekryssing av CITES-arter til og fra Norge foretas over utvalgte tollsteder. Hvis en begrensning i antallet tollsteder vurderes, vil en samkjøring med Sverige og andre europeiske land være nærliggende. Kontrollmyndigheten må selv utpeke de tollsteder dette eventuelt skulle gjelde for.

Ved grensepassering plikter den som blir kontrollert å fremlegge nødvendige originale tillatelser eller dokumentasjon.

Etter tollbehandling ved innførsel skal kontrollmyndighet oversende originale CITES-innførselstillatelser, utførselstillatelser eller reutførselstillatelser utstedt av ansvarlig CITES-myndighet i utførselsstaten til Miljødirektoratet.

Etter tollbehandling ved utførsel og reutførsel skal kontrollmyndigheten returnere kopi av utførselstillatelse eller reutførselstillatelse til Miljødirektoratet. Original utførselstillatelse eller reutførselstillatelse følger forsendelsen til innførselsstaten.

Ved manglende CITES-dokumentasjon vil kontrollmyndigheten utarbeide en rapport og utstede forelegg eller foreta andre administrative sanksjonsmuligheter. Alvorlige tilfeller vil bli politianmeldt og politiet overtar deretter ansvaret for saken. Beslaget vil inndras til fordel for det offentlige og sendes Miljødirektoratet.

Utvidelsen av stedlig virkeområde vil også kreve innenlands kontroll. Miljødirektoratet vil være tilsynsmyndighet i Norge. Tilsyn utføres i henhold til naturmangfoldloven §§ 63 flg. Myndigheten er delegert Miljødirektoratet. Det åpnes for muligheten til å delegere tilsynsmyndighet til underliggende og andre etater. En slik delegering vil kunne gis til etater som allerede utfører tilsvarende oppgaver på tilgrensende områder.

Tilsynsoppgavene vil bestå i å føre kontroll med at reglene i forskriften overholdes. Det vil i stor utstrekning legges vekt på internkontroll som supplement til det offentlige kontrollapparatet.

Politiet vil kunne benytte tvangsmidler etter straffeprosesslovens bestemmelser, herunder foreta ransaking. Også i disse tilfeller oversendes beslaget Miljødirektoratet.

8.1.2 Høringsinnspill

Tolldirektoratet mener bestemmelsen er vanskelig tilgjengelig og at ansvarsforholdene er uklare. Det etterlyses en bedre beskrivelse av forskjellen mellom kontroll- og tilsynsmyndigheter.

Tolldirektoratet mener det bør framkomme hvordan kontrollen utføres, og foreslår følgende tilføyelse i første ledd, første setning: "*ved å påse at gyldig dokumentasjon fremlegges*".

Det vises videre til at også Tolletaten vil kunne være kontrollmyndighet ved ilandføring fra det åpne hav, knyttet til bestemmelsene i tollovens §§ 3-1, 3-3, 3-4 og 3-10 avhengig av hvordan/på hvilket fartøy varene kommer i land.

Ordet "grensepassering" i tredje ledd foreslås erstattet med "deklareringsen", fordi nødvendige inn- og utførselstillatelser som hovedregel sjekkes når varene deklarerer for tolletaten. Dette vil innebære at attestasjon av dokumentet knyttet opp mot en sporbar prosedyre.

Tolldirektoratet viser til at det ikke fremgår av bestemmelsen hvem som er tilsynsmyndighet ved ilandføring fra det åpne hav eller grensekontroll, og etterspør hvem som er tilsynsmyndighet der hvor tolletaten er kontrollmyndighet.

I bestemmelsens fjerde ledd foreslås en undersøkelsesrett for kontrollmyndigheten og Tolldirektoratet mener det bør klargjøres hvilke tiltak som kan iverksettes i slike tilfeller.

Tolldirektoratet viser til at tilbakeholdelsesrett synes forbeholdt tollmyndighetene og stiller spørsmål ved hva de øvrige kontrollmyndighetene skal gjøre ved brudd på forskriftens krav.

Tolldirektoratet etterlyser videre en redegjørelse for hvor og hvordan tilbakehold av eksemplarer skal skje, herunder hjemmelsgrunnlaget for tilbakehold samt adgangen til dekning av slike kostnader. Det påpekes at tollovens § 4-2, jf. tollforskriftens § 4-1-2 ikke vil kunne komme til anvendelse, blant annet fordi Tolletatens regler om tvangssalg mv. i tollovens § 4-2 (2) står i direkte motstrid til bestemmelsens fjerde ledd. Tolletaten viser til at de her handler på vegne av regelverkseier, og en ny og klar hjemmel for tilbakehold, særlig i forhold til tilbakehold av varer som kan medføre høye kostnader, er ønskelig.

Tolletaten viser til at de har hjemmel til å tilbakeholde "dersom innførselen ikke tilfredsstillende forskriftens dokumentasjonskrav", jf. tredje setning, men stiller spørsmålsteget ved om tredje og fjerde setning er ment også å gjelde ved utførsel og gjenutførsel.

Tolldirektoratet mener forslaget ikke tar høyde for at virksomheter skal deklare elektronisk i TVINN. Det vises til at CITES-arter ofte deklarerer under prosedyrekode 49 (reduert avgiftsgrunnlag) og således vil kunne fanges opp.

Blir forsendelser med CITES-varer deklarerert og tatt ut i kontroll, vil disse kunne håndteres som andre dokumenter i forbindelse med kontroll. Deklarenten må da bidra til at dokumentene blir fremlagt for Tolletaten, hvilket kan ta tid gjennom ordinær postgang. Deklarasjon godkjennes ifølge Tolldirektoratet ikke før originale dokumenter foreligger.

Tolletaten viser også til at de ikke nødvendigvis mottar opplysninger om CITES-varer i transitt, men forstår det slik at § 25 ikke gjelder ved transitt. Det stilles således spørsmål om det ved transitt gjennom Norge ikke fremvises dokumentasjon for kontrollmyndigheten, da transitt ikke er likestilt med innførsel, utførsel og gjenutførsel i tredje ledd.

Ifølge Tolldirektoratet synes femte ledd kun å gjelde innførsel og utførsel da gjenutførsel ikke nevnes, men at dette synes påtenkt da gjenutførsel er inntatt i høringsnotatet (side 39).

ØKOKRIM understreker at ved tollmyndighetenes kontroll får også reglene i tolloven med forskrifter anvendelse og mener man kan vurdere å vise til dette regelverket i bestemmelsen. *ØKOKRIM* fremhever at tollovgivningens lovhjemler muligens kan brukes av tollmyndighetene for den dokumentasjon som kreves i henhold til bestemmelsen. *ØKOKRIM* viser til at retten til å holde tilbake eksemplarer krever lovhjemmel, og de er usikre på om naturmangfoldlovens §§ 69 og 70 hjemler slik tilbakehold av eksemplarer.

Sysselmannen på Svalbard viser til at det i praksis ikke foretas noen tollkontroll ved innreise/utreise med fly på Svalbard, verken sjekk av bagasje eller reisende. Tollkontrollen foretas ved utreise fra Svalbard, men denne foretas i Tromsø eller på Gardermoen. Det foretas heller ingen kontroll av reisende som kommer/drar med båt. Tolldirektoratet er med andre ord generell kontrollmyndighet for reisende til/fra Svalbard i dag.

Hva gjelder kontrolladgang, fremhever *Sysselmannen* at "politihjemlene" i de fleste tilfeller kan benyttes ved mistanke om et straffbart forhold, men viser til at det kan tenkes tilfeller med behov for undersøkelser før man for eksempel er over i kravene som stilles for å gjennomføre ransaking etc. *Sysselmannen* påpeker at dersom organiseringen og ansvarsforholdet mellom toll/fastlandspoliti/sysselmannen skulle endres og de får ansvar for de grensekontrolloppgavene som utføres i Tromsø/Gardermoen i dag, vil det være naturlig at dette også omfatter kontroll etter forskriften. Det påpekes videre at det er nedsatt en arbeidsgruppe i Justisdepartementet som blant annet ser på dette.

Sysselmannen viser videre til at på andre områder hvor et organ har tilsynsmyndighet på fastlandet, omfattes også Svalbard. *Sysselmannen* har således ikke ansvar for tilsynet, men bistår med lokal kompetanse og tilrettelegger for tilsynsorganet. Det er et viktig prinsipp at ikke Svalbard skilles ut fra fastlandet, både ut fra et kompetansesynspunkt (lite erfaring på grunn av få saker), for å få lik praksis og ut fra et ressursynspunkt. *Sysselmannbestillingen* er per i dag ikke er bygget for å påta seg flere tilsynsoppgaver.

NOAH – for dyrs rettigheter viser til at hele forslaget og høringsnotatet er mangelfullt hva gjelder dyrevelferdskrav, særlig når det gjelder tilsyn, håndheving og sanksjoner. Kontrollmyndighetene må få nødvendig opplæring i dyrevelferd og nok ressurser til å gjennomføre inspeksjoner.

Posten Norge AS er svært opptatt av og fornøyd med at endringene ikke påvirker selve rolle- og arbeidsfordelingen mellom *Posten Norge AS* og tollmyndighetene. *Posten Norge AS* fremhever at de fortsatt vil vurdere og sortere ut de forsendelsene som evt. deklarerer/oppgis med et slikt innhold, slik at tollmyndighetene eventuelt kan foreta sine nærmere undersøkelser.

Safari Club International/Nordic Safari Club Chapter viser til at de oppfatter at alle lovlige innførsler i dag blir tollbehandlet, og mener antakelsen om det motsatte er feil. Organisasjonen mener at tolletatens myndighet i gjeldende kontrollbestemmelse er tilstrekkelig og ser ikke nødvendigheten av flere kontrollmyndigheter når det gjelder jakttrofeer. Organisasjonen peker på at ulovlige eller papirløse trofeer ikke kan bli registrert, da eier må skrive under på at jakta er lovlig gjennomført. Ved mistanke om ulovligheter vil det kreves at CITES-sertifikat blir fremvist, og ingen taxidermist kan stoppe ut arter uten at dette fremvises. Verdien av ulovlige trofeer for de seriøse jegerne er dermed meget lav.

Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB), *Norsk Akvarieforbund* og *Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL)* viser til adgangen til tilbakehold av eksemplarer av arter i inntil fem virkedager vil ha negative innvirkninger på dyrene, noe som er uønsket både av dyrevelferdsmessige og artsvernmessige hensyn, og foreslår en åpning for bruk av hjemlig karantene mens forholdet avklares.

Norsk Taxidermist Forbund (NTF) mener rutinene for dokumentflyt mellom tollmyndighet og Miljødirektoratet tilsynelatende ikke er gode nok. Forbundet synes det er rart at ansvaret for manglende tollbehandling ved lovlig innførsel av arter som har alle nødvendige CITES-tillatelser, blir plassert hos importør.

8.1.3 Departementets vurderinger

Mange høringsinstanser har hatt innspill til denne bestemmelsen.

Departementet har omstrukturert bestemmelsen noe. Departementet viderefører heller ikke høringsforslagets skille mellom tilsyn og kontroll, da det er uklart hva som ligger i dette skillet. Departementets forslag til bestemmelse gjelder kontroll med at bestemmelsene i forskriften etterleves.

Departementet foreslår at første ledd i bestemmelsen angir at Miljødirektoratet har det overordnede ansvaret for kontroll med etterlevelse av forskriften. Det er et ønske fra Tolldirektoratet at de myndigheter som tollmyndighetene fører kontroll på vegne av, skal ha et overordnet ansvar for kontrollen og at det skal synliggjøres i regelverket.

Videre foreslår departementet at annet ledd angir hvem som er kontrollmyndigheter, tredje ledd angir hva kontrollmyndighetene skal kontrollere, fjerde ledd angir hvordan myndighetene skal kontrollere, femte ledd beskriver hva som skal skje etter kontroll og sjette ledd gir regler om antall tollsteder. Regler om tilbakehold hører etter departementets mening hjemme i bestemmelsen om håndheving og vurderes i punkt 9.2.

Kontrollmyndighetene etter annet ledd er:

- Tolldirektoratet ved innførsel, utførsel og gjenutførsel til og fra norsk fastland og Svalbard, samt ilandføring fra det åpne hav.
- Miljødirektoratet ved innenlands besittelse og kommersiell fremvisning i Norge, herunder Svalbard.
- Nordland politidistrikt ved innførsel, utførsel og gjenutførsel til og fra samt besittelse og kommersiell fremvisning på Jan Mayen.
- Fiskeridirektoratet ved ilandføring fra det åpne hav i den grad ilandføring ikke skjer ved fortollingssted.

Den sentrale aktøren ved innførsel, utførsel og gjenutførsel til og fra Norge, herunder Svalbard, vil være Tolldirektoratet. Tolldirektoratet kan også føre kontroll med ilandføring fra det åpne hav, avhengig av hvordan/på hvilket fartøy varene kommer i land. Tollvesenets kontroll vil bestå i å påse at gyldig dokumentasjon fremlegges.

Andre, herunder Posten Norge AS, vil kunne melde fra om saker som kan falle inn under CITES-regelverket. Det vil være Tolldirektoratet som tar kontakt med Miljødirektoratet om eventuell videre oppfølging av sakene.

Miljødirektoratet fører kontroll med innenlands besittelse og kommersiell fremvisning, både på fastlandet og på Svalbard. I samsvar med høringsinnspillet fra Sysselmanen på Svalbard, vil Sysselmanen bistå med lokal kompetanse og tilrettelegging.

Nordland politidistrikt fører kontroll med innførsel, utførsel og gjenutførsel til og fra samt besittelse og kommersiell fremvisning på Jan Mayen.

Fiskeridirektoratet fører kontroll med ilandføring fra det åpne hav i den grad ilandføring ikke skjer ved fortollingssted.

Det følger av bestemmelsens tredje ledd at kontrollmyndighetene fører kontroll med at innførsel, utførsel og gjenutførsel, innenlands besittelse og kommersiell fremvisning samt ilandføring fra det åpne hav ikke skjer i strid med forskriften. Eksemplarer av arter i transitt, jf. § 16, omfattes ikke av kontroll etter bestemmelsen.

Tredje ledd angir kontrollmyndighetenes fullmakter. Kontrollmyndighetene kan:

- kreve fremlagt gyldige CITES-tillatelser og annen dokumentasjon som skal følge eksemplaret
- uten hinder av taushetsplikt kreve at den som kontrolleres gir de opplysninger som er nødvendige samt yter nødvendig bistand for å gjennomføre kontroll etter forskriften
- når særlige grunner tilsier det, kreve at opplysninger gis av enhver som utfører arbeid for den som har opplysningsplikt etter annet strekpunkt
- når det er nødvendig for å gjennomføre kontroll, ha uhindret adgang til eiendom der det foregår virksomhet som kan være i strid med denne forskriften
- kreve å få lagt frem og granske dokumenter eller annet materiale som kan ha betydning for kontroll etter forskriften
- stanse personer, fartøyer og motorkjøretøyer hvis dette er nødvendig for gjennomføringen av kontroll

Rammene for kontrollmyndighetenes fullmakter følger av naturmangfoldloven §§ 63 til 65 og svalbardmiljøloven §§ 87, 89 og 90. For Jan Mayen hjemles bestemmelsen i lov om Jan Mayen § 2 tredje ledd.

Tolldirektoratet har i høringen spilt inn et ønske om at det skal fremgå at deres kontroll består i å påse at gyldig dokumentasjon fremlegges. Departementet bemerker at det ikke legges opp til at tollmyndighetene foretar seg noe utover det, men mener likevel det bør fremgå av bestemmelsen at hjemmelslovene gir videre fullmakter som også vil gjelde for tollmyndighetene når de fører kontroll etter forskriften.

Der kontroll utføres av Statens naturoppsyn på vegne av Miljødirektoratet, gir naturoppsynsloven noen flere fullmakter. Kontrollfullmaktene vil også suppleres av de regelverkene som gjelder for de ulike kontrollmyndighetene, for eksempel har Tolldirektoratet egne fullmakter i tolloven med forskrifter.

Femte ledd fremhever at relevant dokumentasjon og eventuelle beslag skal oversendes Miljødirektoratet etter kontroll. Dette følger av fastlagte rutiner, men departementet mener det er ryddig at det fremgår av bestemmelsen.

Sjette ledd regulerer adgangen til fastsettelse av grenseoverganger.

Når det gjelder høringsinnspill som ikke har blitt berørt over, bemerker departementet at bruken av TVINN opp mot CITES har blitt vurdert, men at dette anses som noe vanskelig da CITES vil kunne falle inn under mange ulike tollkoder. Hvis de fleste CITES-forsendelser samles i én tollkode, vil dette gi bedre oversikt. Direktoratet arbeider med å utvikle et elektronisk tillatelsessystem som, hvis mulig kan kobles opp mot tollvesenets systemer og dermed fange opp lovlig innførsel.

Departementet foreslår å presisere i bestemmelsen at den ikke gjelder eksemplarer i transitt, jf. § 16.

Hva gjelder innspillet om at ansvar for manglende tollbehandling ved lovlig innførsel blir plassert hos importør, er dette i tråd med all annen import. Det er den som ønsker å innføre eller utføre varen som må forsikre seg om at de nødvendige tillatelser foreligger forut for innførsel eller utførsel. Vedkommende er således pliktig til å sette seg inn i regelverket på nevnte område.

8.2 Deklarasjon - § 26

8.2.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Deklarasjon reguleres ikke i nåværende forskrift.

Miljødirektoratet foreslo en bestemmelse om deklarasjon fordi den vil være et supplement til tilsvarende regelverk på tilgrensende områder.

Et stort antall innførsler av helsekostprodukter inneholder arter regulert under CITES, herunder slankemidler med arter i planteslekten Hoodia og andre helsekostprodukter, for eksempel i

tradisjonell kinesisk medisin (TCM). Slike produkter innføres både til privat bruk, men også med tanke på videresalg. Det samlede omfang av innførselen er ikke kjent, men i 2010 ble det f.eks. beslaglagt mer enn 150 kg *Prunus africana*-bark (liste II-art), som brukes i prostatamedisin. Mengden gir grunnlag for produksjon av flere hundre tusen tabletter.

Ved innførsel av slike bearbejdede produkter vil det ofte være vanskelig å gjenkjenne innhold av arter som er regulert under CITES og det vil være svært ressurskrevende for kontrollmyndighetene å undersøke om produktet inneholder CITES-arter.

For hybrider gjelder CITES-kravene for eksemplarer til og med fjerde generasjon. Dette har for eksempel betydning for innførsel av huskatter som benevnes som bengalkatt og savannahkatt, der det er innkrysset arter av små kattedyr regulert under CITES og som finnes i ville populasjoner i henholdsvis Asia og Afrika. Kravet om CITES-tillatelse vil falle bort etter fjerde generasjons kryssing, men det vil være behov for dokumentasjon for å bekrefte at eksemplaret er femte generasjon kryssing eller mer. Slik dokumentasjon kan for eksempel være stamtavle. Mer om behandlingen av hybrider står i Res. Conf. 10.17 (Rev. CoP14).

Når det fremgår av deklarasjon at produktet inneholder CITES-listede arter, vil dette utløse krav etter forskriften, jf. § 2 fjerde ledd, som omfatter "produkter som er fremstilt av eller deklarerert som fremstilt av slike arter".

8.2.2 Høringsinnspill

Det var ingen høringsinnspill til denne bestemmelsen.

8.2.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget, men anser det som unødvendig å gjenta her at gyldig CITES-dokumentasjon skal følge forsendelsen.

8.3 Merking - § 27

8.3.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Konvensjonen gir adgang til å fastsette regler om merking hvis dette er hensiktsmessig, samt faktisk og teknisk mulig. Ulike merkingsmetoder, herunder microchipping av levende eksemplarer, er fastsatt i partsvedtak under CITES, jf. Res. Conf. 8.13 (rev.).

Gjeldende forskrift § 14 gir adgang til å fastsette en forskrift om etterfølgende merking. Slik forskrift er ikke gitt.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å stille krav til merking. Et merkingskrav vil lette kontrollen med grensepasserende handel, sikre oversikt over innenlands besittelse av eksemplarer av arter, styrke eier/kjøpers dokumentasjonsbehov samt redusere risikoen for forfalskning.

Direktoratet foreslo å kreve merking av levende og ikke-levende eksemplarer av arter oppført i vedlegg 1, liste A og utvalgte liste B-arter oppført i vedlegg 3. Avgrensningen er basert på hvilke arter det er vanlig å innføre.

Importør er ansvarlig for at eksemplaret er merket før eksemplaret innføres. Befinner eksemplaret seg i forskriftens stedlige virkeområde ved forskriftens ikrafttredelse gis en overgangsperiode på to år. Merking av eksemplarer som befinner seg i Norge, for oppdrettede eksemplarer og merking av avkom, foretas av den Miljødirektoratet bemyndiger. Avkom skal merkes innen to uker etter nedkomst eller så snart det lar seg praktisk gjennomføre ut fra artsgruppe.

For noen innenlandske eksemplarer kreves allerede merking etter annet regelverk, herunder forskrift om ivaretagelse av dødt vilt. For å unngå dobbeltmerking foreslås at eksemplarer merket eller merkepliktig etter nevnte forskrift ikke merkes etter denne paragraf. Merking i Norge utføres av den direktoratet bemyndiger. Miljødirektoratet vil i begrenset grad selv foreta merking, men inngå avtaler med ulike aktører om å utføre dette, herunder registrerte preparanter som utfører tilsvarende oppgaver etter forskrift om ivaretagelse av dødt vilt.

Merking av levende eksemplarer skal som hovedregel gjennomføres i samsvar med vedlegg 3. Merking kan også skje på annen måte, jf. «dersom ikke annet er bestemt». Foreslåtte merkingsmetoder for levende eksemplarer av arter benyttes allerede for viltarter regulert i henhold til forskrift om ivaretagelse av dødt vilt. For arter regulert under CITES vil den foreslåtte endringen kunne være en videreføring av allerede eksisterende ordninger.

Eksemplarer av CITES-arter som ikke er merket etter denne bestemmelse tilfaller Staten og kan ikke lovlig oppbevares.

8.3.2 Høringsinnspill

Norges Jeger- og Fiskerforbund ber om at kravet til merking begrenses til liste A-arter.

Norges Zoohandlers Bransjeforening (NZB) anser det som svært viktig at spesifisering av merkemeter for levende dyr utredes i samarbeid med næring og hobby. Merkekrav må heller ikke medføre uproporsjonale merkostnader for handel eller være til potensiell skade på eller ubehag for dyret. NZB viser til at for fugl er sømløs ring trolig den beste form for merking for norskoppdrettede individer, mens det for importerte fugler og eksemplarer som er i landet ved forskriftens ikrafttreden kan være aktuelt med splitpinnringer. Microchip bør bare kreves i spesielle tilfeller da det både innebærer større fare for skade på dyret og betydelige kostnader for eier samt er mer kostbart i forbindelse med kontroll. Bruk av microchip vil også være lite hensiktsmessig for dyr med liten kroppsstørrelse. For noen, som fiskearten asiatisk arowana *Scleropages formosus*, er microchip allerede innført som standard merkemeter for oppdrettede eksemplarer fra CITES-sertifiserte farmer. Hvilket livsstadium det er hensiktsmessig å foreta merking og registrering av individer fra oppdrett i Norge, vil kunne variere mellom ulike arter. *Safari Club International/Nordic Safari Club Chapter* viser til at det etter deres mening vil selve microchippingen av jakttrofeer medføre en kostnad på rundt 400 NOK. I tillegg kommer fraktkostnader, noe som vil medføre økonomiske og betydelige administrative konsekvenser for mange av organisasjonens medlemmer.

ØKOKRIM foreslår at bestemmelsen harmoniseres med Mattilsynets høringsforslag til endring i regelverket om hold av eksotiske dyr. Det vises til at samme høring også hadde sertifisering og merking av arter som tema. *ØKOKRIM* fremhever at merking (chipping) av eksemplarer må

utformes og administreres på en slik måte at politiets og tollvesenets kontroll blir lett gjennomførbar og effektiv.

Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL) viser til at det ikke er hensiktsmessig å registrere fugler i noen offentlige registre før de kommer ut av redekasser. NTL viser videre til at ringmerking med sømløs ring er den desidert beste for merking, og at det ikke bør være obligatorisk med chipmerking i tillegg, men at chipmerking også kan være et selvstendig alternativ. De aller fleste arter papegøyer må chipmerkes fordi de er i stand til å bite over ringer. NTL viser til at de har drevet ringsalg i svært mange år, og er anerkjent i fuglemiljøet.

Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL) viser til at det vil være viktig å få registrert en del fugler i en amnestiperiode etter at forskriften trer i kraft. Til dette foreslår NTL bruk av såkalte "splittpinnringer". Fuglene vil bli merket og registrert i NTLs ringsalgregister, og eier kan på bakgrunn av dette registrere fuglene.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) viser til direktoratets forslag om å begrense merkingen til de artene det er viktig å ha kontroll med. NOF støtter forslaget om merking, og mener fugler bør merkes med chip og fotring. Det fremheves at myndighetene må sørge for merking av fugl født i Norge og at det oppnevnes personer som utfører dette mot vederlag. Dette for å sikre en organisert og praktisk gjennomføring, og at det følger papirer med merkingen. Importert fugl på liste A eller B må enten være merket fra før, eller merkes innen et par uker etter ankomst. NOF viser til at DNA-profiler er nyttig og rimelig verktøy i forhold til å kontrollere lovlig opprinnelse til eksemplarer. Foreningen viser til at fugler med krav om eiersertifikat må merkes med chip og fotring.

WWF-Norge støtter NOFs høringsinnspill.

Namsskogan Familiepark viser til at det for enkelte arter ikke vil være mulig å mulig å fastsette fødselsdato og merkingen vil kunne skje 2-3 uker etter nedkomst. Hva gjelder eldre, voksne dyr så er ikke alle merket, og merking utsettes til en bedøvelse er nødvendig. Det ønskes derfor mulighet til å søke om dispensasjon for merking av eldre dyr eller dyr som veterinær anser ikke forsvarlig å bedøve og merke ut fra hensyn til dyrevelferd og/eller dødsrisiko. Er merking ikke mulig foreslås foto som et alternativ.

Norsk akvarieforbund fremhever at sjøhester og andre små fisk, som kan bli oppført på CITES-listen i fremtiden, blir vanskelig å merke. Forbundet mener det bør gjøres unntak for disse. I tillegg ønskes et klart unntak for steinkoraller, eventuelt en egen paragraf.

8.3.3 Departementets vurderinger

Departementet bemerker at det er et begrenset utvalg eksemplarer av arter som skal merkes etter bestemmelsen jf. vedlegg 3 nr. 1. Koraller vil ikke være merkepliktige. Mange av de ikke-levende eksemplarene er også allerede merkepliktige etter forskrift om ivaretagelse av dødt vilt. Bare et fåtall av de utvalgte dyreartene på liste B er vanlig å ha i levende hold. Ekstra kostnader som følge av krav om merking av utvalgte liste B-arter vil dermed være begrenset.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å gjøre unntak for merkeplikten for eksemplarer som er merket eller pliktig å merke etter forskrift om ivaretagelse av dødt vilt. Departementet bemerker at merkeplikten etter denne forskriften ikke følges opp fullt ut og at en del eksemplarer som er pliktig å merke, ikke er faktisk merket. Departementet mener derfor at unntaket fra merkeplikten etter forskriften bare skal gjelde eksemplarer som faktisk er merket etter forskrift om ivaretagelse av dødt vilt.

Direktoratet skrev videre i høringsbrevet at importør er ansvarlig for at eksemplarer er merket ved innførsel. Departementet mener at et krav om merking ved innførsel er for strengt. Ikke alle stater har utviklet systemer for merking og det kan derfor by på problemer å få merket eksemplarer. Departementet foreslår derfor at det kreves at eksemplarer er merket innen fire uker etter innførsel. Eksemplaret vil i løpet av denne tiden som oftest ha kommet frem til eier og det er da eier som er ansvarlig for at merking skjer innen denne fristen. Hvis eksemplaret fortsatt er hos importør, har importør ansvar for merking.

På bakgrunn av høringsinnspill ser departementet at tidsrommet for merking av avkom vil kunne være for kort og foreslår å forlenge fristen fra to uker til fire uker etter nedkomst.

Departementet er enig med høringsinstansene i at det skal søkes praktiske løsninger ved merking av både levende eksemplarer av dyr og andre produkter som skal merkes, og vil etablere løsninger der myndighet til å merke gis til for eksempel preparanter, veterinærer, taksidermister, interesseorganisasjoner, fylkesmenn mv.

Departementet påpeker at de til enhver tid mest egnete merkemetoder skal brukes, at hensikten med merkingen er å dokumentere sammenhengen mellom dokument og eksemplar samt at merking av levende eksemplarer bare kan skje når det er mulig sett opp mot metoder, art og eksemplarets velferd. Det vil ikke kreves merking av sårbare eksemplarer hvis det er sannsynlig at merking ikke er egnet på gjeldende tidspunkt (for eksempel unge eksemplarer). En nærmere utredning i samarbeid med bransjen anses på det nåværende tidspunkt ikke nødvendig, men en evaluering vil gjøres fortløpende.

Når det gjelder merking av levende fugl, herunder om disse skal merkes med sømløs ring eller såkalt splittpinning, eventuelt også microchipping eller DNA-profilering, legger departementet til grunn at fugler primært skal merkes med ulike former for fotring. I tillegg åpnes det for bruk av microchip for eksemplarer som er egnet for slik merking og der det gir tilleggsverdi med henblikk på dokumentasjon.

De nærmere reglene om merking følger av vedlegg 3 nr. 2 og 3.

Når det gjelder forskrift om hold av eksotiske dyr, regulerer ikke denne merking.

8.4 Registreringsplikt for oppdrettere og vitenskapelige institusjoner

8.4.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Registrering av oppdrettere fremgår av partsvedtak under CITES jf. Res. Conf. 9.19 (Rev. CoP15).

Miljødirektoratet anbefalte i høringsbrevet at tilsvarende krav til registrering skal gjelde for norske oppdrettere som ønsker kommersiell omsetning av eksemplarer.

Ikke-kommersielle aktører som utfører oppdrett av eksemplar av arter i vedlegg 1, liste A og B, for utførsel, skal også registreres som oppdrettere.

Med oppdrett forstås eksemplarer produsert, født og/eller holdt i et kontrollert miljø tilpasset formålet. Med kontrollert miljø menes at eksemplaret er i et miljø som er tilrettelagt for det formål å produsere dyr av en bestemt art. Miljøet må ha fysiske grenser som hindrer dyr ervervet kun for dette formål i å unnsnippe eller krysse seg med andre eksemplarer. De generelle egenskaper av disse kan gjelde for, men er ikke begrenset til anlegg spesielt bygget til formålet, herunder fjerning av avfall, fokus på dyrenes helse, beskyttelse mot rovdyr og kunstig levert mat (fôring).

Konvensjonen forutsetter at vitenskapelige institusjoner registreres hos ansvarlig forvaltningsorgan, jf. artikkel VII, nr. 6. Etter gjeldende forskrift skal norske vitenskapelige institusjoner som ønsker å bytte, låne etc. CITES-arter være registrert. Gjeldende forskriftsbestemmelse regulerer verken levende eksemplarer for vitenskapelige institusjoner eller registreringsplikt for oppdrettere, men Miljødirektoratet mener disse tilfellene også bør omfattes av ny forskriftsbestemmelse.

Muligheten for registrering foreslås for å sikre en enhetlig praksis og forutberegnelighet for søker. Av denne grunn mener Miljødirektoratet at både registreringsplikten og kravene til registrering bør nedfelles i forskriften.

Registrerte oppdrettere og vitenskapelige institusjoner, jf. § 28, er ikke dekt av unntaket i § 16, og innførsel og utførsel av skal følges med CITES tillatelse, jf. §§ 4 og 5.

8.4.2 Høringsinnspill

Det var ingen høringsinnspill til denne bestemmelsen.

8.4.3 Departementets vurderinger

Departementet ønsker ikke å videreføre forslaget om en generell bestemmelse om registreringsplikt, men foreslår å forskriftsfeste registrering i de bestemmelsene der det er aktuelt.

Det innebærer at registrering av oppdrettere og krav til avlsregister tas inn i § 12. Departementet ønsker ikke å formulere det som en plikt til registrering, men registrering vil være et vilkår for å omfattes av unntaket i § 12. Det knyttes dermed ingen sanksjoner til manglende registrering, men manglende registrering får som konsekvens at liste A-arter fra oppdrett ikke behandles etter reglene som gjelder for liste B-arter. Departementet opprettholder ikke skillet mellom kommersielle og ikke-kommersielle oppdrettere, da registrering er en forutsetning for at unntaket

kommer til anvendelse uavhengig av om oppdretter er en kommersiell aktør eller ikke. Definisjonen av oppdrett flyttes til § 12, da den naturlig hører hjemme der.

Registrering av vitenskapelig institusjoner flyttes til § 14 og er et vilkår for bruk av dette unntaket.

8.5 *Transport av levende eksemplarer av arter*

8.5.1 *Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet*

Konvensjonen gir regler for hvordan transport av levende eksemplarer av arter skal foregå, jf. artikkel III, IV og V. Nærmere retningslinjer er fastsatt i partsvedtak, jf. Res. Conf. 10.21 (Rev. CoP16).

Etter gjeldende forskrift kreves at en forsendelse ikke skal medføre unødig lidelse (se § 6 tredje ledd bokstav b og § 16 annet ledd siste punktum) for levende eksemplarer.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet en egen bestemmelse om transport og oppbevaring av levende eksemplarer.

Det stilles krav om at mottaker, det vil si eier eller enhver annen som har ansvar for CITES-arter etter denne forskrift, skal være egnet og utstyrt til å ta vare på eksemplaret. Dette er dyrehelsemessige hensyn som vanligvis vurderes av Mattilsynet eller autorisert veterinær. Miljødirektoratet skal vurdere om disse vilkår er oppfylt ved blant annet søknad om innførsel. Dette vil kunne gjøres i samarbeid med Mattilsynet og eventuell veterinær.

Transport av levende eksemplarer av arter reguleres allerede utførlig av annet nasjonalt og internasjonalt regelverk (jf. IATA). For å unngå dobbeltregulering henvises det til gjeldende norsk lovgivning på området.

Med transport menes både fly-, sjø- og landeveistransport.

8.5.2 *Høringsinnspill*

NOAH – *For dyrs rettigheter* viser til CITES vedtak Res. Conf. 10.21 "Transport av levende eksemplarer" bokstav g hvor det er en betingelse for utstedelse av eksporttillatelse at søker godtgjør at forsendelser av levende eksemplarer gjennomføres i henhold til IATAs og CITES retningslinjer for transport. Organisasjonen mener den generelle henvisningen til forslaget § 29 ikke oppfyller konvensjonsforpliktelsene eller intensjonen i resolusjonen.

NOAH foreslår videre at den forklarende merknaden til § 29 (høringsnotatets punkt 4.6.5) blir endret til å omfatte henvisning ikke bare til dyrehelsemessige hensyn, men også til dyrevelferdshensyn.

Norges Zoohandlers bransjeforbund (NZB) har problemer med å se hvordan Miljødirektoratet skal kunne kontrollere kravet ved utstedelse av tillatelse og sertifikater. Det påpekes at all transport av levende dyr og planter må følge nasjonalt regelverk og at dette ikke bare gjelder for

CITES-arter. Det stilles spørsmål ved om ikke forskriften heller bør henwise til CITES vedtak Res. Conf. 10.21.

Norges Zoohandleres Bransjeforbund stiller også spørsmålstegn ved hvilken faglig instans som skal vurdere dette og hvor store ressurser myndighetene er villige til å sette inn på denne kontrollen. Organisasjonen betviler om dette har artsvernrelevans, dersom handelen med eksemplaret i utgangspunktet anses å ikke være til skade for de naturlige populasjonene. NZB tror også at implementeringen av en slik bestemmelse kan medføre betydelige kostnader for myndighetene og problemer for kommersiell handel. Det fremheves videre at dyrevelferd allerede er dekket av dyrevelferdsloven og forskrift om omsetning og midlertidig hold av dyr.

Norsk Akvarieforbund og Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL) viser til at formuleringen "For levende eksemplarer kreves i tillegg at den som oppbevarer eller besitter eksemplaret er egnet og utstyrt til å ta vare på det" ikke er nærmere presisert og således åpner for sysning. Organisasjonene mener dyrevelferdsloven er dekkende nok på dette punkt.

8.5.3 *Departementets vurderinger*

Departementet mener at vilkårene om transport og oppbevaring av levende dyr, bør fremgå av bestemmelsene om innførsel og utførsel/gjenutførsel. Det vises blant annet til høringsinnspillet fra NOAH – for dyrs rettigheter. Se nærmere i punkt 5.2.1. Utkastet til en egen bestemmelse videreføres derfor ikke.

Når det gjelder ønsket om en henvisning til transportkravene som er fastsatt i CITES vedtak Res. Conf. 10.21 (Rev. CoP16), viser departementet til krav fastsatt i partsvedtak under CITES, men angir ikke vedtaket nærmere. Det er heller ikke gjort andre steder i forskriften, da det vil vil gjøre bestemmelsene teknisk og vanskelig tilgjengelig. Etter departementets oppfatning må det være tilstrekkelig at en nærmere angivelse av partsvedtaket fremgår av veiledningsmateriale.

En henvisning til regulering av dyrevelferd er etter departementets oppfatning ikke nødvendig. Departementet støtter imidlertid forslaget fra NOAH om å inkludere dyrevelferdshensyn i kommentarene til forskriften.

8.6 *Internkontroll - § 28*

8.6.1 *Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet*

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet en egen bestemmelse om internkontroll. Bestemmelsen skal sikre at virksomheter, herunder vitenskapelige institusjoner, som driver med kommersiell innførsel, utførsel eller besittelse av CITES-arter, etablerer og dokumenterer et internkontrollsystem.

Av hensyn til berørte virksomheter, som i mange tilfeller også må forholde seg til internkontrollbestemmelser i annet regelverk, er forslaget tett knyttet til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften). Forslaget er i all hovedsak likelydende med ordlyden i internkontrollforskriftens §§ 4 og 5 og skal forstås på samme måte. I stedet for helse-, miljø- og sikkerhetslovgivning, er tema det skal føres kontroll

med imidlertid denne forskriften. Internkontrollforskriftens § 5 siste ledd om frivillige sertifikater, foreslås ikke omfattet.

Plikten til å innføre og utøve internkontroll påhviler "den som er ansvarlig" for virksomheten. Med dette menes virksomhetens ledelse/eier. Hvem eller hvilke funksjoner dette kan være, varierer etter hvordan virksomheten er organisert. Selv om internkontroll må utøves på alle nivåer i virksomheten, tilligger hovedansvaret for å sette i gang og opprettholde arbeidet det øverste nivået i virksomheten. Det presiseres imidlertid at plikten til å innføre og utøve internkontroll skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne, arbeidsmiljøutvalg, verneombud og/eller tillitsvalgte der dette finnes.

Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Kravet om internkontroll gjelder uavhengig av om virksomheten krever tillatelse etter forskriften. Offentlig og privat virksomhet av alle slag, alle former for næringsvirksomhet (foretak/bedrift), og offentlig forvaltning og offentlig tjenesteyting omfattes av begrepet «virksomhet». Kravet kommer imidlertid ikke til anvendelse på privatpersoner, frivillige lag, foreninger mv.

Bestemmelsens tredje og fjerde ledd stiller krav til innholdet i og dokumentasjon av internkontroll.

Etter første ledd nr. 2 skal alle arbeidstakere ha kunnskap og ferdigheter som gjør dem i stand til å utføre arbeidet på en sikker og helse- og miljømessig forsvarlig måte. Dette innebærer også at arbeidstakerne er kjent med endringer i internkontrollen. Noen kunnskapskrav er regel- eller avtalefestet, f.eks. for verneombud, beredskapspersonell etc. Andre krav vil fremgå som en naturlig følge av virksomhetens art, aktiviteter eller risikoforhold. Internkontrollen skal sikre at ansatte har kunnskap om reglene i forskriften, vilkår i tillatelser til innførsel, utførsel eller omsetning, og rutinene for etterlevelse av reglene. Med avvik menes manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av CITES-forskriften.

Etter nr. 3 følger at utarbeidelse, praktisering og endringer i virksomhetens internkontroll skal skje i samarbeid med og inkludere arbeidstakerne i virksomheten, jf. også bestemmelsens første og annet ledd.

Virksomheten må ha et mål for sitt helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid som for andre driftsområder, jf. nr. 4. Målene er en viktig forutsetning for planer og aktivitet, og bør settes så konkret som mulig. Målsettinger av mer overordnet karakter må også fastsettes. Mål skal dokumenteres skriftlig.

Etter femte ledd fremgår at dokumentasjon av internkontrollen vil variere etter virksomhetens art, aktiviteter, risiko og størrelse. Internkontrollen skal være tilpasset den enkelte virksomhet, og da er det viktig at man også ser hen til virksomhetens risikoforhold. Noen virksomheter vil utarbeide grundige analyser av risiko, mens andre kan nøye seg med en enkel dokumentasjon. Internkontroll krever ryddighet og et gjennomtenkt system. I dette ligger også at alle som arbeider i virksomheten er kjent med hvordan internkontroll på helse-, miljø- og

sikkerhetsområdet praktiseres, og tilsynsmyndighetene må kunne forstå hvordan virksomheten arbeider med helse- miljø- og sikkerhetsområdet.

Der det finnes rutiner og prosedyrer for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, vil kravet til systematikk innebære at virksomheten skal videreutvikle og skape en helhet i de rutiner og prosedyrer som finnes. I dette ligger også at de skriftlige arbeidsrutiner, instruksjoner o.l. som alt finnes må systematiseres slik at de kan tas i bruk og inngå i internkontrollen. Sertifikater skal inngå i internkontrollen når krav om sertifikater fremgår av regelverket. Videre vil det kunne være nyttig og hensiktsmessig at annen dokumentasjon som virksomheten fremskaffer, f.eks. frivillige sertifikater som bekrefter at et produkt, en tjeneste eller en aktivitet, eller en persons kompetanse er i samsvar med spesifiserte krav, inngår som en del av dokumentasjonen.

8.6.2 Høringsinnspill

Norsk Ornitologisk Forening viser til adgangen til utstedelse av flerbrukstillatelser for spesifikke eksemplarer eller produkter, herunder for kjæledyr og for musikkinstrumenter. NOF viser til at utstedelse av flerbrukstillatelser stiller store krav til egenkontroll og presiserer behovet for regelmessig ettersyn av bedrifters eller institusjoners egenkontroll.

NOAH – for dyrs rettigheter ønsker å påpeke at internkontrollen må inkludere dyrevelferdskrav, referanser til forskrifter om dyrevelferd og at dyrevelferdskrav bør inkluderes i bestemmelsen.

Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB) viser til at bestemmelsen i alt vesentlige er avskrift av internkontrollforskriften av 1996 og anser dette som en unødvendig dobbeltregulering av HMS-krav. NZB stiller spørsmål ved om disse kravene kan ilegges virksomheter på Svalbard. NZB foreslår at bestemmelsen forkortes og relateres til særskilte krav om internkontroll som gjelder oppfyllelse av krav i henhold til CITES.

8.6.3 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget, men foreslår å gjøre kravene til internkontroll mer konkrete og knytte dem mer til arbeid med forskriften og arter omfattet av forskriften vedlegg 1.

Bestemmelsen avgrenses til å gjelde den som er ansvarlig for virksomhet som driver kommersiell innførsel, utførsel, gjenutførsel eller besittelse av eksemplarer av arter omfattet av forskriften. Avgrensningen er bevisst ikke gjort bare til CITES-listede arter, for også å omfatte at andre arter i fremtiden kan oppføres på vedlegg 1 i forskriften, jf. punkt 4.2.1. Vitenskapelig institusjoner er tatt ut, da det er lite praktisk at slike institusjoner driver kommersiell handel med eller besittelse av arter etter forskriften.

Departementet påpeker at internkontroll må inkluderes i forskriften for å få anvendelse, da naturmangfoldloven ikke omfattes av internkontrollforskriftens virkeområde. Manglende regulering av internkontroll i denne forskriften, ville medføre en svakere kontroll på dette området enn på de områder som omfattes av internkontrollforskriften, noe som ikke er ønskelig.

Hvis virksomheter har internkontrollsystemer som kan tilpasses til også å omfatte interkontroll med denne forskriften, vil det være tilstrekkelig.

9 Kapittel 6. Avsluttende bestemmelser

9.1 Klage

9.1.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Miljødirektoratet vurderte i høringsbrevet å ikke videreføre bestemmelsen om klage i og med at klageadgangen følger av forvaltningslovens bestemmelser. Direktoratet mente imidlertid at det bør fremgå av forskriften at vedtak kan påklages.

9.1.2 Høringsinnspill

Det var ingen høringsinnspill til denne bestemmelsen.

9.1.3 Departementets vurderinger

Departementet mener at denne bestemmelsen er overflødig og viderefører ikke forslaget. I tillegg til at alminnelige regler om klageadgang følger av forvaltningsloven, mener departementet at det vil være tilstrekkelig at informasjon om klageadgang fremgår av Miljødirektoratets nettsider, samt i enkeltvedtak.

9.2 Håndheving og sanksjoner - § 29

9.2.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Konvensjonen pålegger partene å treffe hensiktsmessige tiltak for gjennomføring av konvensjonsbestemmelsene. Dette gjelder blant annet tiltak for å sørge for beslag og inndragning eller tilbakesending av eksemplarer i strid med konvensjonen, jf. artikkel VIII nr. 1, bokstav b.

I høringsbrevet foreslo Miljødirektoratet at beslag, inndragning og straff skulle behandles i ulike bestemmelser. Spørsmålet om tilbakehold, ble foreslått regulert i bestemmelsen om kontroll. Bestemmelsene om administrativt beslag og inndragning er nye, etter at naturmangfoldloven fikk slike hjemler ved lovendring 18. november 2016 nr. 83.

Straffeprosessloven § 203 gir politiet hjemmel for å ta beslag i eksemplarer som antas å ha betydning som bevis eller som antas å kunne inndras. I tillegg har Toll- og avgiftsetaten, Mattilsynet og Fiskeridirektoratet beslagshjemler på sine områder som også vil gjelde CITES-arter.

Straffeloven § 35 annet ledd gir hjemmel for straffeprosessuell inndragning av ting som har vært brukt ved en straffbar handling. I tillegg gir viltloven, matloven og havressurslova visse hjemler for inndragning.

Eksisterende regelverk dekker noe av behovet for beslag og inndragning, men ikke fullt ut. Ved små og mindre alvorlige overtredelser er det av ressurs hensyn ikke alltid mulig for politiet å prioritere sakene, verken ved å foreta beslag eller ved å straffeforfølge forholdet og få dom for inndragning. Bestemmelsene i annet regelverk vil gjelde for noen forhold etter forskriften, men ikke alle.

For å sørge for tilstrekkelig etterlevelse av konvensjonens bestemmelser og sikre at ulovlig omsatte eksemplarer tas ut av omsetning, mener direktoratet at forskriften bør inneholde bestemmelser om beslag og inndragning og til å pålegge eier å dekke utgifter ved en eventuell inndragning i henhold til naturmangfoldloven.

Hvis det er tvil om eksemplaret er lovlig, vil kontrollmyndigheten kunne holde tilbake eksemplaret inntil Miljødirektoratet har avklart lovligheten. Fristen for at Miljødirektoratet må gi kontrollmyndigheten beskjed om at tilbakehold skal opprettholdes eller om varene kan frigis vil være senest fem virkedager etter at forholdet ble oppdaget av tollmyndighetene.

Toll- og avgiftsetaten har hjemmel til å holde varen tilbake i henhold til tolloven §§ 4-2 og 4-1, jf. tollforskriften § 4-1-2 (1) som lyder: «Tollmyndighetene kan holde tilbake eller innhente vare som er under tollbehandling. Det kan ikke disponeres over varen før tollmyndighetene har gjennomført de kontrolltiltak tollmyndighetene finner nødvendig». Hva som er «nødvendige kontrolltiltak» vil kunne variere ut fra sakens kompleksitet.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet å knytte seg opp om sanksjonsbestemmelsene i naturmangfoldloven, nærmere bestemt §§ 69, 73 og 75. Til forskjell fra gjeldende forskrift, der det bare er mulig å pålegge straff, vil ny bestemmelse råde over flere mulige straffe- og sanksjonsmuligheter. Strafferammen heves også i og med at naturmangfoldloven er ny hovedhjemmel for forskriften.

Sanksjonsbestemmelsene i svalbardmiljøloven får anvendelse ved overtredelser innenfor denne lovens virkeområde.

For Jan Mayen gjelder norsk privatrett og strafferett og den norske lovgivning om rettspleien gjelder for Jan Mayen, jf. lov 27. februar 1930 nr. 2 om Jan Mayen § 2, første ledd.

9.2.2 Høringsinnspill

Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL) viser til at beslaglagte dyr ofte avlives, og påpeker at friske dyr fortrinnsvis bør søkes omplassert. Dette for at Norges praksis skal kunne anses å være i samsvar med prinsippene om vern av truede arter.

ØKOKRIM mener reglene om Viltfondets eiendomsrett bør utvides til å omfatte alle CITES-relevante eksemplarer. De er videre av den oppfatning at det bør vurderes om ikke ulovlig oppbevaring og manglende merking vil kunne stanses ved bruk av de eksisterende hjemlene i naturmangfoldlovens § 69.

SABIMA støtter forslagene knyttet til inndragning og beslag.

Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB), *Norsk Akvarieforbund* og *Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL)* viser til adgangen til tilbakehold av eksemplarer av arter i inntil fem virkedager vil ha negative innvirkninger på dyrene, noe som er uønsket både av dyrevelferdsmessige og artsvernmessige hensyn, og foreslår en åpning for bruk av hjemlig karantene mens forholdet avklares.

Tolldirektoratet viser til at kontrollmyndigheten vil skrive anmeldelse til politiet som så står for den videre straffesaksprosess. For visse overtredelser av tolloven (§ 16-9) har tollmyndighetene adgang til å ilegge bot med forenklet forelegg noe som betyr at tollmyndighetene ikke kan foreta bøtelegging ved forelegg eller forenklet forelegg ved brudd på forskriften. Det fremheves videre at forskriftsforslaget ikke gir kontrollmyndigheten adgang til å ilegge administrative sanksjoner.

Tolldirektoratet viser til at praksis rundt anmeldelser ikke beskrives i høringsnotatet og ønsker en avklaring av om de skal anmelde overtredelser direkte til politiet eller utarbeide en rapport som skal oversendes Miljødirektoratet som anmelder overtredelsen til politiet.

NOAH – for dyrs rettigheter mener bestemmelsen bør henvise til § 37 i dyrevelferdsloven for å sikre at også brudd på dyrevelferdskrav når dyret har blitt mishandlet eller neglisjert.

Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) og *WWF-Norge* er svært positiv til en utvidelse av strafferammen, og mener i tillegg at ulovlig handel med trua arter også må omfattes av straffelovens § 240 om alvorlig miljøkriminalitet.

9.2.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget om å håndheve og sanksjonere overtredelser av forskriften etter bestemmelsene i naturmangfoldloven og svalbardmiljøloven. Departementet mener imidlertid at forskriften bør henvise til alle håndhevings- og sanksjonsbestemmelsene i naturmangfoldloven og svalbardmiljøloven, ikke bare enkelte av bestemmelsene. Bestemmelsene om håndheving og sanksjoner i de to lovene dekker til sammen en rekke ulike situasjoner og etter departementets mening kan alle bestemmelsene være relevante ved håndheving og sanksjonering av overtredelser av forskriften.

I stedet for å fremheve administrativt beslag og inndragning særskilt i to egne bestemmelser, foreslår departementet å samle alle regler om håndheving og sanksjoner i én bestemmelse.

Departementet foreslår at Miljødirektoratet håndhever og sanksjonerer overtredelser av forskriften §§ 4, 5, 6, 7, 8, 26, 27 og 28 og enkeltvedtak truffet i medhold av disse bestemmelsene etter naturmangfoldloven §§ 69 til 74 og svalbardmiljøloven §§ 93 til 98. Overtredelse av nevnte bestemmelser er straffbart etter naturmangfoldloven § 75 og svalbardmiljøloven § 99.

For å sikre tilstrekkelige bestemmelser om håndheving og sanksjoner på Jan Mayen, foreslår departementet at naturmangfoldloven § 26 gis anvendelse på Jan Mayen, jf. naturmangfoldloven § 2 annet ledd annet punktum. Dette gjøres i egen forskrift (forskrift om bruk av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) på Jan Mayen, som vedtas 15. juni 2018).

Forskriften inneholder ingen bestemmelse om straff for overtredelser på Jan Mayen. Departementet mener det er usikkert om lov om Jan Mayen gir tilstrekkelig hjemmel for å forskriftsfeste en straffebestemmelse. Dette er ikke optimalt, men straffeforfølgning av overtredelser av forskriften på Jan Mayen er trolig lite praktisk i forhold til de artene som er omfattet av forskriften per i dag.

Det foreslås ingen håndheving eller sanksjoner ved brudd på krav til søknad. Grunnen til det er at manglende etterlevelse vil medføre at det ikke gis tillatelse. Tilsvarende for registrering, der manglende registrering vil medføre at man ikke kan benytte unntakene i §§ 12, 14 og 15.

Departementet har valgt å ikke avgrense bestemmelsene som kan straffesanksjoneres utover dette. Begrunnelsen er blant annet at erfaring fra påtalemyndigheten tilsier at visse former for brudd på regelverket, som krav til merking og internkontroll, kan være et virkemiddel for de mest profesjonelle aktørene som ledd i å skjule mer alvorlige brudd på reglene om innførsel og utførsel. Internkontrollregelverket står sentralt i håndhevingen på hele miljøfeltet, og det er mange straffesaker/forelegg som gjelder brudd på disse reglene.

Det er utarbeidet forslag om å endre bestemmelsen i naturmangfoldloven § 74 om miljøerstatning til en bestemmelse om overtredelsesgebyr. Forslaget har vært på alminnelig høring, men er ennå ikke lagt frem for Stortinget. Ved en slik lovendring, vil det bli mulig å ilegge overtredelsesgebyr ved nevnte overtredelser av forskriften. Muligheten for å ilegge miljøerstatning vil da falle bort.

Når det gjelder administrativt beslag, vil avgjørelse om dette ikke kunne treffes umiddelbart etter at eksemplar er stanset i kontroll. Miljødirektoratet må gis rimelig tid til å vurdere om beslag skal tas eller ikke. Det er derfor behov for en hjemmel for å holde et eksemplar tilbake i påvente av en slik avgjørelse. Bestemmelsen gis i medhold av naturmangfoldloven § 72 a annet ledd.

En rekke bransjeforbund mener femdagersfristen for tilbakehold er urimelig både sett opp mot eksemplars overlevelsessevne og dyrevelferd. Departementet påpeker at tilsvarende femdagersregel gjelder for innførsel av fremmede organismer, der de samme utfordringer knyttet til overlevelsessevne og dyrevelferd oppstår. Adgangen til å kunne holde varer tilbake i inntil fem virkedager regnet fra da varselet ble gitt, følger også av tolloven.

Departementet understreker at femdagersfristen er ment som maksimal tid for tilbakehold, og at de fleste saker vil bli avgjort i god tid før denne fristen. Miljødirektoratet tilstreber kortest mulig tilbakeholdelsestid, og slike saker prioriteres høyt. Departementet opprettholder derfor forslaget om inntil fem dager.

Når det gjelder forslaget om at eksemplarer kan være i huslig karantene frem til forholdet avklares, bemerker departementet at en slik regel vil åpne for vanskelige vurderinger og grensedragninger. I særlige tilfeller vil man imidlertid kunne vurdere om ivaretagelsen kan gjøres av andre med spesiell kompetanse, herunder veterinær på grensestasjon.

Noen høringsinstanser har kommentarer til omplassering og avliving av dyr. Departementet er enig i at håndteringen av beslaglagte dyr, herunder særlig levende liste A-arter, burde tydeliggjøres. I praksis følges konvensjonens krav opp ved at Miljødirektoratet i samråd med Mattilsynet, forut for hver avliving, vurderer mulighetene for omplassering. Departementet foreslår å presisere i forskriften at en slik vurdering skal gjøres.

For de mest vanlige CITES-artene er omplassering en utfordring blant annet på grunn av kostnader og at de fleste dyrehager allerede har begrenset plass. Departementet bemerker at Miljødirektoratet må ha en dialog med interesseorganisasjoner med sikte på å finne akseptable løsninger.

Departementet opprettholder forslaget om Miljødirektoratet kan treffe vedtak om at den som har overtrådt forskriften skal dekke utgifter i forbindelse med inndragning, hvis overtredelse har handlet forsettlig eller uaktsomt. Dette kan blant annet omfatte kostnader til lager og destruksjon.

Forenklet prosedyre med forelegg som beskrevet i høringsnotatet var ment å gjelde forelegg etter tollovens bestemmelser. Departementet ser at høringsnotatet kunne vært tydeligere på dette punkt.

Gjeldende rutiner for anmeldelser foreslås i det alt vesentlige opprettholdt, det vil si at Tollvesenet, så fremt det ikke foreligger brudd etter tolloven, utarbeider tollrapport som oversendes Miljødirektoratet. Miljødirektoratet foretar så en vurdering av om og eventuelt hvordan forholdet skal følges opp. Nærmere rutiner avtales mellom Tolldirektoratet og Miljødirektoratet.

Når det gjelder Viltfondet, er dette i dag en begrenset ordning. Departementet mener at adgangen til å foreta administrativt beslag og inndragning er en bedre løsning.

9.3 Forholdet til annet regelverk

9.3.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

CITES-forskriften henger nært sammen med mange ulike regelverk. I høringsbrevet redegjorde Miljødirektoratet for disse grenseflatene, herunder hvilke regelverk som vil gjelde parallelt med forskriften.

Direktoratet foreslo en bestemmelse om at forskriften ikke innebærer noen innskrenkninger i eventuelle krav som følger av annet regelverk om innførsel, utførsel, omsetning, hold, merking, mv. av planter, dyr eller produkter.

9.3.2 Høringsinnspill

Det var ingen høringsinnspill til denne bestemmelsen.

9.3.3 Departementets vurderinger

Departementet bemerker at det ikke er uvanlig at flere regelverk ivaretar ulike hensyn og gjelder parallelt, noe som blant annet kan medføre at et tiltak krever tillatelser etter flere ulike regelverk. En regulering i forskriften av forhold til andre regelverk, er bare nødvendig hvis man fraviker utgangspunktet om at regelverk gjelder parallelt og innskrenker ett eller flere regelverk for å unngå dobbeltbehandling.

I forslaget til CITES-forskrift er dette gjort i forhold til forskrift 18. juni 2004 om ivaretagelse av dødt vilt. For å unngå dobbeltregulering følger det av forslaget til § 27 at eksemplarer merket etter forskrift om ivaretagelse av dødt vilt, ikke krever merking etter denne forskriften.

I og med at avgrensningen mot forskrift om ivaretagelse av dødt vilt er gjort i en av forskriftens materielle bestemmelser, mener departementet at det er unødvendig å ha en egen bestemmelse om forhold til annet regelverk. Departementet viderefører dermed ikke bestemmelsen.

9.4 Norsk vitenskapelig myndighet under CITES - § 30

9.4.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Bestemmelsen var ikke omfattet av høringsbrevet, men ble spilt inn av Miljødirektoratet i ettertid. Bakgrunnen for bestemmelsen er at konvensjonen og partsvedtak krever at de to sentrale myndighetsorganene under CITES, nemlig forvaltningsmyndigheten og den vitenskapelige myndigheten, skal holdes adskilt. Dette skillet anses som én av styrkene ved CITES. Nå er Miljødirektoratet både forvaltningsmyndighet og vitenskapelig myndighet, men direktoratet mener at dette bør endres for å bedre etterlevelsen av konvensjonen. Miljødirektoratet bør reddykke rollen som forvaltningsmyndighet og foreslår at Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) oppnevnes som nasjonalt vitenskapelig myndighet under CITES.

Roller som vitenskapelig myndighet vil innebære fortløpende vitenskapelig vurdering og uttalelser av bestandsstatus av arter som Miljødirektoratet har til behandling for innførsel/utførsel, samt eventuelle andre vitenskapelige vurderinger av arter. Det internasjonale arbeidet vil, først og fremst, være knyttet opp mot å holde seg oppdatert på relevante vurderingsprosesser, samt deltakelse/forberedelser/etterarbeid i forbindelse med ulike møter. Direktoratet og VKM vil samarbeide om en avtale hvor det nærmere fremgår hva dets rolle som vitenskapelig myndighet under CITES vil innebære.

9.4.2 Departementets vurderinger

Departementet støtter forslaget. I og med at dette er en mindre organisatorisk endring innad i forvaltningen, mener departementet at endringen kan gjennomføres uten offentlig høring.

9.5 Endringer i forskriften - § 31

9.5.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Myndigheten til å gi forskrift etter naturmangfoldloven § 26, svalbardmiljøloven § 26 annet ledd og lov om Jan Mayen § 2 tredje ledd ligger hos Kongen.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet at Klima- og miljødepartementet gis myndighet til å foreta endringer i forskriften. Videre foreslo Miljødirektoratet i høringsbrevet at Miljødirektoratet gis myndighet til å vedta endringer i forskriftens vedlegg i samsvar med gjeldende rett.

9.5.2 Høringsinnspill

Norske Tropefuglforeningers Landsforening (NTL) påpeker at ved opplisting av arter må det trekkes inn interesserte ved vurdering av endringer på "deres" arter.

9.5.3 Departementets vurderinger

Myndigheten etter naturmangfoldloven § 26, svalbardmiljøloven § 26 annet ledd og lov om Jan Mayen § 2 tredje ledd ligger hos Kongen og må delegeres til Klima- og miljødepartementet hva gjelder endringer i forskriften.

Delegering som nevnt skjer ved forskriften § 31. Av den fremgår det at Klima- og miljødepartementet har myndighet til å endre forskriften.

Departementet anser det som hensiktsmessig at myndigheten til å foreta endringer i vedleggene, delegeres videre til Miljødirektoratet. Dette vil gjøres i et eget delegeringsbrev.

9.6 Ikrafttredelse - § 32

9.6.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

Direktoratet foreslo i høringsbrevet at forskriften trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves forskrift av 15. november 2002 nr. 1276 til gjennomføring av konvensjon 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna. Vedtak fattet i henhold til denne forskriften skal fortsatt gjelde.

9.6.2 Høringsinnspill

Norske Tropéfuglforeningers Landsforbund (NTL) anbefaler Miljødirektoratet å opprette et eget register over CITES-individer, som må foreligge før forskriftens ikrafttredelse.

9.6.3 Departementets vurdering

Departementet endrer tidspunktet for ikrafttredelse til 1. juli 2018. Bestemmelsen om at vedtak etter gammel forskrift skal fortsatt gjelde, tas ut som overflødig.

Når det gjelder innspillet om eget register over CITES-individer, viser departementet til at Miljødirektoratet, i tillegg til elektronisk søknadssystem, også vil opprettes et elektronisk tillatelsessystem for innførselstillatelser. Miljødirektoratet vil ikke opprette andre elektroniske registre. Hvis ønskelig kan dette utarbeides av berørte organisasjoner.

9.7 Overgangsbestemmelser

9.7.1 Bakgrunn og forslaget i høringsbrevet

I og med at reglene om merking og krav til eiersertifikat ved innenlands besittelse er nye ved forskriften, oppstår det spørsmål om hvilken betydning disse reglene skal få for eksemplarer av arter som befinner seg innenfor forskriftens geografiske virkeområde ved forskriftens ikrafttredelse.

Miljødirektoratet foreslo i høringsbrevet en overgangsperiode på to år for merking av disse eksemplarene og utstedelse av eiersertifikat.

9.7.2 Høringsinnspill

Norges Zoohandlers Bransjeforbund (NZB) og *Norske Tropefuglforeningers Landsforbund (NTL)* mener bestemmelsen også må gjelde for plantearter.

Norske Tropefuglforeningers Landsforbund mener videre at etterregistreringen av fugler i henhold til nevnte toårsperiode vil måtte medføre disse anses som lovlige. Det fremheves at hovedformålet må være å få registrert mest mulig, noe som bør gjøres forenklet ved en egenerklæring i amnestiperioden.

Norsk Taxidermist Forbund (NTF) tolker bestemmelsen slik at merkekravet får tilbakevirkende kraft for de arter som befinner seg i landet.

9.7.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget, men ikke i en egen bestemmelse. For brukerne av forskriften vil det være mer nærliggende å lete etter slike regler i tilknytning til bestemmelsene om eiersertifikat og merking. De flyttes derfor dit.

Departementet bemerker at det ikke er krav om merking eller eiersertifikat for plantearter.

Det påpekes også at det etter disse to årene vil være i strid med forskriften å besitte eksemplarer som ikke er merket og/eller som ikke har eiersertifikat.

10 Vedlegg til forskriften

10.1 Vedlegg 1 Artslistene

Det foreslås ingen endringer i vedlegg 1, utover betegnelsen på listene, se punkt 4.2.

10.2 Vedlegg 2 Stater med handels suspensjoner

Dagens forskrift regulerer ikke suspensjoner av stater. Arter fra stater som er suspendert ved vedtak fattet på partsmøte eller CITES' stående komite vil dermed i prinsippet lovlig kunne innføres til Norge. Når handel med stater og/eller arter suspenderes, er det særs viktig å følge opp med nasjonal regulering. For å følge opp partsvedtak og forhindre smutthull i regelverket er det foreslått å bringe forskriftens suspensjonsliste (vedlegg 2) i størst mulig grad i samsvar med de suspensjoner som følger av CITES- partenes anbefalinger og vedtak om suspensjoner.

Det kan ikke gis tillatelse til innførsel eller utførsel/gjenutførsel av eksemplarer oppført i vedlegg 2, jf. § 4 sjette ledd og § 5 femte ledd.

Suspensjonene i vedlegg 2 er gitt ut fra ulike betingelser, avhengig av hva som anses som brudd på konvensjonen. Eksempel på brudd er manglende årsrapport (Annual reports), evaluering av handelsnivå og om konvensjonens krav om risikoevaluering er fullført (jf. 'non-detriment findings analyse eller Significant trade), andre brudd på konvensjonen herunder ulovlig utstedelse av tillatelser pga. korrupsjon e.l. (Compliance), manglende eller ikke adekvat nasjonal lovgivning (Legislation) og mangelfull oppfølging av handlingsplaner (Species action plan).

En stat kan underlegges flere anbefalinger om suspensjon av handel og slike anbefalinger kan ha ulikt omfang. For eksempel kan det etableres en handelssuspensjon som gjelder all handel med CITES-eksemplarer med en bestemt stat, eller det kan etableres suspensjon med all handel, eller all handel med eksemplarer av bestemte arter. I slike tilfeller er alle suspensjoner relevante ved søknader.

Årsaken til at det kan være mer enn én suspensjon for en stat, skyldes at det er ulike prosesser som kan resultere i slike tiltak. Anbefalinger om tiltak kan også gis til ulike tidspunkter, uavhengig av hverandre, og hver eneste fungerer inntil kriterier for opphevelse er oppfylt.

10.3 Vedlegg 3 Merking

Vedlegget er skrevet noe om for å gjøre det lettere tilgjengelig. Vedlegg 3 nr. 1 angir hvilke eksemplarer av hvilke arter som skal merkes etter § 27 og som krever eiersertifikat etter § 8. Vedlegg 3 nr. 2 gir regler for merking av levende eksemplarer og nr. 3 gir regler for merking av døde eksemplarer.

Det er også gjort noen mindre endringer. Blant annet er arter som omfattes av vedlegget begrenset til virveldyr.

11 Økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet redegjorde grundig for de økonomiske og administrative konsekvensene av forskriften i høringsbrevet. Departementet slutter seg til denne redegjørelsen. Etter høringen har departementet også gjort noen endringer for å redusere konsekvenser, særlig for private. Det vises blant annet til at kravet til nytt eiersertifikat ved innenlands overdragelse ikke videreføres, at fristene for å gjennomføre merking er utvidet og at reglene om ilandføring fra det åpne hav er forenklet noe.

Klima- og miljødepartementet

tilråd:

Forskrift om innførsel, utførsel, besittelse mv. av truede arter av vill fauna og flora (CITES-forskriften) fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.